

SAK i Innlandet

En utredning av fagmiljøene ved
Innlandshøgskolenes helse- og sosialavdelinger
med fokus på muligheter for faglig synergi

av

Karen-Sofie Pettersen og Reidun Norvoll

AFI-notat 8/2011

ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTETS NOTATSERIE
THE WORK RESEARCH INSTITUTE'S OCCATIONAL PAPERS

© Arbeidsforskningsinstituttet 2011
© Work Research Institute
© Forfatter(e)/Author(s)

Det må ikke kopieres fra denne publikasjonen ut over det som er tillatt etter bestemmelsene i "Lov om opphavsrett til åndsverk", "Lov om rett til fotografi" og "Avtale mellom staten og rettighetshavernes organisasjoner om kopiering av opphavsrettslig beskyttet verk i undervisningsvirksomhet".

All rights reserved. This publication or part thereof may not be reproduced in any form without the written permission from the publisher.

ISBN 978-82-7609-295-0

ISSN 0801-7816

Arbeidsforskningsinstituttet AS
Pb. 6954 St. Olavs plass
NO-0130 OSLO

Work Research Institute
P.O.Box 6954 St. Olavs plass
NO-0130 OSLO

Telefon: +47 23 36 92 00
Telefax: +47 22 56 89 18
E-post: afi@afi.no
Webadresse: www.afi.no

Publikasjonen kan bestilles eller lastes ned fra <http://www.afi.no>

ARBEIDSFORSKNINGSINSTITUTTETS NOTATSERIE
THE WORK RESEARCH INSTITUTE'S OCCASIONAL PAPERS

Temaområde:
Medvirkning, inkludering og organisering

Notat nr.:
8/2011

Tittel:
SAK i Innlandet

Dato
September 2011

En utredning av fagmiljøene ved Innlandshøgskolenes helse- og sosialavdelinger med fokus på muligheter for faglig synergi

Forfatter:
Karen-Sofie Pettersen og Reidun Norvoll

Antall sider:
75

Resymé:

Høgskolen i Gjøvik (HiG), Høgskolen i Hedmark (HH) og Høgskolen i Lillehammer (HIL) har siden 1999 samarbeidet med fylkeskommunene i Hedmark og Oppland og Kompetanse-, Universitets- og Forskningsfondet i Innlandet AS om Prosjekt Innlandsuniversitetet (PIU). I arbeidet med universitetskvalifisering har det vært behov for å utrede muligheter for samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK) av fagområdene i helse- og sosialavdelingene ved høgskolene.

Formålet med denne utredningen er å gi en oversikt over studieportefølje og forskningsvirksomhet ved de tre helse- og sosialavdelingene. På bakgrunn av denne oversikten gir utredningen en vurdering av videre utvikling av samarbeidet mellom avdelingene innenfor rammene av Prosjekt Innlandsuniversitetet (PIU).

Emneord:

Fusjon av høgskoler
Universitetskvalifisering
SAK i høgskolesektoren

Forord

På oppdrag for Høgskolen i Gjøvik (HiG), Høgskolen i Lillehammer (HiL) og Høgskolen i Hedmark (HH) har Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) utredet fagmiljø, herunder undervisnings- og forskningsporteføljen, knyttet til helse- og sosialfagene ved høgskolene i Innlandet. Utredningen skal gi anbefalinger som beslutningsunderlag for videre utvikling av samarbeid mellom helse- og sosialavdelingene som inngår i Prosjekt Innlandsuniversitetet (PIU). Denne rapporten presenterer og oppsummerer resultatene fra utredningen. Arbeidet med utredningen ble påbegynt i desember 2010. Prosjektet har vært ledet av forsker Reidun Norvoll. Karen-Sofie Pettersen har vært prosjektmedarbeider.

Det administrative ansvaret for utredningen har vært lagt til Høgskolen i Hedmark. Dekanene fra helse- og sosialavdelingene ved hvert studiested har vært arbeidende styringsgruppe for prosjektet, mens rektorene fra hvert studiested har til sammen utgjort den overordnede styringsgruppa. Den overordnede styringsgruppa ble under utredningsarbeidet utvidet med en representant for tillitsvalgte ved hvert studiested. Vi ønsker å rette en takk til den arbeidende styringsgruppa og til den overordnede styringsgruppa for nyttige innspill og kommentarer i løpet av hele prosjektperioden. Vi vil særlig takke dekanene for deres innsats for å legge til rette for gjennomføringen av prosjektet.

Takk til administrative ansatte og studieledere/studieansvarlige som har fylt ut registreringskjema. Takk til alle ansatte som har stilt opp på dialogmøter, fokusgruppeintervjuer og dialogkonferanse.

Vi vil også takke kollega Robert Salomon som har vært prosjektets kvalitetssikrer. Salomon har bidratt med konstruktive innspill til planlegging og strukturering av dialogkonferansen som ble gjennomført som en del av prosjektet.

Oslo, september 2010.

Reidun Norvoll

Karen Sofie Pettersen

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1: Innledning	1
Bakgrunn	1
Formål og problemstillinger	2
Fokus, avveining og avgrensning.....	2
Metodisk design	4
Metodologiske utfordringer og avveininger	5
Rapportens oppbygging	6
Kapittel 2: SAK i høgskolesektoren.....	7
Om SAK.....	7
Hvordan vurdere faglig robusthet?	13
Operasjonalisering av faglig robusthet: fag, fagområde og fagmiljø	13
Dimensjoner ved faglig robusthet.....	16
Oppsummering.....	18
Kapittel 3: Helse- og sosialfagene ved Høgskolen i Lillehammer	20
Avdeling for helse og sosialfag (AHS)	20
Studietilbud ved AHS.....	22
Forskning og utvikling ved AHS	29
Fagmiljø og studier ved seksjon for idrett.....	32
FoU ved Seksjon for idrett.....	33
Kapittel 4: Helse- og sosialfagene ved Høgskolen i Gjøvik	34
Avdeling for helse, omsorg og sykepleie (HOS).....	34
Fagmiljø og studietilbud ved Seksjon for sykepleie (SP)	35
Studietilbud ved Seksjon for sykepleie.....	36
Seksjon for helse, teknologi og samfunn (HTS).....	39
Studier ved Seksjon for helse teknologi og samfunn	40
Forskning og utvikling ved HOS	43
Kapittel 5: Helse- og sosialfagene ved Høgskolen i Hedmark (HH)	47
Campus Elverum- Avdeling for Helse- og idrettsfag (HI).....	47
Fagmiljø og studietilbud ved institutt for sykepleiefag (ISF).....	50
Fagmiljø og studietilbud ved Institutt for psykisk helse, oppvekst og samfunn (POS)	52
Studietilbud ved POS.....	53
Fagmiljø og studietilbud ved Institutt for idrettsfag (IIF)	55
FOU ved Avdeling for helse og idrettsfag.....	58

Kapittel: 6: Samarbeid og muligheter på tvers av høgskolene – Ansattes vurdering	61
Etablerte samarbeid mellom Innlandshøgskolene.....	61
Dialogkonferanse – diskusjon om SAK på tvers av høgskolene	62
Oppsummering.....	64
Kapittel 7: Avslutning og anbefalinger – Fremtidige muligheter for å øke faglig synergi gjennom SAK66	
Vurderinger av faglig robusthet som grunnlag for SAK.....	66
Utfordringer i forhold til faglig robusthet internt og generelt ved høgskolene.....	68
Referanser	74

Sammendrag

Utredningen om fagmiljø ved helse- og sosialfagene ved høgskolene i Innlandet, er utarbeidet på oppdrag fra Høgskolen i Gjøvik (HiG), Høgskolen i Lillehammer (HiL) og Høgskolen i Hedmark (HH). Utredningen gir oversikt over studieportefølje og forskningsvirksomhet ved de tre helse- og sosialavdelingene og gir en vurdering av videre utvikling av samarbeid mellom avdelingene innenfor rammene av Prosjekt Innlandsuniversitetet (PIU).

I de siste årene har det innen høgskolesektoren vært økt fokus på samordning, arbeidsdeling og konsentrasjon. Etter Stjernø-utvalgets vurdering av utviklingen av norsk høyere utdanning (NOU 2008:3) har myndighetene i flere ulike sammenhenger gitt uttrykk for at sammenslåinger av små utdanningsinstitusjoner er hensiktsmessig. Dette har bidratt til en politikk hvor man går inn for mer samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK) i sektoren. Denne utredningen skal bidra til å styrke fagområder og studietilbud ved Innlandshøgskolenes helse- og sosialavdelingen gjennom SAK.

I utredningen går vi i dybden ved helse- og sosialfagene ved Innlandshøgskolene. Vi ser på fag, fagmiljø og studietilbud ved hvert studiested og ser nærmere på konkrete og lokale løsninger på utfordringer knyttet til dette. Utredningen består av en kartlegging av fagmiljø ved hvert studiested med utgangspunkt i kriterier som ble utarbeidet i nært samarbeid med prosjektets styringsgruppe i begynnelsen av prosjektet. Kartleggingen har blitt gjennomført gjennom en bred involvering av fagmiljøene hvor ansatte har vært inkludert mye og tidlig i prosjektet gjennom dialogmøter, fokusgruppeintervju og dialogkonferanse.

De tre høgskolene har per i dag en naturlig arbeidsdeling gitt sin vekt på helsefag eller sosialfag. Disse fagene synes velfunderte ved høgskolene og naturlige å videreføre i det videre fusjonsarbeidet. Samtidig viser utredningen at fagmiljøene ved helse- og sosialavdelingene ved hver høgskole både har sine styrker og svakheter i forhold til dimensjonene for faglig robusthet. Avdelingene bør derfor videreutvikle seg gjennom økt samarbeid internt og i samarbeid med grenseflateavdelinger og eksterne fagmiljøer. Forskjellene avdelingene i mellom kan benyttes komplementært gjennom arbeidsdeling og konsentrasjon.

Helse- og sosialavdelingene ved de tre høgskolene har en sterk regional forankring, noe som er særlig fremtredende ved Høgskolen i Hedmark. Gjennom sine utdanninger leverer høgskolene kompetent arbeidskraft inn i Innlandsregionens helse- og sosialfelt.

Til sammen tilbyr Innlandshøgskolene utdanninger som dekker et bredt spekter innenfor helse- og sosialfeltet både på bachelor- og masternivå. Høgskolene tilbyr også mange videreutdanninger, både som en del av sin oppdragsvirksomhet og som poengfinansierte utdanninger. I tråd med utviklingen innen høgskolesektoren har Innlandshøgskolene hatt en aktiv utvidelse av studietilbudet på master og Phd-nivå. Den faglige robustheten kommer til synet i studieporteføljen ved at det er, med noen få unntak, god rekruttering og gjennomføring ved alle bachelorstudiene i helse- og sosialfag. Det er et høyt fokus på sammenhengende og integrerte studietilbud ved alle tre høgskoler.

I likhet med det som er påpekt nasjonalt bl.a. av Stjernø-utvalget, fremstår flere videreutdanninger og delvis masterutdanninger ved Innlandshøgskolene som for små og sårbare, og som et særskilt viktig område for SAK i tiden fremover. Det kan også synes som det er utfordringer i forhold til å bygge tilstrekkelige robuste Phd-tilbud ut fra akkrediteringskriteriene til NOKUT. En spesiell

utfordring er å utvikle Phd-tilbud som sikrer tilstrekkelig stipendiatrekruttering og gode forskningsmiljø.

Høgskolene har gode simuleringsenheter og testlaboratorier som understøtter undervisningen og fremmer kvalitet i utdanningene. Dette åpner for et felles FoU-arbeid, eksempelvis innen utdanningskvalitet, som vil være av nasjonal betydning dersom man etablerer et sterkere fokus på faglig synergimuligheter.

Utredningen viser at helse- og sosialavdelingene ved de tre Innlandshøgskolene har hatt sterkt fokus på økning av fagansattes kompetanse de siste årene. I sammenheng med dette har det vært en økt satsning på FoU-virksomheten. Høgskolene har flere samarbeidspartnere nasjonalt både om FoU-prosjekter, studiegjennomføring og studentutveksling. Høgskolene har også samarbeid med internasjonale miljøer, hvor særlig samarbeidet med Karlstad Universitet er av stor betydning for alle tre høgskolene. Utredningen peker på fagområder og studietilbud hvor kompetansen bør styrkes ytterligere, og at det er behov for et sterkere samarbeid om FoU internt og på tvers av fagmiljøene. Den viser også at det er utfordringer ved noen fagmiljøer og studietilbud som bør gjøres til gjenstand for særlig vurdering.

I møte med ansatte er det pekt på viktigheten av å etablere flere møteplasser mellom høgskolene. Dette kan bidra til kulturbygging som felles høgskole/universitet og øke kunnskapen om mulige faglige samarbeidsmuligheter både formelt og uformelt.

Kapittel 1: Innledning

På oppdrag for Høgskolen i Gjøvik (HiG), Høgskolen i Lillehammer (HiL) og Høgskolen i Hedmark (HH) har Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) utredet fagmiljø, herunder undervisnings- og forskningsporteføljen, knyttet til helse- og sosialfagene ved høgskolene i Innlandet. Utredningen skal gi anbefalinger som beslutningsunderlag for videre utvikling av samarbeid mellom helse- og sosialavdelingene som inngår i Prosjekt Innlandsuniversitetet (PIU). Denne rapporten presenterer og oppsummerer resultatene fra utredningen.

Det administrative ansvaret for utredningen har vært lagt til HH. Utredningsarbeidet er prosjektorganisert med de tre dekanene fra helse- og sosialavdelingene ved hvert studiested som arbeidende styringsgruppe. Rektorene fra hvert studiested har til sammen utgjort den overordnede styringsgruppa for prosjektet. Den overordnede styringsgruppa ble under utredningsarbeidet utvidet med en representant for tillitsvalgte ved hvert studiested.

Arbeidet med utredningen ble påbegynt i desember 2010 og rapporten ble ferdigstilt i september 2011.

Bakgrunn

Høgskolen i Gjøvik (HiG), Høgskolen i Hedmark (HH) og Høgskolen i Lillehammer (HiL) har siden 1999 samarbeidet med fylkeskommunene i Hedmark og Oppland og Kompetanse-, Universitets- og Forskningsfondet i Innlandet AS om Prosjekt Innlandsuniversitetet. Prosjektet har som mål at Universitetet i Innlandet skal være en realitet innen 1. januar 2015. I arbeidet med universitetskvalifisering har det vært behov for å utrede forslag til en tydeligere funksjonsfordeling mellom helse- og sosialavdelingene ved høgskolene.

Utviklingen i høgskolesektoren i de senere årene har ført til større vektlegging av samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK). I 2010 ble blant andre de tre høgskolene i Innlandet etter søknad tildelt 3 millioner kroner i SAK-midler fra Kunnskapsdepartementet. Midlene skulle støtte opp under SAK-arbeidet og bidra til at de tre høgskolene når de mål som er satt av Prosjekt Innlandsuniversitet (jf. Tildelingsbrev fra Kunnskapsdepartementet av 04.05.2010).

I dag gjennomfører helse- og sosialavdelingene et bredt spekter av aktiviteter knyttet til undervisning og FoU-virksomhet. Samtidig er det flere områder hvor utvikling av partnerskap og økt samarbeid mellom institusjonene kan være nyttig både kompetansemessig og økonomisk. Dette kan blant annet omhandle kurs, oppdragsvirksomhet, FoU, studieprogrammer og ekstern innleie. Ifølge konkurransegrunnlaget for utredningen fremstår avdelingene som sårbare i form av få fagpersoner, stor bruk av ekstern innleie, svakt forskningsbasert fundament og for lite samarbeid mellom fagpersoner. Oppdragsgiver peker på at en samling av ressurser, blant annet gjennom programmer, kan bidra til å øke robustheten til avdelingene.

Formål og problemstillinger

Formålet med prosjektet var opprinnelig å gjennomføre en utredning av funksjonsfordelingen mellom de tre helse- og sosialfagavdelingene i Innlandet. Utredningen skulle videre legge grunnlag for en grundig planlegging av SAK (samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon) innenfor rammene av Prosjekt Innlandsuniversitetet.

Prosjektets problemstillinger kan oppsummeres i følgende spørsmål:

- Hva kjennetegner fagmiljøene innen helse- og sosialfagene ved høgskolene i Innlandet?
- Hvilke grep kan gjøres for å styrke avdelingenes fagområder (tilhørende portefølje av studieprogram og forskningsområder), robusthet og drift av kjerneaktiviteter som utdanning og forskning?

Kartleggingen har som formål å gi en gjennomgang og analyse av eksisterende fagmiljø ut fra et mer presist sett av kriterier som ble utarbeidet i en innledende fase av prosjektet. Kartleggingen og analysen forutsetter en bred involvering av fagmiljøene, ledelsen og ansatte i nøkkelposisjoner internt på den enkelte høgskole og i fellesskap, eksempelvis gjennom ulike type gruppesamlinger (se under).

I utgangspunktet skulle kartleggingene munne ut i forslag til funksjonsfordelingsmodeller og anbefalinger. Under arbeidet med utredningen har det skjedd en justering av denne delen: Etter ønske fra oppdragsgiver skal utredningen ikke munne ut i forslag til funksjonsmodeller, men se på muligheter for faglig synergi og økt robusthet gjennom SAK og gi anbefalinger som beslutningsunderlag for videre utvikling av samarbeid mellom helse- og sosialavdelingene som inngår i Prosjekt Innlandsuniversitetet.

Fokus, avveining og avgrensning

I utredningen går vi i dybden ved helse- og sosialfagene ved Innlandshøgskolene. Vi ser på fag, fagmiljø og studietilbud ved hvert studiested og ser nærmere på konkrete og lokale løsninger på utfordringer knyttet til dette.

De økonomiske og tidsmessige rammene for prosjektet har lagt føringer for hvordan vi har kartlagt fagmiljøene ved hver høgskole. Vi har ikke gått detaljert inn på hvert enkeltstudie, slik det for eksempel legges opp til i NOKUTs kriterier for akkreditering av studietilbud. I vår utredning har vi lagt vekt på helhet og bredde i fagmiljøene gjennom å kombinere konkrete beskrivelser av hvert studie i relasjon til SAK-prosjektets overordnede problemstillinger. Hensikten har vært å fange opp de sentrale mønstrene når det gjelder robusthet og sårbarhet, og de muligheter og utfordringer som foreligger i forhold til SAK internt i hver høgskole og mellom høgskolene.

Prosjektet har til en viss grad blitt avgrenset i forhold til hva de ulike aktørene ønsker at utredningen skal gi svar på. Flertallet av ansatte vi møtte i første runde med dialogmøter ved høgskolene beskrev PIU-prosjektet som en toppstyrt prosess. "PIU har vært en dans for toppledelsen" var en av tilbakemeldingene fra de ansatte. Utsagnet viser til en opplevelse av at PIU-prosjektet i liten grad har involvert ansatte. Fokus har vært rettet mot organisering og ledelse, og ikke på fag og fagmiljø (Røsland m.fl. 2009). I de innledende rundene ga ansatte uttrykk for at de ønsket at SAK-prosjektet skulle involvere ansatte i høyere grad enn hva PIU-prosjektet hadde gjort. De ansatte ønsket en utredning som gir en deskriptiv beskrivelse av fagmiljøene og studietilbudene ved hver høgskole, slik

at de selv kunne få et godt grunnlag for å vurdere muligheter for SAK. I tillegg til en slik deskriptiv beskrivelse, mente ansatte at utredningen også måtte fokusere på muligheter for faglig synergi, og helst på en konkret måte. På sin side har styringsgruppen for utredningen ønsket en mer presis vurdering av fagmiljøenes robusthet basert på fastsatte kriterier.

I rapporten har vi forsøkt å kombinere disse to anliggender. Dette innebærer at rapporten på den ene siden gir en grundig beskrivelse av høgskolenes helse- og sosialfag. På andre siden gir vi en analyse av høgskolenes robusthet (ut fra fastsatte kriterier) og mulige tiltak for å øke denne robustheten. Vi har lagt til grunn en bottom-up analyse hvor vi har forsøkt å løfte frem ansattes vurderinger. Vi vil understreke at dette ikke er en sammenlignende studie av høgskolenes helse- og sosialfagavdelinger. Gjennom en sammenstilling av informasjon og en prosess med ansatte ved høgskolene har vi forsøkt å identifisere mulige områder for SAK, mens de konkrete veivalgene i forhold til studietilbud må gjøres av høgskolene selv.

I beskrivelsen av helse- og sosialavdelingen ved den enkelte høgskole er fokus rettet mot fagmiljø, studieportefølje og FoU-virksomhet. Fagmiljøet vil bli beskrevet ut fra antall ansatte, andel som har førstekompetanse, ansattes faglige bakgrunn og fagmiljøets faglige profil.

I presentasjonen av hvert studies studieportefølje er søkelyset rettet mot faglig profil, studietilbud, faglige ressurser (bruk av ansatte inn i hvert studietilbud), antall studenter og studiestedenes egen vurdering av rekruttering til studiet. Søkelyset er særlig rettet mot bachelorutdanninger, mastertilbud og videreutdanninger og sammenhenger på tvers og mellom studienivåer. Når det gjelder ressursbruk på hvert studietilbud, har vi valgt å fokusere både på antall ansatte og stillingsbrøk.¹ I diskusjoner med dekanene (styringsgruppa for utredningen) har det blitt påpekt at stillingsbrøken knyttet til hvert studietilbud ikke er et godt estimat for å vurdere robustheten ved et fagmiljø. Dette er på mange måter riktig, særlig fordi stillingsbrøken ikke angir arbeidsoppgaver som fagansatte gjør på eksternfinansierte aktiviteter. Summen av årsverksressurser svarer ikke til det totale antall årsverksressurser et fagmiljø faktisk består av. I utredningen har vi likevel valgt å peke på sammenhenger mellom videreutdanninger og ansatteressurser som et aspekt ved sårbarhet. Bakgrunnen for det er at ansatte legger vekt på dette i dialogmøter og fokusgruppeintervjuer, og de ser særlig denne sammenhengen i lys av muligheter for å skape gode og inspirerende arenaer for fagutvikling.

Alle de tre helse- og sosialfaglige miljøene ved Innlandshøgskolene har de siste årene hatt fokus på å skape en integrert og sammenhengende studieportefølje. I dette ligger det at hvert enkelt studietilbud skal være knyttet sammen med og ha relevans for andre studietilbud, både på tvers av studier og fra årsstudier til Phd-studier. Studietilbud som har representert "blindveier" i dette løpet er ifølge ledelsen blitt luket bort. Alle Innlandshøgskolene har et utstrakt etter- og videreutdannings-tilbud innen helse- og sosialfagene, og flere av disse tilbudene inngår i institusjonenes oppdragsvirksomhet. Av hensyn til rapportens omfang og detaljeringsnivå viser vi til videreutdanninger som gir 30 studiepoeng eller mer, og gir en mer detaljert beskrivelse av videreutdanninger på 60 studiepoeng, eller mer.

¹ For å unngå feil og mistolkninger er stillingsbrøken ved hvert studium oppgitt direkte ut fra informasjonen vi har fått fra høgskolene om dette; det vi si enten i prosent eller i andeler.

Det er åpenbare forskjeller mellom fagmiljø og studietilbud som utgjør helse- og sosialfagene ved de tre Innlandshøgskolene. De har hver for seg ulik historikk, forskningstradisjon, grad av akademisk orientering og ulike utfordringer. Utdanningene som inngår i helse- og sosialfagene er orientert mot profesjoner med ulik samfunnsmandat. I tillegg til at disse forskjellene gjenspeiles i fagmiljøenes og herunder studietilbudenes profil, er det også med å forme FoU-virksomheten ved hvert studiested. Som vi vil gå nærmere inn på er FoU-virksomheten koblet til den øvrige aktiviteten ved det enkelte studiested på svært sammensatte måter. Denne koblingen må ses ut fra fagenes og fagmiljøenes egen historikk, men også ut fra at fagmiljøene må forholde seg til svært ulike utfordringer. Sosialarbeiderutdanningen har for eksempel en annen tradisjon og andre muligheter og utfordringer med praksis enn hva vi finner ved sykepleierutdanningen. Vi har valgt å beskrive FoU-virksomheten ved de enkelte studiestedene i generelle termer hvor vi presenterer organisering av FoU virksomheten og kjennetegn ved FoU-virksomheten. En viktig kilde til vurdering av et fagmiljøes FoU-virksomhet dreier seg om hvordan FoU-virksomheten blir formidlet gjennom publikasjoner.² Vi har derfor valgt å presentere publikasjonspoeng produsert ved avdelingene i perioden 2007-2010.

Metodisk design

For å svare på utredningens problemstilling har vi kombinert en todelt metodisk tilnærming.

A. Kartlegging av fagmiljøer basert på utarbeidede kriterier

I utredningen ønsket vi å få oversikt over de enkelte fagmiljøenes studietilbud, ansatte, kompetanse, ressurser, FoU-arbeid og øvrige forhold av betydning for funksjonsfordelingen og ressursallokeringen mellom høgskolene. Vi ønsket også en oversikt over høgskolenes samlede ressurser med tanke på muligheter og utfordringer i forhold til SAK. Vi har derfor kartlagt fagmiljøene ved hvert studiested basert på utarbeidede kriterier. Kriteriene ble utarbeidet i nært samarbeid med styringsgruppa.

Kartleggingen bygger på dokumentanalyse av sentrale dokumenter som beskriver høgskolenes virksomhet (slik som årsrapporter, studieplaner, strategidokumenter, beskrivelser av FoU-virksomheter). Utvalget av dokumenter har skjedd i samråd med styringsgruppa og administrasjonen ved de enkelte høgskolene, samt gjennom søk på høgskolene hjemmesider.

I tillegg til dokumentanalysen ble studieansvarlige/studieledere og administrativ ledelse ved helse- og sosialavdelingene ved hver av høgskolene bedt om å fylle ut et registreringskjema for avdelingen og et registreringskjema for hvert studieprogram over 60 studiepoeng. Skjemaene inneholdt spørsmål om antall ansatte, årsverk knyttet til studieprogrammet, ansattes faglige bakgrunn, bruk av fagressurser, studenter (antall, rekruttering og studieprogresjon) og organisering av fagmiljø. I tillegg til faktaopplysninger ba vi om en vurdering av disse forholdene. Vi fikk inn skjema for alle studieprogrammene og alle avdelingene. Det viste seg imidlertid at det varierte med hensyn til om alle spørsmålene var fylt ut. Særlig spørsmål som dreide seg om vurderinger ble stående ubesvart for flere av studieprogrammene. I ettertid ser vi at utfyllingen av skjemaene bærer preg av hva høgskolene selv har valgt å trekke frem av informasjon, noe som kan medføre at svarene gir et skjevt bilde av fagmiljø og studietilbud ved hver høgskole.

B. Kartlegging gjennom bred involvering av fagmiljøene

For å skape en lokal og praksisnær utviklingsprosess tilpasset høgskolenes behov har vi benyttet en kjede av dialogmøter ved den enkelte høgskole som munnet ut i en avsluttende dialogkonferanse i

² Publikasjonspoeng er et vektet uttrykk for publiseringsaktivitet og nivå, og benyttes i finansieringsmodellen for universiteter og høgskoler.

mai 2011. Dialogmøtene må ses i lys av Arbeidsforskningsinstituttets lange tradisjoner med aksjonsforskning. I denne tradisjonen har dialogmøter eller større dialogkonferanser vært anvendt som en metodisk tilnærming (Ebeltoft 1991, Eikeland og Finsrud 1995, Brøgger og Eikeland 2009). Hensikten med denne metoden er å gi gode forutsetninger for lokalt utviklingsarbeid gjennom demokratisk dialog i form av møter med de berørte parter, og å utvikle praksisnær forskningsbasert kunnskap gjennom slike dialoger. Gjennom ulik sammensetning av gruppene diskuteres utfordringer, mulige løsninger og forslag til videre utviklingsarbeid.

Ansatte vi har møtt ved høgskolene har til dels gitt uttrykk for at de synes det har vært vanskelig å uttale seg om SAK, da SAK er uklar og lite definert på faglig nivå. I tråd med oppdragsgivers ønske om kartlegging gjennom bred involvering av fagmiljøene, men også av demokratiske og kvalitetsutviklende hensyn, har vi valgt å inkludere de ansatte mye og tidlig i prosjektet. Dette har skjedd gjennom dialogmøter, fokusgruppeintervjuer og dialogkonferanser.

Dialogmøtene har bidratt til å kvalitetssikre kartleggingen og analysen av studietilbud og fagmiljø, og til å gjøre nødvendige korrigeringer underveis. Blant annet ble det metodiske designet endret etter første dialogmøte ved studiestedene. I det opprinnelige designet hadde vi planlagt at en nettbasert spørreundersøkelse til alle ansatte skulle inngå i kartleggingen av fagmiljøene. I dialogmøtet ga ansatte uttrykk for at de fant denne metoden svært uhensiktsmessig, særlig fordi de mente de hadde for lite kunnskap om de andre Innlandshøgskolene for å kunne mene noe om SAK (se over). I stedet for en nettbasert undersøkelse ønsket ansatte heller fokusgruppeintervjuer med fagansatte ved hvert studiested. I tråd med ansattes ønske har vi gjennomført fokusgruppeintervjuene, hvor vi har satt fokus på ansattes vurderinger av fagmiljø (robusthet og sårbarhet) og hvordan fagmiljøet kan ses i en SAK-sammenheng.

Vi har gjennomført dialogmøter og fokusgruppeintervju med ansatte, studieledere og FoU-ansvarlige. Ved HiL og HH har vi gjennomført intervjuer med ansvarlige ved bidrags- og oppdragsenheten (SeLL/HiL og BOA/HH). Datainnsamlingen ble organisert gjennom to runder på hver høgskole. I de innledende møtene la vi frem forslag til kriterier som grunnlag for diskusjon samt et utgangspunkt for å samle mer informasjon og synspunkter fra deltakerne i henhold til kriteriene for kartleggingen. Vi har særlig forsøkt å kaste lys over forholdene ved hvert enkelt studiested, ressurser og utfordringer og hvordan ansatte selv vurderer fagmiljøenes robusthet. Hver runde ble avsluttet med et informasjonsmøte med alle ansatte ved helse- og sosialfagene.

I tillegg til dialogmøter har vi gjennomført en heldags dialogkonferanse hvor vi har forsøkt å integrere SAK-prosessene ved de tre høgskolene og finne frem til overordnede utviklingsmønstre og muligheter for høgskolene sett under ett. Konferansen besto av representanter fra ledelse, administrasjon og fagmiljøene ved alle høgskolene.

Metodologiske utfordringer og avveininger

Det har vært en utfordring å få oversikt over fagmiljøer og studietilbud ved hver høgskole. Høgskolene består av mange fagmiljøer som er dels komplementære og dels overlappende. Høgskolene har flere sammenfallende utdanningstilbud og forskningsaktiviteter, samtidig som det er en viss grad av funksjonsfordeling innen helse- og sosialfagene. Det er mange detaljerte fakta ved studie og det er – tross flere dialogmøter og gruppeintervjuer – vanskelig å fange opp høgskolenes brede og komplekse virksomhet i det fulle. Vi har validert data og analyse gjennom en metodetriangulering av data og gjennom en kvalitetssikring av data ved hver høgskole som har gjennomgått utkast til

rapporten to ganger. På den måten har vi forsøkt å fange hovedlinjene ved høgskolene og studieprogrammene som er av betydning for SAK-prosjektet, selv om det fortsatt vil være detaljer som kan være utelatt.

I tillegg til brede og komplekse virksomheter har interne omorganiseringsprosesser bidratt til at det ble utfordrende å få den fulle oversikten over studier, fag og fagmiljø. Ved hver høgskole ble det under, eller like før utredningsarbeidet tok til, gjennomgått større organisasjonsendringer som blant annet innebærer endret avdelingsstruktur, omrokking av seksjoner/institutter og nye navn på enheter. Drivkreftene i disse prosessene har vært samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon. Det har med andre ord vært interne SAK-prosesser ved hver høgskole. Disse omorganiseringsprosessene er nærmere beskrevet under presentasjonen av hver høgskole.

I tråd med prosjektets mål om en bred involvering av fagmiljøene, ledelse og ansatte har vi valgt et metodisk design som er relativt lett å tilpasse endringer. Som vist over ble prosjektet underveis endret fra å skulle foreslå funksjonsfordelingsmodeller, til å gi anbefalinger som beslutningsgrunnlag for videre utvikling av samarbeid mellom helse- og sosialavdelingene i rammene av Prosjekt Innlandsuniversitetet. Denne endringen har medført at vi i datainnsamlingen har hatt økt fokus på fagmiljøer og studietilbud.

Det åpne designet har ført til at fremstillingen bærer preg av hva høgskolene selv har valgt å trekke frem av informasjon og hva vi har fått ut av denne informasjonen. Dette har medført noe ulik tyngdefordeling av enkelte temaer og vinklinger. Dette kommer tydeligst frem i registreringsundersøkelsen, hvor høgskolene og studieledere i svært ulik grad har svart på spørsmål som omhandler vurdering av fagmiljø (rekruttering, ansattes kompetanse, samarbeid). Mens noen har svart svært detaljert på disse spørsmålene, har andre ikke svart i det hele tatt. Et annet eksempel er internasjonalt samarbeid som har blitt særlig fremhevet av ledelse og ansatte ved HH. Samtidig vet vi at også HiL og HiG samarbeider internasjonalt gjennom FoU-prosjekter, uten at dette har vært så fremtredende verken i dialogmøter, fokusgruppeintervjuer eller i registreringskjema.

Den ulike tyngdefordelingen av enkelte temaer og vinklinger, og ulikheten av hvordan dette vektet på den enkelte høgskole, innebærer med andre ord at vi ikke har den fulle og hele oversikten over alle aspekter ved helse- og sosialfagene ved Innlandshøgskolene. De ulike datakildene gir likevel et bredt bilde av høgskolenes virksomhet og er et godt utgangspunkt for diskusjonen om hvordan man i fremtiden samordner, arbeidsdeler og konsentrerer fagmiljø og studietilbud innen helse- og sosialfagene ved høgskolene.

Rapportens oppbygging

I neste kapittel ser vi nærmere på bakgrunnen for den økte vektleggingen av samordning, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK) i høgskolesektoren. På bakgrunn av denne analytiske tilnærmingen presenterer vi kriterier for faglig robusthet. I rapportens kapittel tre til fem, gir vi en deskriptiv beskrivelse av fagmiljø og studietilbud ved den enkelte høgskoles helse- og sosialfag. I kapittel seks presenterer vi ansattes vurderinger av SAK på tvers av høgskolene slik det fremkom i dialogmøter og på dialogkonferansen. I kapittel syv vil vi med utgangspunkt i en vurdering av fagmiljøene innen helse- og sosialutdanningene ved Innlandshøgskolene diskutere fremtidige muligheter for å øke faglig synergi gjennom SAK.

Kapittel 2: SAK i høgskolesektoren

Prosjektet har som formål å styrke helse- og sosialavdelingenes fagområder (og tilhørende portefølje av studieprogram og forskningsområder), faglige robusthet og drift av kjerneaktiviteter som utdanning og forskning gjennom samarbeid/samordning, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK). Men hvordan skal vi forstå SAK, og hvilket perspektiv vil vi anlegge på faglig robusthet i dette prosjektet? I dette kapitlet vil vi forsøke å svare på disse spørsmålene.

Om SAK

Vekten på samordning, arbeidsdeling og konsentrasjon i høgskolesektoren har bakgrunn i flere utviklingstendenser de senere tiårene. Et viktig punkt som akselererte denne utviklingen var Høgskolereformen i 1994 som førte til en sammenslåing av de ulike institusjonene, særlig på høgskole- og distriktshøgskolenivå. Denne utviklingen er fulgt av en stadig økende omveltning av det historiske skillet mellom universitet og høgskole og omstrukturering av UH-sektoren (Stensaker og Vabø, 2009). Med etableringen av master- og Phd-programmer som følge av Kvalitetsreformen (St. melding nr. 27 (2000-2001)), har det skjedd en gradvis tilnærming mellom universitet og høgskole. Også internasjonalt er universitetsbegrepet i endring og omfatter mange ulike typer institusjoner med svært varierende fagportefølje og forskningsomfang (NOU 2008:3).

Kvalitetsreformen og den påfølgende utviklingen har ført til at universitetskvalifisering ved høgskolene har blitt et viktig nasjonalt spørsmål i de senere årene, hvor flere høgskoler har blitt universitet eller søker om å bli dette. Av de 26 statlige høgskolene som ble etablert i 1994 har fire fått universitetsstatus, og flere høgskoler arbeider aktivt for å oppnå slik status, enten alene eller i samarbeid med andre (Kyvik og Stensaker 2011, Havnes, 2011). Om søknadene blir innvilget kan det føre til at flere opprinnelige høgskoler om noen år vil være oppgradert til universitet.

Det har vært pekt på flere drivkrefter bak en slik utvikling (bla Stensaker og Vabø, 2009, Kyvik og Stensaker, 2011, Havnes, 2011). For det første er det hevdet at universitetsstatus har en reell funksjon ovenfor NOKUT ved søknad om akkreditering av studietilbud, særlig studier på master- og Phd-nivå. Andre årsaker er faglige og økonomiske. Det økte tilbudet av studier på høyere nivå er kostnadskrevenne for høgskolene. I tillegg førte Kvalitetsreformen blant annet til økt fokus på innsatsfaktorer og resultat både i forhold til utdanning og forskning. Sentrale myndigheters økte oppmerksomhet på utvikling av et fleksibelt utdanningstilbud, økt utdanningskapasitet og utdanning basert på oppdatert kunnskap og forskning, har ført til nye utfordringer for høgskolesektoren (NOU 2003:8). Denne tendensen gjenspeiles også i Fagerbergutvalgets vekt på resultatbasert og konkurransebasert tildeling av forskningsmidler (NOU 2011:6). Drivkreftene bak utviklingen kommer ikke nødvendigvis fra høgskolene selv, men også fra fylkeskommunalt hold og fra næringslivet i regionen hvor høgskolen befinner seg. *Prosjekt Innlandsuniversitet* (PIU) inngår som del av disse utviklingstendensene. Helt fra starten har PIU fått betydelig økonomisk støtte til fusjoneringsprosessen. Ifølge Stensaker og Vabø illustrerer dette at man fra regionalt hold ser på høyere utdanning som et viktig politisk virkemiddel (Stensaker og Vabø, 2009:23). Slike faktorer gir også viktige kontekstuelle rammer for SAK-arbeidet ved universitets- og høgskolesektoren i tiden fremover.

Veien til SAK: Stjernø-utvalgets problembeskrivelser og løsninger

En annen bakgrunn for SAK satsingen er Stjernø-utvalgets utredning og konklusjoner (NOU 2008:3) og myndighetenes oppfølging av denne utredningen. Stjernø-utvalgets mandat var å vurdere utviklingen av norsk høyere utdanning i lys av samfunnets behov over et tidsperspektiv på 10-20 år, og å komme med forslag til tiltak. Analysen er basert på et systemperspektiv på nasjonalt nivå. En viktig premiss for utvalget var Soria Moria-erklæringens mål om å styrke det regionale universitets- og høgskolesystemet; herunder legge til rette for faglig sterke og livskraftige institusjoner med evne til omstilling og fornyelse og å sikre kvalitativt gode og robuste forskningsmiljøer.

I utredningen vises det til at Norge har en godt utbygd struktur av universiteter og høgskoler som på en vellykket måte har sikret alle deler av landet tilgang til høyere utdanning og tilførsel av kandidater til arbeidslivet. Utvalget mener imidlertid at denne strukturen i dag er under press både innenfra og utenfra. For å møte den internasjonale konkurransen og utfordringene fra kunnskapsøkonomien må man konsentrere ressursene for å sikre kvaliteten i høyere utdanning. For å holde tritt med de internasjonale utviklingstrekkene er det dermed et økt press på den utdanningspolitiske satsingen i Norge.

I vurderingen av kvaliteten på norsk høyere utdanning pekes det på flere svakheter ved dagens universitets- og høgskolesystem, spesielt når det gjelder studiesteder som driver kortvarige profesjonsutdanninger, det vil si utdanninger på bachelornivå (herunder helse- og sosial). Denne svakheten omhandler i stor grad problemet med "faglig fragmentering" (Havnes, 2011). Utviklingen er etter utvalgets mening en fare for den faglige kvaliteten, både i utdanningene og i forskningen.

I sin gjennomgang av de ulike studiestedene fremhever utvalget at mange studiesteder har svak rekruttering, og at evalueringer har påvist sviktende kvalitet i flere sentrale utdanninger i forhold til lovens krav. Mange små studiesteder og institusjoner vil også ha vanskelig for å møte svingningene i studentkullene som forventes etter 2015, og den økende tendensen til at ungdommen ønsker å studere i de større byene.

Stjernø-utvalget viser også til evalueringer av høgskolesektoren som peker på at det er for mange små fagmiljøer, at det drives for lite forskning og publisering og FoU-virksomhet som er rettet mot profesjonenes yrkesfelt, at kontakten mellom undervisningen og praksisfeltet ikke er god nok, og at andelen som fullfører ofte er foruroligende lav, uten at høgskolene skaffer seg kunnskap om hva det skyldes. Etter Kvalitetsreformen har studentenes tidsbruk på studiene gått noe ned, og det er grunn til å tro at de møter for svake forventninger i enkelte utdanninger.

I utredningen uttrykkes det videre bekymring for at flere prosesser trekker i retning av spredning av utdanninger og fagmiljøer, og at det pågår en fragmentering av utdanningstilbudet på master- og doktorgradsnivå som forsterkes av de gjeldende kriteriene for akkreditering som universitet. I perioden 2000-2008 ble det etablert 16 nye doktorgradsutdanninger i de daværende høgskolene, og i ettertid er det blitt etablert flere. Dersom alle høgskoler som planlegger å bli universitet skal oppfylle kravene, vil det kreves ytterligere nye doktorgrader, og mange av disse er allerede under planlegging.

Den økende spredningen av doktorgradsprogrammer på flere institusjoner gjør at flere små fagmiljøer drifter doktorgradsprogrammer. Ifølge Stjernø-utvalget vil de nye doktorgradsprogrammene med få unntak være smale og basert på små fagmiljøer. I tillegg vil det til det enkelte

program være få studenter og vet vil være en svak gjennomføringsgrad. Spredningen gir sentrale utfordringer i forhold til at studentene er i tilstrekkelig store forsknings- og stipendiatmiljøer som kan sikre kvalitet på forskningsutdanningen:

Det vil bli opprettet en lang rekke nye doktorgrader, mange av dem i små faglige miljøer og med usikker rekruttering og gjennomføringsgrad. Dette vil bety en sterk spredning av ressursene og en sterkere konkurranse om stipendiater og kompetanse enn tilgangen gir grunnlag for. (ibid:52)

Et annet anliggende som Stjernø-utvalget drøfter er utviklingen i mastertilbud. Kvalitetsreformen har på mange måter akselerert tilfanget av mastergradstilbud, særlig ved de statlige høgskolene. I 2008 var det ca 100 masterstudier innen landets høgskoler, og nesten samtlige av landets høgskoler tilbød masterstudier. I ettertid er det etablert flere masterstudier. Generelt er det en økende grad av tverrfaglighet i disse studietilbudene. Mastergradene er gjerne organisert i studieprogrammer, og instituttorganisering er blitt mindre fremtredende og synlig i studietilbudet. Samtidig har det også vært en økende spesialisering i tilbudet av mastergradsstudier.

Stjernø-utvalget peker på at økningen i masterstudier gjør at tilbudet framstår som uoversiktlig. I tillegg er det i betydelig grad overlappende tilbud, i hvert fall mellom regioner. En annen fare er at de institusjonene som har mulighet til å sette seg universitetsstatus som mål, vil konsentrere sin virksomhet om dette målet over mange år. Energi, oppmerksomhet og ressurser kan da bli dreid vekk fra bachelornivået og over mot master- og doktorgradsnivået.

Det er fortsatt en utfordring å sikre tilstrekkelig kompetanse i lærerstaben ved enkelte høgskoler, slik at man oppfyller NOKUTs krav. I de senere årene har det skjedd en endring, men man har ennå ikke kommet helt i mål alle steder.

Ifølge Stjernø-utvalget er svakheten ved dagens norske utdanningssystem knyttet til strukturen, som framstår som fragmentert, med et stort antall små institusjoner og fagmiljøer som konkurrerer med et fåtall større institusjoner om studenter, personale og faglig prestisje. Det er også behov for mer konsentrert satsing på forskning.

Stjernø-utvalget foreslo flere tiltak som skulle bidra til å heve kvaliteten på det norske utdanningssystemet. Disse omhandlet i stor grad tiltak som omhandler robusthet, samordning, arbeidsdeling og konsentrasjon, senere SAK.

Et viktig anliggende for utvalget var å finne en god balanse mellom behovet for sterke fag- og forskningsmiljøer og tilgjengelighet i utdanningstilbudet. For å styrke det regionale universitets- og høgskolesystemet, samt tilrettelegge for faglig sterke institusjoner med kvalitativt gode og robuste forskningsmiljøer, mente utvalget at det er nødvendig med økt konsentrasjon og arbeidsdeling på systemnivå nasjonalt. Det foreslås ulike modeller for strukturendringer mot større institusjoner. I tillegg foreslås nasjonale føringer fra nasjonalt nivå for å øke robusthet gjennom arbeidsdeling og konsentrasjon, herunder prinsipper for intern arbeidsdeling i landsdelen. Eksempler på slike tiltak er samling av fagmiljøer, utvikling av en samlet plan for master- og doktorgradsutdanning, tilknytning av all forskerutdanning til forskerskoler eller tilsvarende strukturerte opplegg samt minstepørrelse på studiesteder. For å heve kvaliteten i de korte profesjonsutdanningene foreslås blant annet et kompetansehevingsprogram for det faglige personalet, forskerskoler og forslag om etablering av sentre for fremragende undervisning, som også vil komme profesjonsutdanningene til gode og bidra til å heve kvaliteten.

Stjernø-utvalget mener at det ikke vil være mulig å opprettholde det historiske skillet mellom universitet og høyskole, og at man vil stå ovenfor et mer mangfoldig universitets- og høyskolesystem i tiden fremover. Det er samtidig kritisk til at akkrediteringskriteriene får så stor betydning for høyskolenes utvikling på nasjonalt nivå og universitetsambisjoner. De mener dette i større grad bør gjøres til gjenstand for politisk styring, slik at man sikrer at det ikke blir for stor og vilkårlig spredning av fagmiljøene. Videre foreslo utvalget å samordne all høyere utdanning i 8-10 flercampus-universiteter for å skape mer robuste faglige miljøer.

Etter Stjernø-utvalget

Det var bred politisk og faglig oppslutning om Stjernø-utvalgets problembeskrivelse av sektoren (Kyvik og Stensaker, 2011). Løsningsforslagene var likevel kontroversielle, særlig forslaget om at staten skulle gripe inn og slå sammen institusjoner til få og store enheter på nasjonalt nivå. Kunnskapsdepartementet mente at en så storstilet fusjonsprosess i sektoren ikke var ønskelig, og at eventuelle fusjoner mellom læresteder måtte være grunnet initiativ som kom fra institusjonene selv (Kyvik og Stensaker, 2011, Havnes, 2011). Myndighetene har likevel i flere ulike sammenhenger gitt uttrykk for at sammenslåinger av små utdanningsinstitusjoner er hensiktsmessig. Dette har ført til utvikling av en politikk hvor de går inn for mer samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon (SAK) i sektoren:

Regjeringen mener som Stjernø-utvalget at det er behov for klarere arbeidsdeling og mer forpliktende samarbeid i sektoren. Samarbeidet skal imidlertid ikke utvikles gjennom politisk styrte struktur-reformer. De strukturelle utfordringene må løses med frivillige prosesser som følge av at fagmiljøer og institusjonsledelser ser muligheter og fordeler med samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon. Statlige myndigheters rolle er å tilrettelegge, stimulere og bidra til at de frivillige prosessene på universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter kommer i mål (St.meld. nr. 30 (2008-2009):77).

Denne politikken innebærer at man ønsker en reduksjon i antall selvstendige høyskoler, og man har de senere årene bidratt til en slik utvikling gjennom statlige midler for å stimulere samarbeids- og fusjonsprosesser. Slike SAK-midler er også bakgrunn for denne utredningen.

Kyvik og Stensaker (2011) viser til at det i den senere tiden har skjedd en endring i det politiske klima når det gjelder universitetsgjøring av de statlige høyskolene. De politiske signalene kan tyde på en høyere grad av forbehold til de universitetsplaner som foreligger ved ulike institusjoner. Dette ble særlig tydelig da Høyskolen i Bodø i 2010 ble akkreditert som universitet og endret navn til Universitet i Nordland (se blant annet *Forskerforum*, 2010). NOKUT og Kunnskapsdepartementet har også strammet inn forskriften for akkreditering av doktorgradsprogrammer som grunnlag for søknad om universitetsstatus. Dette vanskeliggjør høyskolenes muligheter for å søke om universitetsstatus.

Parallelt med den nasjonale debatten har det ved flere av landets høyskoler vært et lokalt fokus på faglig fragmentering og faglig robusthet, samt påpekning av behovet for økt samarbeid/samordning, arbeidsdeling og konsentrasjon. Mange høyskoler arbeider også med SAK som resultat av tilskuddsordningen fra myndighetenes side, og det skjer en aktiv pågående posisjonering i sektoren mellom ulike universitet- og høyskoler. Fragmentering av utdanningssystemet, som Stjernø-utvalget beskriver, har ført til at mange høyskoleinstitusjoner søker nettverks- og samarbeidsløsninger som kan styrke grunnlaget for de mange nye studiene som er opprettet (Stensaker og Vabø 2009, Havnes 2011). Særlig gjelder dette studiene på høyere grads nivå samt bedre utnyttning av forsknings-

potensialet ved høgskolene. Vi vil nå presentere to eksempler fra sektoren som viser hvordan den nasjonale utviklingen gir utslag i lokale tilpasninger og endringer.

Eksempel 1: Fusjonen mellom høgskolen i Oslo (HiO) og Høgskolen i Akershus (HiAK)

I dokumentet "En region – To høgskoler" (Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Akershus, 2009) mener prosjektgruppen at både HiO og HiAK står overfor utfordringer som krever nye løsninger, både i forhold til kompetanse hos de tilsatte og i forhold til organisatoriske løsninger. Utfordringene har sitt utspring i utviklingstrekk på både regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Det pekes spesielt på aspekter som økt kvalitet i utdanning, behov for nye studieplasser og bedre forskningsvilkår, regionale forventninger og utviklingstrekk, administrative utfordringer samt utfordringene som følger mulige endringer i institusjonsstrukturen – universitet eller høgskole? I likhet med Stjernø-utvalget knytter prosjektgruppen kvalitetsreformen til økte muligheter for høgskolene til å opprette nye studier, både på bachelornivå og, etter akkreditering fra NOKUT, også på masternivå. Fagmiljøer som er grunnlaget for disse studiene, er samtidig ofte smale og sårbare. Det er derfor et stort behov for at fagmiljøene styrkes. Ytterligere utvikling av studietilbud på dette nivå, vil derfor etter hvert kunne føre til at fagmiljøene som ligger til grunn for studiene blir små og sårbare. Høgskolene har utfordringer med hensyn til kvaliteten i studiene, både med hensyn til organiseringen av studiene og i forhold til god praksisopplæring. Dette er utfordringer som krever organisasjonsmessige grep og god ledelse på alle nivåer, samtidig som det er behov for økte ressurser til kompetanseutvikling og til å utvikle gode modeller for praksisstudiene.

I tillegg til utfordringene som utdanningene har i forhold til å utvikle kvaliteten på utdanningene, er det også et stort behov for økning av studiekapasiteten på en rekke studier. Den sterke veksten i etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester vil spesielt kreve en betydelig økning i studiekapasiteten innenfor disse fagområdene.

Forskningen er blitt en stadig viktigere del av høgskolenes virksomhet. Det å ha et levende forskningsmiljø, er en forutsetning for å kunne delta i konkurransen om de dyktigste fagpersoner, og over tid vil dette også ha betydning for studentrekrutteringen. Det er et krav i høyere utdanning om at undervisningen skal være forskningsbasert for å sikre den kvalitet og aktualitet som kreves. Det er også i økende grad en konkurranse om knappe forskningsmidler, og kvalitet og bredde i miljøene er oftest en forutsetning for å vinne fram. Dette gjelder ikke minst forskningsmidler som tildeles gjennom internasjonale organisasjoner som EU, men også midler fra Norges forskningsråd tildeles i økende grad til forskergrupper. Det er derfor nødvendig for institusjonene å bygge opp brede og sterke fagmiljøer som kan nå fram i konkurransen om FoU-midler.

Eksempel 2: Høgskolen i Stord/Haugesund

I en utredning av de utfordringene Høgskolen Stord/Haugesund (HSH) står overfor i tiden fremover, peker NIFU Step (Kyvik og Stensaker 2011) på åtte momenter som har relevans for SAK-perspektivet ved Innlandet:

For det første skal utdanningen ved HSH være *forskningsbasert*. Hva dette egentlig betyr er det imidlertid verken faglig eller politisk enighet om. Samtidig har NOKUT spesifisert en rekke kriterier knyttet til hva som kreves for å kunne akkreditere studier. Dette innebærer bl.a. at fagpersonalet knyttet til en utdanning samlet sett må ha visse akademiske kvalifikasjoner, og at det også skal utføres forsknings- eller utviklingsarbeid. I klartekst betyr dette at studietilbudet ved HSH er avhengig

av at institusjonen klarer å holde på og tiltrekke seg et visst antall personer med doktorgrads- eller førstelektorkompetanse for å opprettholde studietilbudet på bachelornivå, og helst også professorkompetanse (hvis man ønsker å tilby masterprogrammer). Et viktig spørsmål å avklare for HSH er om dette best kan ivaretas på egen hånd, eller gjennom å inngå ulike former for allianser med andre utdanningsinstitusjoner.

For det andre skal HSH *utføre forskning og faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid*. Selv om ressursene til forskning har økt de siste ti år, har imidlertid konkurransen om disse midlene også økt. Opprettelsen av større forskningsprogrammer i Norges forskningsråd (ikke minst innen velferdsforskning og utdanningsforskning) synes å innebære at forskningsfinansiering i større grad avhenger av større og mer robuste forskningsmiljøer, og det nettverk slike miljøer har nasjonalt og internasjonalt. Gitt de ressurser HSH rår over betyr dette at man neppe kan finansiere mange slike miljøer internt. En eller annen form for samarbeid synes derfor å være nærmest en nødvendighet hvis dagens miljøer ved høgskolen også i fremtiden skal kunne bedrive forskning som er finansiert nasjonalt/internasjonalt.

For det tredje forventes HSH aktivt å *søke eksterne midler*. Fordi forskning – ikke minst finansiering av Phd-studenter – er såpass kostbart, er ekstern finansiering nærmest en nødvendighet for å kunne tilby slike studier. Samtidig er evnen til å tiltrekke seg eksterne midler også et stadig viktigere kjennetegn for å få til faglig samarbeid – både på institusjonelt og individuelt nivå. De krav som i dag stilles til utforming av søknader om forskningsmidler og forvaltning av eksterne midler; ikke minst i EU-systemet; krever dessuten administrative støttetjenester utover det som har vært vanlig ved de mindre høgskolene. Hvordan kan HSH i denne situasjonen best posisjonere seg for å tiltrekke seg eksterne ressurser?

For det fjerde skal HSH *formidle resultater fra virksomheten og delta i samfunnsdebatten*. Samtidig er formidling utover vitenskapelig publisering ikke tilgodesett i dagens finansieringssystem. Spørsmålet er om HSH på egen hånd kan utføre denne oppgaven på en tilfredsstillende måte, eller om HSH ved å fusjonere med en annen institusjon vil bli tilført større faglig og administrativ kapasitet også med hensyn til formidling i egen region.

For det femte forventes HSH å *bidra til innovasjon og verdiskapning*. Et viktig spørsmål til avklaring for HSH er hvordan man best kan organisere dette i fremtiden – og om HSH på egen hånd vil ha administrativ og faglig kapasitet til å kunne bidra på en tilfredsstillende måte.

For det sjette skal utdanning og forskning ved HSH holde et *høyt internasjonalt nivå*. Ofte er indikatoren på dette at forskningen formidles i internasjonale tidsskrifter, alternativt at man evner å tiltrekke seg internasjonal finansiering av forskningen. Samtidig er det også slik at forskningsfinansiering i større grad er avhengig av at man er integrert i sterke faglige nettverk, og man kan dermed ende opp i den situasjon at potensialet for forskningspublisering i fremtiden avhenger av at man er medlem av gode forskernettverk. Et viktig spørsmål for HSH er derfor hvordan man kan posisjonere seg for deltakelse i slike nettverk.

For det sjuende forutsettes HSH å *samarbeide med andre høyere utdanningsinstitusjoner og forskningsinstitusjoner, nasjonalt og internasjonalt*. Dette er en forventning som henger sammen med det foregående punktet. Dagens politikk for høyere utdanning synes å oppmuntre til samarbeid – ikke minst gjennom det såkalte SAK-initiativet. Samtidig er rammen for SAK-midlene begrenset, og

konkurransen sterk. For HSH er utfordringen å finne samarbeids-/arbeidsdelings-/konsentrasjonsprosjekter som også synes attraktive i en nasjonal sammenheng, og som dermed kan utløse nasjonal finansiering.

For det åttende skal HSH tilby *etter- og videreutdanning*. Som nevnt tidligere betyr dagens 3+2-system og den tilhørende moduleringen at mulighetene for å tilby etter- og videreutdanning relativt integrert med "ordinære" studier i prinsippet har økt. Etter- og videreutdanning kan være interessant for mange utdanningsinstitusjoner som sliter med å tiltrekke seg nok studenter til ordinære studieprogrammer, og kan bety at man ressursmessig ikke blir så avhengig av heltidsstudenter. Spørsmålet blir om høgskolen har mer å hente på dette området, og om en framtidig strategi også bør omfatte samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner.

Hvordan vurdere faglig robusthet?

Vi har pekt på utfordringene som høgskolene på Innlandet står ovenfor i det nasjonale utdanningspolitiske bildet og gitt et omriss av utdannings- og forskningspolitiske debatten om sårbarhet og robusthet i høgskolesektoren. En vurdering av de helse- og sosialfaglige miljøenes robusthet på Innlandet vil ses i dette perspektivet.

Et kjennetegn ved debatten om SAK er at den ofte foregår både i et systemperspektiv og på nasjonalt nivå. Det snakkes om problemet med faglig fragmentering, økt behov for faglig robusthet og forskningsbasert undervisning på systemnivå uten at fagperspektivene utdypes. Lov om universiteter og høgskoler av 2005 samt *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning* (Tilsynsforskriften) av 2011 gir – som vi skal komme tilbake til – noen kvalitetskriterier for universitetene og høgskolene ift undervisning, forskning og formidling.

Stjernø-utvalget peker på flere spørsmål om hvordan man skal operasjonalisere og vurdere faglig kvalitet og robusthet. Utvalget har også fokus på at de statlige idealene og normene for UH-sektoren er preget av en ambisiøs retorikk. Samtidig tas det lite styringsmessig stilling til dagens spenninger i sektoren som skyldes målkonflikter ved å skulle oppfylle flere og komplekse oppgaver knyttet til undervisning og FoU-virksomhet.³

I sin drøfting av utfordringer som en universitetsgjøring representerer for profesjonsfagene, fremhever Havnes (2011) at myndighetenes idealer og krav til faglig robusthet er store. Dette gir spenninger nasjonalt og i hverdagslig praksis, både på institusjonelt, kollegialt og på individuelt nivå. Høgskolene og de nye universitetene står derfor overfor en rekke utfordringer som gjenspeiler gamle og nye tema. Han mener at det i tiden fremover vil være viktig å kartlegge, beskrive og identifisere de konkrete utfordringer, strukturer, tiltak og praksiser som finnes lokalt når det gjelder de faglige utfordringene. Dette gjelder både hvor høgskolene og de nye universitetene opplever problemer, men også vellykkede håndteringsformer, generelle som utdanningsspesifikke. Erfaringene til høgskolen på Innlandet er i denne forbindelse interessant også i nasjonal forstand.

Operasjonalisering av faglig robusthet: fag, fagområde og fagmiljø

Et av de første spørsmålene man møter når man skal operasjonalisere og vurdere faglig robusthet er hvordan vi skal forstå faglig robusthet i forhold til fag, fagområde og fagmiljø.

³ Se blant annet artikkelen i fagbladet *Forskningspolitikk*, nr. 2, 2011, 34. årgang.

Som beskrevet i flere utredninger og offentlige publikasjoner som er gjengitt i rapporten, er det et skille mellom **fag** som i hovedsak er monodisiplinære og fag som er flerfaglige. De eldre universitetsutdanningene er ofte kjennetegnet ved å være monodisiplinære. De "nye" universitetene har i større grad satt sammen studieforløp med tema fra ulike fagdisipliner. De klassiske profesjonsutdanningene på høghskolenivå, eksempelvis innenfor helse- og sosialfag, har ofte vært preget av flerfaglighet (Havnes, 2011). Flerfaglighet er en viktig strategi for å dekke behovet for kompetanse til en profesjonsutøver. Fag som bygger på flere disipliner kan samtidig gi utfordringer i forhold til å definere faget eller det fagspesifikke (eksempelvis i sykepleie). Havnes (2011) mener at oppbyggingen av faglig gode og robuste høghskoler eller profesjonsuniversitet i tiden fremover vil være avhengig av en god sammensetning av det fagspesifikke versus det generelle på ulike utdannings- og institusjonsnivå.⁴ På samme vis finner vi at det foreligger spenninger og strategiske avveininger mellom det å velge en fagspesifikk versus en mer flerfaglig tilnærming til et fagområde eller fagmiljø ved helse- og sosialfagene på Innlandet (noe vi kommer tilbake til i rapporten).

På samme vis vil et **fagområde** kunne sees som område som dekker en eller flere fagdisipliner. Et fagområde kan også defineres på ulike nivå. Dette preger SAK-vurderingene. Et fagområde kan være et vidt begrep hvor flere ulike studieprogrammer og kandidatbenevnelser er tilknyttet (jf DBH). I DBH inndeler man eksempelvis et fagområde i Humaniora og samfunnsfag (HUMSAM), Naturvitenskap og teknologi (NATTEK) og Biofag og medisin (BIOMED). Skillet mellom naturvitenskaplige og samfunnsvitenskaplige fagområder er vanlig, men inndelingen i fagområder kan variere i ulike sammenhenger. De senere års utvikling i UH-sektoren har også ført til en mer flertydig og syntetiserende forståelse av hva et fagområde er. I dag viser et fagområde til et spesialområde innenfor en fagdisiplin, til et viktig kompetansekrevede samfunnsområde og/eller til målgruppebehov som krever en flerfaglig tilnærming. Kvalitetsreformen har åpnet opp for ulike fagsammensetninger og nye former for studietilbud ved utdanningsstedene. Et viktig vurderingsområde som gjenspeiles i Stjernø-utvalgets vurderinger og NOKUT er likevel at studietilbudet må ha tilstrekkelig nasjonal og regional relevans og ikke være for smalt i forhold til behovet for profesjonell kompetanse sett i samfunnssammenheng (jf Tilsynsforskriften).

Et viktig område i vurderingen av faglig robusthet er kvaliteten på **fagmiljøet**. Spørsmålet om et faglig sterkt **fagmiljø** omhandler flere aspekter. Disse omhandler for det første de krav som NOKUT stiller ved akkreditering av høghskole og universitet. I tillegg omhandler de aspekter som fremkommer i den nasjonale debatten om faglig robusthet. Begge vil inkluderes i denne rapporten.

NOKUT fastsetter utfyllende kriterier til fagmiljøet i Tilsynsforskriften. Kvalitetskravene til fagmiljøene ved høghskoler kommer blant annet til syne i forskriftens i § 4-3 om Fagmiljø tilknyttet studiet. Her fremgår det i punkt 1 at "Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres."

Videre gis det konkrete krav til omfang av førstekompetanse, førstestillinger og professorer ved universitet, høghskole og ved studier på ulike syklusnivå. Vilåret om størrelsen på fagmiljøet og

⁴ Havnes diskusjon om profesjonsfagernes rolle i et "profesjonsuniversitet" er relevant for generelle problemstillinger i forhold til målsettinger, oppgaver og utfordringer for høghskoler som skal utdanne profesjonelle helse- og sosialarbeidere, selv om begrepet "profesjonsuniversitet" ikke brukes om det fremtidige Innlandsuniversitet.

antallet doktorgradsstudenter er ment å sikre at doktorgradsutdanningen holder høy kvalitet over tid. Institusjonen må kunne sannsynliggjøre at studiet har et rekrutteringspotensial, og at det har et tilstrekkelig antall stipendiatstillinger slik at man over tid kan opprettholde et nivå på 15 doktorgradsstudenter. Dette stiller krav til bredden i fagmiljøet. Studenter på de bachelor- og masterutdanninger som, sammen med ekstern rekruttering, danner grunnlag for rekrutteringen til doktorgradsstudiet, må kunne finne fordypningsmuligheter på doktorgradsnivå innenfor et bredt fagområde.

Selv om forskriften angir bestemte kriterier for å bli universitet, er mange aspekter generelle og skjønnpregede. Dette gjelder for eksempel kravet om et "tilstrekkelig fagmiljø". Som vi skal diskutere senere i rapporten omhandler spørsmålet om sårbare versus robuste fagmiljøer ikke bare formelle akkrediteringskriterier. Det handler også om uformelle forhold samt kulturelle, sosiale og organisatoriske forhold ved avdelingene; faglige samarbeidsformer, organisering av ansattes ressurser, fysisk tilstedeværelse, lokal tilhørighet, og engasjement og eierskap til virksomheten. Disse kontekstuelle forholdene må også inngå i en vurdering av robusthet og sårbarhet, men det er viktig å peke på at de ikke er like målbare størrelser, og vanskelig å gi en objektiv vurdering av. De er også krevende å fange opp forskningsmessig. I utredningen har vi derfor måttet støtte oss til ansattes beskrivelser og vurderinger. Og vi har tatt høyde for at disse kan variere.

I tillegg til NOKUT sine kvalitetskrav til fagmiljøene, er det også løftet frem andre aspekter i debatten om høgskoleinstitusjonenes kvalitet og faglig robusthet. Disse omhandler både spørsmål om utforming av undervisning, FoU og praksisdeltakelse på ulike nivåer.

Et viktig forhold gjelder sammenhengen mellom lavere og høyere grads studieforløp. I likhet med Innlandshøgskolene vektlegger derfor også bla HIOA en sterk og målrettet bachelorutdanning som utgjør en viktig side ved profesjonshøgskolene/universitetene, samtidig som de skal gi mulighet til påbygning av masterstudier. Dette gjør at studier på bachelor-, master og Phd-nivå må ses i sammenheng og utvikles sammen (Havnes, 2011).

Et annet aspekt er forholdet mellom forskning, undervisning, yrkesutøvelse og praksis. I Stjernø-utvalgets perspektiver på robusthet, gjenspeiles eksempelvis en forståelse av "kvalitet" og "robusthet" i fagområdene på dette området slik:

... Profesjonsutdanninger og yrkesutøvelse er kunnskapsbasert gjennom forskning og utviklingsarbeid tilpasset utdanningenes behov og en tett kobling mellom utdanning og praksis. All høyere utdanning kjennetegnes av et internasjonalt perspektiv. Forsknings- og utviklingsarbeidet ved de tidligere statlige høgskolene er styrket, spisset og rettet inn mot de arbeids- og yrkesfeltene de utdanner til...

(NOU 2008:3, 6f)

Havnes (2011) mener også at i en profesjonshøgskole (evt. profesjonsuniversitet) må utdanning, forskning og yrkesutøvelse være integrert i hverandre. Han legger særlig vekt på at profesjonsutdanningene må ses i lys av profesjonenes sentrale og tydelige samfunnsmandat. Vekten på yrkesutøvelse og samfunnsmandat får konsekvenser for utdanningens utforming og innhold og på forholdet til praksisdimensjonen ved FoU-innretningen. Profesjonsutdanninger må ha en sterk vekt på forholdet mellom teori og praktiske ferdigheter i undervisningens innhold og lærerkrefter og i innretningen på FoU-satsingen som ofte vil være rettet mot utdanningspedagogikk og yrkespraksis. Dette gir utfordringer i forhold til hvordan studiestedene skal balansere FoU *om, for* og *i* profesjonelt

arbeid på en god måte. Idealet om forskning kan stå i et spenningsforhold til målet om at utdanningene først og fremst skal gjøre studentene skikket for arbeidslivet de skal ut i. De nye universitetene står overfor utfordringene med å håndtere og balansere den doble funksjonen som både undervisnings- og forskningsvirksomheten står i: relasjonen til forskning og relasjonen til praksis. Denne spenningen inkluderer spørsmål om bruk av lærerkrefter og avklaring av roller og opplevelse av frustrasjon og mislykkethet når praksisoppfølging tar for mye plass.

Havnes (2011) påpeker også at det innen profesjonsfagene ikke er gitt hva som ligger i og skal ligge i begrepet forskningsbasert undervisning. Det er ulike syn på relasjonen mellom forskning og undervisning, mellom forskere og undervisere. Forskningsbasert undervisning er derfor et komplekst og uklart begrep tross offentlige normative fordringer og idealer. Med andre ord vet man lite om hvordan dette idealet håndteres og skal håndteres i Norge.

Et annet aspekt som i økende grad har blitt fremholdt i den nasjonale debatten er spørsmålet om hvordan høgskolene og/eller de nye universitetene skal ivareta nasjonale og regionale samfunnsbehov. På regionalt nivå handler dette om behov for kompetanse gjennom utdanning, men også gjennom en økt vekt på samspillet mellom høgskoler og offentlig og private aktører for å styrke regionens konkurransevne. Dette har blant annet ført til økt vekt på oppdragsvirksomhet i form av studietilbud eller FoU-prosjekter. Som vi skal se har de tre Innlandshøgskolene ulike organiseringsformer for denne virksomheten. Det legges imidlertid økt vekt på å samordne og organisere denne virksomheten både i og på tvers av høgskolene i regionen.

Denne drøftingen viser at faglig robusthet omhandler organisatoriske og institusjonelle forhold, fagmiljø og fagområde knyttet til de enkelte studietilbud. Havnes (2011) mener at vurdering av robusthet må være fleksibel og gjøres konkret og situasjonell ved ulike profesjonsstudier siden utdanningene er ulike, de har sine særtrekk i forhold til substansielt innhold, profesjonelle krav og utdanningens tradisjon og historiske forankring. Utfordringene og kravene vil variere. Dette gjør at hensiktsmessige strategier for sterke profesjonsstudier vil variere og må angripe både det allmenne og det særegne. Kyvik og Stensaker (2011) påpeker også at vurderinger av faglig robusthet og kvalitet på et område ikke er generelle, men vil kunne variere med ulike fag. Naturvitenskapelige og teknologiske fag, hvor samarbeid ofte er en forutsetning for å kunne gjennomføre forskningsprosjekter, kan eksempelvis være tjent med andre former for organisering enn humanistiske fag.

Diskusjonen om faglig robusthet er en innramming for denne utredningen. Innlandshøgskolene tilbyr et bredt spekter av studier innen helse- og sosialfag. I tillegg til institusjonell forankring har hver studie sin historiske forankring og er knyttet til ulike profesjoner med ulike samfunnsmandat og som skal svare på ulike utfordringer. Det er dermed både sammenfallende og ulike behov og utfordringer ved fag- og studiemiljøene som inngår i helse- og sosialutdanningene ved Innlandet. Dette legger rammer for vurderingen av hvordan man eksempelvis skal skape god sammensetning av fagressurser og fagprofil rundt studiene gjennom SAK.

Dimensjoner ved faglig robusthet

På bakgrunn av fremstillingen over vil vi i denne utredningen anvende en bredere tilnærming til faglig robusthet enn den vi finner i akkrediteringskriterier definert av NOKUT. Vi vil i større grad innlemme de politiske og strukturelle og organisatoriske dimensjonene som er beskrevet ovenfor. Dimensjonene gjenspeiler at definisjonene av kvalitet ikke er fastlagte størrelser, men at de inngår i mer overordnede vurderinger av faglig robuste institusjoner.

I vurderingen av faglig robusthet ved høyskolene og SAK-muligheter i tiden fremover vil vi legge til grunn fem kriterie-dimensjoner. Disse er basert på en sammenstilling av felles aspekter som fremkommer i den nasjonale debatten som er redegjort for ovenfor samt forskriftens § 2-1 som omhandler standarder og kriterier for akkreditering som høyskole og § 2-3 som omhandler standarder og kriterier for akkreditering som universitet. Videre er de relatert til UH-sektorens, spesielt profesjonsinstitusjonenes kjernefunksjoner.

1. Utdanning

a) Studietilbud

- Antall og type studietilbud
- Sammenhengen mellom de ulike studietilbudene på ulike grads nivå, herunder om masterstudiet er godt forankret i høyskolens (-enes) øvrige tilbud
- Forhold til praksisfeltet
- Forskningsbasert undervisning
- Om studietilbudet er for spredt utover med få studenter på hvert tilbud
- Ikke relevante studietilbud i en høyere utdanningssammenheng
- Iverksetting av tilbud hvor det mangler tilstrekkelig kompetanse
- Kvalitet på internasjonalt nivå
- Uheldig konkurranse om studentene mellom høyskolene i regionen

b) Studentrekruttering og student/studieproduksjon

- Antall studenter ved studiet
- Gjennomstrømning og kandidatproduksjon
- Rekruttering og søknadssituasjon

2. Faglig/vitenskapelig personale

- Antall ansatte ved avdelingen og ved det enkelte studie
- Aldersprofil (når relevant)
- Kompetanseprofil for de viktigste faglige stillingskategorier ved avdelingen og ved det enkelte studie
- Faglig nivå (vurdert av ansatte)
- Ansattes vurderinger av gode arbeidsbetingelser og muligheten for å delta i faglig interessante miljøer for å tiltrekke seg høyt kompetent personale

3. FOU

- Organisering av FoU ved avdelingen og det enkelte fagmiljø herunder forskningsstrategi, FoU-utvalg og FoU-tid som utgjør et stort ressurs spørsmål
- Størrelse på forskningsmiljøene (Forskningsmiljøer under kritisk minstestørrelse)
- Omfang og innretning på og utvikling av forskningsvirksomheten
- Internasjonalisering og søknadsutvikling
- Omfanget av FoU-virksomheten: Prosjektmidler (EU-midler og midler fra NFR) og publisering
- Uttelling som følge av doktorgradskandidater
- Publisering, formidling og deltakelse i samfunnsdebatten. Vitenskapelig publisering (her avgrenset til publikasjonspoeng av praktiske hensyn, selv om dette kun gir et avgrenset bilde av FoU- virksomheten)

- Bidrags- og oppdragsvirksomhet: organisering, profil og omfang. Dette inkluderer virksomhet finansiert av Norges forskningsråd, av privat næringsliv, av andre etater og organisasjoner. Virksomhetens innhold inkluderer forsknings- og utviklingsarbeid, utredningspreget arbeid eller etter- og videreutdanningskurs.

4. Nasjonalt og internasjonalt samarbeid

- Omfang og innretning på internasjonalt og nasjonalt samarbeid om utdanning, FoU og ansatte- og studentutveksling.

5. Nasjonale og regionale funksjoner

- Å bidra til innovasjon og verdiskapning
- God nasjonal dekning av utdanningstilbud
- Tilførsel av nødvendig arbeidskraft
- Regional balanse i studietilbud og kompetanse
- God ressursutnyttelse

Vi vil vektlegge disse dimensjonene i den følgende presentasjonen av høgskolenes helse- og sosialfaglige avdelinger så langt datamaterialet kan besvare dette. Dimensjonene vil også inngå i presentasjonen av de ansattes vurderinger av faglig robusthet og hvordan denne kan styrkes gjennom SAK, samt og i rapportens avsluttende kapittel hvor vi diskuterer hvordan man kan styrke innlandshøgskolenes faglige robusthet gjennom SAK fremover.

Dimensjonene vil betones noe ulikt gjennom rapporten avhengig av de tema som er gjenstand for diskusjon. Selv om de ikke vil benyttes i detalj, gjenspeiler de likevel momenter som inngår i vurderingsgrunnlaget for SAK-satsingen i rapporten, og som kan være aktuelle å benytte for helse- og sosialavdelingene på Innlandet i det videre SAK-arbeidet etter prosjektets avslutning.

Oppsummering

I dette kapitlet har vi presentert bakgrunnen for økt vektlegging av samordning, arbeidsdeling og konsentrasjon i høgskolesektoren. Utviklingen innen UH-sektoren har gjort at høgskolene i dag stilles overfor mange ambisiøse og til dels motsetningsfylte krav. Dette gjør at høgskolen står ovenfor noen utfordringer som også er relevante i dette SAK-prosjektet. Dagens krav til høgskolesektoren kan oppsummeres i følgende punkter:

- Utdanningene skal i større grad være forskningsbasert.
- Forskningsvirksomheten må økes.
- Den eksternt finansiert FoU-virksomheten må økes.
- Økt krav om å formidle forskningsresultater og delta i samfunnsdebatten.
- Høgskolene skal bidra til innovasjon og verdiskapning.
- Internasjonalisering.
- Høgskolene skal samarbeide med andre institusjoner.
- Høgskolene skal ha økt satsning på etter- og videreutdanning.

I tillegg kan høgskolene forvente økt etterspørsel fra studenter, næringsliv og offentlig virksomhet om mastergradsstudier, samt at de må kunne tilby gode arbeidsbetingelser og muligheten for å delta i faglig interessante miljøer for å tiltrekke seg høyt kompetent personale. For å kunne møte disse

utfordringene på en god måte er det dessuten nødvendig å ha tilstrekkelig administrativ kapasitet og kompetanse. Et sentralt spørsmål i denne utviklingen er om den enkelte høgskole kan make dette på egen hånd, eventuelt gjennom å utvikle nettverk og samarbeid med andre institusjoner, eller om disse forventningene lettere kan la seg innfri ved å fusjonere med en annen og større institusjon.

Kapittel 3: Helse- og sosialfagene ved Høgskolen i Lillehammer

Høgskolen i Lillehammer oppstod fra den tidligere Opplands distriktshøgskole i forbindelse med den store høgskolerformen i 1994.

Høgskolen har ca. 320 tilsatte og 5000 studenter, hvorav 700 er deltids- og fjernundervisningsstudenter. Den faglige virksomheten er delt inn i seks avdelinger. I desember 2010 vedtok høgskolestyret en ny organisering av høgskolens fagavdelinger med virkning fra 1. august 2011.

- Avdeling for samfunnsvitenskap (ASV)
- Avdeling for pedagogikk og sosialfag (APS)
- Avdeling for økonomi og organisasjonsvitenskap (ØK.ORG)
- Avdeling for TV-fag (TVF)
- Den norske filmskolen (DNF)

Oppdragsenheten Senter for livslang læring (SeLL) er organisatorisk plassert under høgskolens direktør og arbeider med oppdragsundervisning og etter- og videreutdanninger med det faglige utviklingsarbeidet som hører til.

For helse- og sosialfagene innebærer den nye organiseringsstrukturen at samtlige studier, bortsett fra juss og psykologi som inngikk i den tidligere Avdeling for helse- og sosialfag, er organisert sammen med pedagogikk i Avdeling for pedagogikk og sosialfag (APS). Avdelingen har ett felles masterprogram (masterprogram i pedagogikk og sosialfag) bestående av fire masterstudier og et felles doktorgradsprogram, *Barn og unges deltagelse og kompetanseutvikling* (BUK). Gjennom denne organiseringen ønsker høgskolen å bidra til mer integrerte studieløp med ett doktorgradsprogram og felles masterprogram.

Bortsett fra pedagogikk og avdelingens doktorgradsprogram (BUK) har vi i denne utredningen fokus på alle fagområdene som inngår ved APS. Datamaterialet ble innhentet før den nye avdelingsorganiseringen trådte i kraft. I vår presentasjon har vi derfor valgt å ta utgangspunkt i den tidligere avdelingsstrukturen, det vil si at vi har fokus på helse og sosialfagene ved AHS.

I den nye organisasjonsmodellen er fag- og studiemiljøet knyttet til idrett organisert som Seksjon for idrettsvitenskap under Avdeling for samfunnsvitenskap. Dette miljøet vil derfor bli presentert etter presentasjonen av fag- og studiemiljøet ved AHS.

Avdeling for helse og sosialfag (AHS)

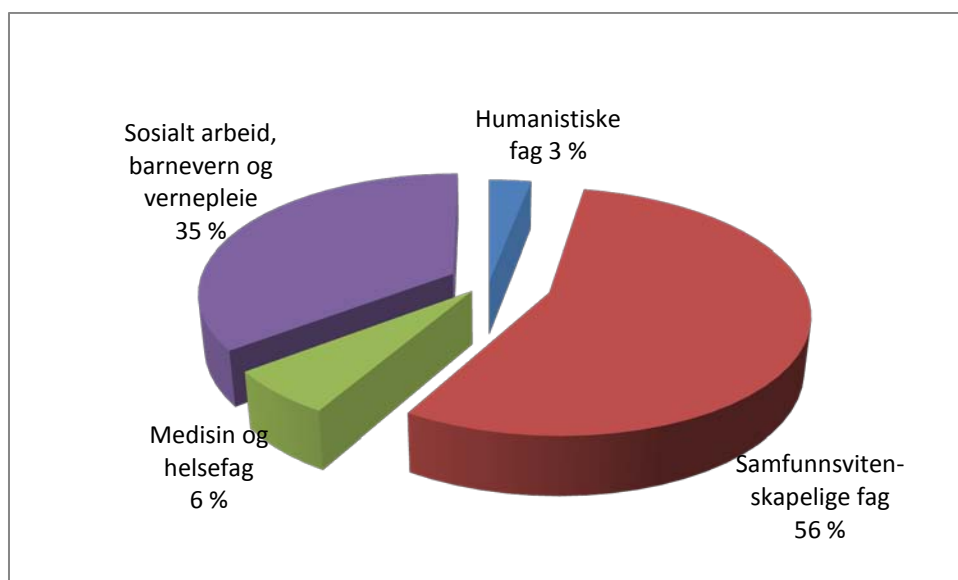
Den tidligere avdeling for helse og sosialfag (AHS) med blant annet profesjonsstudium i barnevern, vernepleie og sosialt arbeid, ble etablert i 1991. Bakgrunnen for etableringen var Kunnskapsdepartementets ønske om å samordne disse tre profesjonsutdanningene på tvers og å styrke studietilbudet ved høgskolen.

Fagpersonalet som er knyttet til helse- og sosialfagene ved AHS består i dag av 67 ansatte fordelt på 60 årsverk. 6 er ansatt i professorstilling, og 2 i stilling som professor II. 14 ansatte har stilling som førsteamanuensis og 8 har stilling som førstelektor. Våren 2011 var det 1644 registrerte studenter ved AHS (mot 1523 studenter i 2010).

Tradisjonelt har AHS har sterkt fokus på samordning som virkemiddel for å styrke tverrfaglig arbeid. Dette gjenspeiles også i fagbakgrunn og organisering av personalgruppen ved avdelingen. AHS er ikke inndelt i institutter eller tilsvarende enheter, men det er etablert fagbaserte kjernegrupper knyttet til de enkelte studier. Det er kjernegrupper i barnevern, vernepleie, sosialt arbeid, veiledning, masterstudiene og psykologi (psykologi faller utenfor denne utredningen), og det legges vekt på samarbeid og tverrfaglighet både i og mellom kjernegruppene. Undervisningen foregår på tvers av studier for å styrke spisskompetansen i de ulike fagområdene. Tverrfagligheten er ytterligere forsterket i den nye avdelingsstrukturen med vekt på felles doktorgradsprogram og felles masterprogram.

De samfunnsvitenskapelige fagene har tradisjonelt stått sterkt ved HiL, noe som også reflekteres i de ansattes fagbakgrunn. Som diagrammet nedenfor viser har godt over halvparten av de ansatte bakgrunn fra samfunnsvitenskapelige fag.

Diagram: 1: Oversikt over ansattes fagbakgrunn ved AHS.

Kilde. HiL

Den tverrfaglige tilnærmingen både gjennom samordning av studietilbud, undervisning og veiledning blir av ansatte og ledelse ved AHS trukket fram som svært en positiv måte å organisere fagmiljøet ved avdelingen. Studielederne ser dette som en viktig faktor som bidrar til robusthet i fagmiljøet:

En av grunnene til den gode forskningsproduksjonen er at vi helt bevisst har satsset på å ha en tverrfaglig sammensetning av personalgruppa. Vi har mange disipliner representert i tillegg til de med profesjonsbakgrunn [...] Når barnevern og vernepleie sier at de har så og så mange på studiene, så betyr det folk med en hovedtilknytning til det studiet. Vi har tenkt at det er viktig at man har en primærtilknytning og flyt på tvers. Samordning, samfunnsvitenskapelig profil, er noe som har vært og som vi ønsker å videreutvikle og styrke.

Om det er noe som kjennetegner HiL og AHS så er det på tvers-jobbing og den er viktig å holde fast på. Det var grunnen til at jeg begynte her; det er breddemiljøet som vi har fra den gamle høgskoletenkinga. Her møter jeg alle fra alle fag, og vi gjør mye sammen. Du kommer og er med og på ulike steder og man kjenner hverandre. Det er integrert, og det er viktig at det ikke smuldres opp.

(fra fokusgruppeintervjuer og studieledere AHS).

Studietilbud ved AHS

En problembasert læringsmodell med tett oppfølging av studentene har tradisjonelt lagt sterke føringer for hvordan HiL har organisert studietilbudet og tilhørende undervisning. Prinsippet om at undervisning skal bygge på forskning er retningsgivende for høgskolen.⁵ Tabellen nedenfor gir oversikt over studietilbudet ved AHS.

Ba-studier	VU- over 30 studiepoeng	MA- studier	Phd
Barnevern	Psykososialt arbeid med barn og unge (60 sp)	Helse og sosialfaglig arbeid med barn og unge	Barn og unges kompetanseutvikling (BUK)
BA Sosialt arbeid	Nasjonal paramedic (60 sp). I samarbeid med bl.a. HiG	Velferdsforvaltning	
BA Vernepleie	Veiledning (60 sp). I samarbeid med HiG	Helsefremmende lokalsamfunnsarbeid (MHPCC). I samarbeid med HiG og HH	
	Helserett (30 sp)		
	Karriereveiledning (30 sp) + Karriereveiledning 2 (30 sp)		
	Nasjonal paramedicutdanning – påbygning (30 sp)		
	Veiledningsstudium for NAV-veiledere (30 sp)		

I tillegg tilbyr HiL flere studier knyttet til innovasjon og tjenesteyting i offentlig sektor. Dette fagmiljøet er forankret i Avdeling for økonomi og organisasjonsfag, og faller derfor utenfor denne utredningen. Samtidig ser vi at innovasjonsstudiene (og herunder fagmiljøene) har mye samarbeid med fagmiljøet ved AHS, og særlig med masterstudiet Velferdsforvaltning (det er blant annet et samarbeid rundt å etablere Phd-programmet Innovasjon og tjenesteyting). Innovasjonsstudiene og det tilhørende fagmiljøet representerer derfor en svært relevant grenseflate for helse- og sosialfagene som inngår i denne utredningen.

Som beskrevet foran har AHS tradisjonelt hatt sterkt fokus på samordning som virkemiddel for styrke tverrfaglig arbeid ved avdelingen. I presentasjonene av studietilbudet ved AHS har vi forsøkt å ta høyde for det sterke fokus på tverrfaglige tilnærming ved AHS ved at vi tar utgangspunkt i avdelingens kjernegrupper slik disse er presentert for oss i dialogmøter med ansatte.

Bachelor vernepleie (180 sp)

HiL tilbyr bachelor i vernepleie, både som heltids- og deltidsstudium, med opptak på deltidsstudiet hvert tredje år. Utdanningen gir autorisasjon som vernepleier etter Lov om helsepersonell av 1999. Utdanningen gir kunnskap om daglig omsorg med sikte på trivsel, velferd og god helse for den enkelte. Arbeidet er spesielt knyttet til personer med utviklingshemming, men også andre som trenger hjelp, som mennesker med fysisk funksjonshemming, psykiske lidelser, rusproblemer og

⁵ Forskning og utviklingsarbeid 2010. Høgskolen i Lillehammer (2011:5)

aldersdemens. Felles for arbeidet er at den enkelte skal oppnå økt livskvalitet, og gjøres i stand til selv å styre sin hverdag og selv ta avgjørelser som er viktig for sitt liv.⁶

Den samfunnsmessige orienteringen blir av ansatte og ledelse fremhevet som en faglig profil for vernepleieutdanningen ved HiL. Samtidig legger ansatte vekt på at dette også er en helseutdanning, og at et bredt helseperspektiv inngår i studiets profil. Inkludering, deltakelse og mestring er sentrale begreper i utdanningen. Herunder er kultur og fritid satt som satsningsområde, særlig med tanke på å øke fokuset på disse områdene i omsorgssektoren generelt.

Fagpersonalet ved vernepleieutdanningen består av 13 ansatte fordelt på 11,4 årsverk (studieleder er også i fagstilling). Tabellen nedenfor angir ansattes stillingskategori og stillingsbrøk:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	5	450
Amanuensis	1	100
Høgskolelektor	3	200
Høgskolelærer	3	230
Høgskolelærer i mastergradsløp	1	100
Studieleder	1	60

Kilde: HiL

Sju av de ansatte har sosial-/vernepleiefaglig bakgrunn, fire har samfunnsvitenskapelig bakgrunn og to har bakgrunn fra medisin og helsefag.

Våren 2011 var det registrert 245 heltidsstudenter ved vernepleieutdanningen (264 studenter i 2010) og 68 deltidsstudenter (109 deltidsstudenter i 2010). Høgskolen i Lillehammer har de siste årene hatt særlig fokus på rekruttering til utdanningen gjennom ulike markedsføringstiltak slik som egenprodusert film, brosjyrer og deltakelse på utdanningsstand. I forhold til deltidskullet i 2009-2013 ble det inngått samarbeidsavtaler med seks kommuner i Valdres både i forhold til markedsføring og tilrettelegging av studiet underveis. Disse tiltakene blir vurdert som positive i forhold til rekruttering av deltidsstudenter. Både i dialogmøter og i registreringsskjema ble det imidlertid gitt uttrykk for fortsatt behov for at vernepleieutdanningen markedsføres som et satsningsområde for å opprettholde og bedre rekrutteringen av godt kvalifiserte studenter. Studieprogresjonen vurderes å være god, mens det har vært noe frafall ved deltidsutdanningene. Ifølge ledelsen viser interne kartlegginger at studentene begrunner frafallet med "forhold av privat karakter".

Bachelor barnevern (180 sp)

Bachelor i barnevern kvalifiserer til arbeid med barn og unge generelt, og utsatte barn og unge og deres familiesituasjon og nærmiljø spesielt. Kunnskaper om oppvekstvilkår gir barnevernspedagoger en viktig rolle i tjenesten for utsatte barn og unge og i påvirkningen av barne- og familiepolitikken.

Kjernegruppen barnevern ved HiL består av 12 ansatte fordelt på 10,4 årsverk. I registreringsskjemaet er ansatt fordelt etter følgende stillingskategorier:

⁶ <http://utdanning.no/yrker/beskrivelse/vernepleier>

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	2	200
Førstelektor	2	200
Høgskolelektor	7	580
Phd-stipendiat (ved annen institusjon)	1	25
Studieleder	1	60

Kilde: HiL

Den samfunnsvitenskapelige orienteringen gjenspeiles i ansattes faglige bakgrunn; halvparten av de ansatte har bakgrunn fra samfunnsvitenskapelige fag, og resten har bakgrunn fra sosialt arbeid, barnevern og vernepleie.

I dialogmøter og fokusgruppeintervjuer med ansatte og studieleder ved barnevernsutdanningen ble det fremhevet at barnevernsutdanningen har en klar samfunnsfaglig profil. Denne samfunnsfaglige profilen gjenspeiles i de ansattes fagbakgrunn hvor fem ansatte har bakgrunn fra samfunnsvitenskapelige fag og seks ansatte har sosialfaglig bakgrunn.

Bachelor barnevern er organisert som et heltidsstudium. Ved våren 2011 var det registrert 259 studenter ved studiet (mot 264 studenter i 2010). Studieleder vurderer rekrutteringen som god. De fleste søkerne kommer fra Oppland og Hedmark, og halvparten av søkerne kommer direkte fra videregående skole. Studieprogresjonen blir vurdert som tilfredsstillende.

I registreringsskjemaet for bachelor i barnevern blir det oppgitt at det i høy grad ble benyttet fagpersoner ved andre miljøer ved andre høgskoler. Det er imidlertid lite samarbeid med andre Innlandshøgskoler. Studieprogrammet har for øvrig samarbeid med de øvrige barnevernsutdanningene i Norge, blant annet gjennom en årlig konferanse. Kjernegruppen i barnevern er videre involvert i *Det nye barnevernet*, et nasjonalt forsknings- og utviklingsprosjekt mellom Nordland, Midt-Norge, Stavanger og Lillehammerregionen.

Norsk barnevernsutdanning har vært i søkelyset de siste årene. I 2009 leverte et ekspertutvalg sin anbefaling for å bedre kvaliteten av studiet og studiemiljøet i lys av barnevernets fremtidige kompetanse- og kvalifiseringsbehov (NOU 2009:8). Her blir det pekt på store variasjoner i barnevernsutdanningen og foreslått tiltak som skal styrke fag- og studiemiljøet. Fagmiljøet ved bachelorutdanningen i barnevern ved HiL beskriver seg selv som et godt fagmiljø. Det er et miljø som er orientert mot de nasjonale føringene som legges til utdanningen. Samtidig ønsker fagmiljøet å beholde en samfunnsvitenskapelig profil:

Barnevernspedagogutdanningen her ved HiL har godt ord på seg blant de 11 barnevernspedagogutdanningene som er i landet. Departementet har hatt et skarpt blikk på utdanningene de siste årene, og ser at det har vært ulikt nivå i forhold til fag. Men jeg tror at HiL står stødig i forhold til fag. Det er viktig at vi er oppmerksomme på de signalene, for det er jo et veldig satsningsområde for regjeringen. Vi må fange opp hva som skjer når vi tenker utdanningen vår. Samtidig vil vi være et alternativ i forhold til presset mot metodeutvikling om hva som skal virke veldig fort. Vi har tradisjonelt en samfunnsvitenskapelig profil som vi vil bevare. Vår utdanning skal være en akademisk grunnstein i de tre årene, selv om de selvfølgelig er praksisorientert.

Vi er vare for de politiske føringene. Vi er klar over dette og jobber dette inn i fagplanen. Vi prøver å være så robuste at vi klarer å gå i de ulike retningene som de nasjonale føringene åpner for, samtidig har vi lyst til å ha klart forankret at vi har en samfunnsprofil. Vi holder på en generell utdanning som

ikke er metodestyrt. Det kan de lære i feltet. Vi snakker mye om endringene og at vi må holde fast på vår forankring i vår samfunnsvitenskapelige profil.

(Dialogmøte og fokusgruppeintervju med studieleder og ansatte ved bachelor barnevern)

Bachelor sosialt arbeid (180 sp)

Bachelor sosialt arbeid skal gi grunnlag for å forebygge og løse sosiale problemer for familier og enkeltpersoner. Ved hjelp av teorier om menneskelig atferd og sosial systemer, griper sosialt arbeid inn i de områdene hvor mennesker og miljø påvirker hverandre.

Kjernegruppen ved studieprogrammet består av 12 ansatte fordelt på 10.2 årsverk. I registreringskjemaet er ansatt fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Professor I	1	100
Førsteamanuensis	3	300
Høgskolelektor	5	470
Høgskolelærer	1	40
Phd-stipendiat ved annen institusjon	2	50
Studieleder	1	60

Kilde: HiL

Også ved dette studiet gjenspeiles den samfunnsvitenskapelige forankringen i de ansattes fagbakgrunn. Fem ansatte har bakgrunn fra samfunnsvitenskapelige fag, og syv ansatte har sosialfaglig bakgrunn.

Utdanningen tilbys som et heltidsstudium. I 2011 var det registrert 238 studenter ved utdanningene. Det er god rekruttering til studiet, mens i registreringskjemaet gis det uttrykk for at det er ønskelig med et høyere nivå på søkerne og flere mannlige søkere. Ansatte ved studiet forteller om stort frafall i løpet av første studieår. De siste årene har frafallet gjennom stryk til eksamen vært høyt. I følge studieledere og ansatte ved studiet skyldes dette at flere studenter har lese- og skrivevansker, og at noen studenter ikke behersker norsk i tilstrekkelig grad.

I likhet med de andre profesjonsutdanningene ved HiL benyttes det i liten grad eksterne personer fra de andre Innlandshøgskolene inn i bachelor sosialt arbeid. Samtidig har man et samarbeid med Innlandshøgskolene knyttet til praksis og praksisstudier. Studiet benytter sensorer, gjesteforelesere og lignende fra andre høgskoler i landet.

I fokusgruppeintervju med fagansatte ved sosialt arbeid ble det rettet søkelyset mot hvordan studiet berøres av endringer i arbeidsmarkedet for sosialarbeidere. Her ble det særlig pekt på hvordan endringer i sosialsektoren, og særlig NAV-reformen, har bidratt til å gjøre sosialarbeiderprofesjonen mindre synlig. Svekkelsen av sosialarbeiderfunksjonen henger ifølge ansatte ved studiet også sammen med en generell "helsegjøring" av sektoren. Disse innvendingene kan ses i lys av at flere tilstander som tidligere ble behandlet i andre sektorer nå er presentert for og behandlet av helsevesenet (Anderssen, 2010:282, Conrad 1992, 2005). Ifølge ansatte ved sosialarbeiderutdanningen har disse endringene ført til at arbeidsmarkedet for sosialarbeidere er blitt mer uklart. Fagmiljøet er svært oppmerksomme på hvordan utdanningen kan styrkes gjennom spissing og økt fokus på enkelttemaer.

Det er spørsmål om alt skal være helse og at alt skal gjøres av sykepleiere. Vi opplever at mange kommuner slutter å søke etter visse yrkesgrupper, at de heller velger sykepleiere og helsefagarbeidere. Sosialt arbeid må kanskje spisse seg på enkelte områder. Vi kan ikke være generalister på alle områder. Vi bør for eksempel ikke ha så mye fokus på det metodiske i familiearbeid lenger, det kan man ta når man er ferdig med grunnutdanningen. Vi bør ha mer fokus på det flerkulturelle arbeidet, det møter vi alle steder i sosialt arbeid. Vi ser når vi snakker med studenter at de har andre forventninger til studiet enn det de opplever at de får realisert. Sosionomstudentene blir mer usikre på om de har valgt riktig. Det var kanskje mer ryddig før mht hva de kan jobbe med. De blir mer usikre nå i dag. Studentene klarer ikke å koble utdanningen til dagens arbeidsmarked. Språkbruken er annerledes. *(Fokusgruppeintervju med studieleder og ansatte barnevern)*

Utfordringene ved de sosialfaglige studiene på bachelornivå handler ikke om selve organiseringen av studiene eller fagmiljøet, men heller om hvordan man skal forholde seg til endringer i feltet som sosialarbeidere jobber i.

Master i helse- og sosialfaglig arbeid med barn og unge (MASBU) og Master i Velferdsforvaltning (MAVFF) (120 sp)

AHS tilbyr to masterstudier: Master i velferdsforvaltning (MAVFF) og Master i helse og sosialfaglig arbeid med barn og unge (MASBU). MAVFF har fokus på hvordan sosial- og helsemessige oppgaver søkes løst i organisasjoner og i et samspill mellom stat, kommune, lokalsamfunn, private tjenestetilbydere og brukerne. Studiet skal gi kompetanse om organisering og tilrettelegging av tjenester for å oppnå viktige mål og bli bedre tilpasset brukernes behov og ønsker.⁷ Fagmiljøet samarbeider med fagmiljøet knyttet til innovasjonsstudier ved Avdeling for økonomi og organisasjonsfag. MASBU skal videreutvikle helse- og sosialarbeidernes kompetanse til å delta i forebyggende og behandlende arbeid overfor barn og unge, men også innen rammen av familiearbeid. Studiet skal bidra til å utvikle helse- og sosialfaglig praksis basert på en vitenskapelig reflektert forståelse av faglig arbeid med utsatte barn, unge og deres familier. MASBU har et tett samarbeid med fagmiljøet ved Phd-studiet Barn og unges kompetanseutvikling (BUK).

MAVFF og MASBU har felles ansatte og deler også flere studieemner (slik som vitenskapsteori og flere valgemner). Vi har derfor valgt å presentere disse to masterstudiene sammen. Begge studiene er organisert under samme kjernegruppe ved avdelingene. Etter den nye organisasjonsstrukturen som trådte i kraft fra august 2011 inngår alle masterprogrammene i ett felles masterprogram bestående av fire masterstudier. Fra august 2011 er det satt i gang et arbeid med framtidig revisjon av master i velferdsforvaltning til en master med arbeidstitelen "master i velferds- og sosialfag".

Begge masterstudiene er tverrfaglige med utgangspunkt i de profesjonsutdanningene som tilbys ved AHS. Studenter med bachelor i andre fag kan tas opp ved masterstudiene under forutsetning av at de har relevant tilleggsutdanning og, eller, relevant praksis. I tillegg til barnevern, vernepleie og sosialt arbeid har studentene bakgrunn fra sykepleie, ergoterapi, pedagogikk eller fysioterapi og flere har yrkeserfaring fra velferdsforvaltningen.

Det er knyttet 15 fagansatte fordelt på 4,8 årsverk til masterstudiene. I registreringskjemaet er ansatte fordelt etter følgende stillingskategorier:

⁷ <http://www.hil.no/hil/studiekatalog/velferdsforvaltning>

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Professor I	5	200
Førsteamanuensis	5	200
Førstelektor	1	50
Høgskolelektor	4	30
Andre stillingskategorier - Studiekoordinator	1	50

Kilde: HiL

I registreringsskjema og i fokusgruppeintervju blir det presisert at de fleste fagansatte ved AHS er involvert i masterstudiene, de fleste gjennom veiledning av masterstudenter. 12 ansatte har bakgrunn fra samfunnsvitenskapelige fag.

Begge masterstudiene tilbys som både heltidsstudium og deltidsstudium. Flertallet av studentene er deltidsstudenter. Våren 2011 var det registrert 24 heltidsstudenter og 72 deltidsstudenter ved MASBU. Ved MAVF var det 6 heltidsstudenter og 36 deltidsstudenter

Det er god søknad til MASBU, og mange studenter har MASBU som førsteprioritet når de velger studium. Fagansvarlig oppgir at man sliter noe med å rekruttere til MAVF, og man har derfor satt i gang tiltak for å bedre rekrutteringen. Studieplanen er under revisjon, og man håper at det nye navnet på studiet og en annen profil skal bidra til bedre rekruttering. I intervju og rekrutteringsskjema fremkommer det at det er vanskelig å rekruttere direkte fra bachelor til masterstudiene.

Masteren i velferdsforvaltninga er innrettet slik at det ikke er naturlig for studenter å gå videre direkte fra bachelor til master. Vi rekrutterer voksne studenter. Vi jobber med å endre masteren i retning av å få til større rekruttering fra egne bachelorstudier.

(Fokusgruppeintervju med studieledere og ansatte barnevern)

Lite direkte rekruttering fra bachelor- til masterstudier kan også ha å gjøre med hvordan ansatte-ressurser brukes inn i de ulike studienivåene. I fokusgruppeintervju ble det pekt på noen utfordringer knyttet til samordning og integrasjon av ansatte med ulik forskningskompetanse på de ulike studienivåene. Det ble vist til at mange ansatte, særlig med samfunnsvitenskapelig bakgrunn, fant det mindre interessant å undervise på bachelor-nivå. De ansatte ga uttrykk for at de opplevde en viss sårbarhet knyttet til at ansatte med førstekompetanse forsvinner fra bachelorutdanningene til masterutdanningene. En slik skjev spredning av kompetansen vil medføre tilsvarende skjev fordeling av undervisningsoppgaver og muligheter for å jobbe med FoU-prosjekter. Ansatte ved profesjonsutdanningene mener at denne skjevheten kan bidra til dårligere rekruttering av studenter fra bachelorstudier til masterstudier.

Både i registreringsskjema og i dialogmøter blir det pekt på utfordringer knyttet til gjennomføringen av studiet. Det er mange deltidsstudenter, som gjerne er i jobb ved siden av. Studieleder mener at dette ofte fører til at mange bruker lang tid på selve masteroppgavene.

Etter og videreutdanninger

AHS har som målsetting å tilby etter- og videreutdanninger på etterspurte områder innenfor praksisfeltet. I samarbeid med Senter for livslang læring (SeLL) ønsker AHS å være en sentral aktør på EVU-markedet innenfor helse- og sosialfeltet både i regionen og på utvalgte satsningsområder nasjonalt (Handlingsplan 2010). I tråd med disse målsettingene er det en omfattende etter- og

videreutdanningsportefølje ved HiL, eksempelvis innenfor paramedic, veiledning, barn og unge, pedagogikk og videreutdanninger knyttet til NAV-etaten. I utredningen har vi særlig fokus på videreutdanninger som tilbys innen veiledning og innen paramedic.

Veiledning

I samarbeid med Senter for livslang læring (SeLL) tilbyr AHS flere etter- og videreutdanninger innen veiledning, organisasjonsutvikling og ledelse og arbeid med barn og unge og rus. I utredningen har vi hatt særlig fokus på fagmiljøet knyttet til ulike typer videreutdanninger i veiledning. Dette miljøet er organisert som en egen kjernegruppe og FoU-gruppe bestående av seks ansatte fordelt på fem årsverk. En av de ansatte er i doktorgradsløp ved annen institusjon. Fire av de ansatte har bakgrunn fra samfunnsvitenskapelig fag, én fra medisin- og helsefag og én har sosialfaglig bakgrunn.

Til forskjell fra tradisjonelle profesjonsstudier som har fokus på ulike målgrupper og sektorer i samfunnet, har veiledningsstudiene fokus på veiledning på tvers av ulike fagtradisjoner. Søkelyset er rettet mot veiledning i de kontekstene som studentene enten har sin yrkestilhørighet til, eller som de ønsker å ha sin tilhørighet til. Veiledermiljøet ved HiL driver videreutdanning i veiledning (60 sp) sammen med HiG. HiG har av praktiske årsaker eksamensansvar for dette. Kjernegruppen Veiledning driver en rekke mindre videreutdanninger i veiledning slik som Karriereveiledning, veiledning i NAV og lederutviklingsprogram. Det er 6 ansatte fordelt på 5 årsverk knyttet til veilederstudiet. I registreringsskjema er ansatte fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førstelektor	1	100
Høgskolelektor	4	350
Høgskolelærer	1	60
Phd-stipendiat ved annen institusjon	1	

Kilde: HiL

Kjernegruppen i veiledning ved HiL har vært en aktiv aktør i etableringen av nasjonale og regionale nettverk knyttet til veilednings- og rådgivningsfaget. Veiledermiljøene i Oppland og Hedmark har over tid hatt faglig samarbeid og har arrangert en nasjonal konferanse på feltet. Sammen med Fylkesmennene i Hedmark og Oppland har de tre Innlandshøgskolene etablert samarbeidsprosjektet Veiledernetverket Innlandet (februar 2011). Prosjektet skal blant annet være en ressursbase for veiledningsfeltet i regionen og bidra til kompetanseheving og utvikling av veiledning i ulike kontekster i regionen. Veiledernetverket har kontakt med Rettleiarnettverket i Sogn og Fjordane og Veiledernetverket i Agder. Samarbeid med NTNU gjør at HiL sammen med Høskolen i Gjøvik kan tilby studenter master i rådgivning ved NTNU.

Nasjonal Paramedic-utdanning (60+30 sp)

Ut fra behov for å samordne utdanninger innen paramedic ble partene i arbeidslivet og myndighetene enige om å starte et pilotprosjekt med en ettårig videreutdanning innen ambulansesfaget. Studiet startet i 2002 og ble organisert under SeLL på bakgrunn av SeLL's kompetanse på tilrettelegging av fleksible utdanninger. I 2005 ble utdanningen evaluert av Østlandsforskning som

var entydig positiv til utdanningen (Bergum 2005). I de senere år har flere høyskoler opprettet studietilbud i paramedic etter fagplanen utviklet av HiL.⁸

Dette er en videreutdanning for faglært ambulanspersonell, og består av en årsenhet på 60 studiepoeng og en påbygningsenhet på 30 studiepoeng. Utdanningen skal tilføre spesialiserte kunnskaper innen yrket, og utøvelsen skal være i samsvar med helselovgivningens krav til yrkesutøvelse og fagets kunnskap og verdier.

HiL samarbeider med Prehospital divisjon ved Oslo Universitetssykehus Ullevål og Høgskolen i Gjøvik i gjennomføringen av enkelte emner. Fagpersonalet ved AHS er særlig inne i emner som omhandler kommunikasjon og veiledning. Utdanningen, som er en deltidsutdannelse, er nett- og samlingsbasert og foregår i Lillhammer og i Oslo. I tillegg samarbeider HiL med Betanien Høgskole om gjennomføring av Nasjonal Paramedic-utdanning i Bergen.

Fra HiL er det knyttet to ansatte til studiet fordelt på 1,5 stillingsbrøk. Én har stilling som professor II og én er ansatt som høgskolelektor. Våren 2011 var det registrert 116 studenter på utdanningen fordelt på 3 parallelle kull. HiL vurderer rekrutteringsgrunnlaget som bra.

Videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge (oppdragsstudie 60 sp)

På oppdrag for Helsedirektoratet tilbyr HiL en tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid med barn og unge (tilsvarende oppdragsstudie blir også tilbudt ved HH). Utdanningen inngår i regjeringens mål om å styrke helsetilbudet til barn og unge. Studiet har fokus på barn og unges psykososiale behov, rus og tidlig intervensjon ved risiko samt å styrke det tverrfaglig samarbeidet. Dette er et deltidsstudium som går over to år. Tilsvarende oppdragsstudie blir tilbudt ved flere av landets høyskoler, deriblant HH.

Det er knyttet tre ansatte til videreutdanningen fordelt på i underkant av to årsverk. To ansatte har stilling som førstelektor, og en er ansatt som doktorgradsstipendiat med 25 % stillingsbrøk til denne utdanningen. Studiet er organisert som kommunale og regionale studiegrupper. Høsten 2010 ble det tatt opp 27 studenter til videreutdanningen. HiL opplyser at det er god rekruttering og gjennomføring av studiet. De fleste studentene kommer fra Oppland, men det er også tatt opp grupper fra Hedmark, Akershus, Buskerud, Sør-Trøndelag og Oslo. Studiet har siden oppstart hatt et formalisert samarbeid om undervisning og faglig utvikling med organisasjonen Voksne for barn. Fra og med høsten 2011 blir det startet undervisningssamarbeid med Barneombudet.

Forskning og utvikling ved AHS

Før vi går inn på hvordan forsknings- og utviklingsvirksomheten organiseres ved AHS, vil vi se nærmere på hvordan dette er organisert ved høgskolen under ett. *Forskningsutvalget* er høgskolestyrets fagorgan for forskningspolitikk og forskningsforvaltning. Gjennom sitt ansvar for å utvikle høgskolens FoU-policy utgjør forskningsutvalget et sentralt organ for institusjonens forsknings og utviklingsarbeid. Utvalget har til oppgave å:

⁸ En arbeidsgruppe nedsatt av Helse- og omsorgsdepartementet foreslo i 2009 at en nasjonal rammeplan legges til grunn for utviklingen av en bachelor paramedic. For tiden vurderer Helsedepartementet å etablere en formalisert utdanning innen ambulansfaget på høgskolenivå.

- fremlegge utkast til Strategisk plan for FOU-virksomheten ved HiL med underliggende handlingsplaner/ta forskningspolitiske initiativ og gi råd og anbefalinger om FoU-virksomheten.
- forvalte støtteordninger som har til formål å styrke forskningsvirksomheten ved HiL. Disse støtteordningene omfatter: forskningsstipend, publiseringsstipend, støtte til presentasjon av papers på internasjonale forskningskonferanser.

I tillegg har forskningsutvalget ansvar for å arrangere høgskolens årlige forskningsdager og å utvikle et effektivt apparat for informasjon og formidling av høgskolens FoU-produksjon.

FoU-virksomheten ved AHS koordineres av en FoU-koordinator som også møter i avdelingens ledermøte. FoU-koordinator leder avdelingens FoU-utvalg og representerer avdelingen i høgskolens forskningsutvalg.

I dialogmøter med studieledere og avdelingsledelse blir forskningsvirksomheten knyttet til høgskolens historie som distriktshøgskole hvor forskning ble sidestilt med undervisning. Denne tradisjonen har man fra ledelsens side forsøkt å videreføre i forhold til profesjonsutdanningene. I sin handlingsplan er det anført at AHS har som mål "å øke omfanget av FoU-prosjekter og samtidig tilrettelegge for kontinuerlig fokus på og refleksjon omkring kvalitet i FoU arbeidet. [...] Med profesjonsutdanningenes nærhet til praksisfeltet er det et mål å styrke FoU-virksomheten gjennom praksisnær forskning i samarbeid med praksisfeltet og brukerorganisasjonene" (Handlingsplan for 2010, Avdeling for helse og sosialfag, 2010:9).

Som vi har sett over har AHS en variert kompetanse i staben gjennom et profesjonsbasert og disiplinbasert fagmiljø. I sin beskrivelse av FoU-virksomheten viser ledelsen ved avdelingen til at profesjonsutdanninger med forankring i praksisfeltet møter noen særskilte utfordringer i forsknings- og utviklingsarbeid (ibid:12). "Kombinasjonen av forskarar og praktikarar i miljøet ved avdelinga har gjeve grunnlag for utvikling og forskingsbasert undervisning ved at tilsette med ulik kompetanse har arbeidd saman i utvikling av FoU-prosjekt" (ibid.).

FOU-virksomheten ved AHS omfatter internasjonal og nasjonal publisering i fagtidsskrifter, lærerverk og utvikling av pedagogisk verktøy knyttet til praksisorientert undervisning. I dialogmøtene med ledelsen ved Hil har informantene lagt vekt på at måten AHS organiserer FoU skiller seg ut fra de fleste andre høgskoler på to måter. For det første er det knyttet fast FoU-tid til de ulike stillingskategoriene. Til stillingene som professorer og førsteamanuenser er det knyttet 45 % forskningstid, for undervisningsstillinger er det knyttet 25 % tid til FoU. For det andre bruker AHS et "vidt" FoU-begrep, det vil si at det er fokus på at alle skal gis mulighet til å arbeide med FoU og at det rapporteres fra alle former for aktiviteter som kan knyttes til FoU. FoU-koordinator viste herunder til "det lille tellekantsystemet":

Vi har et vidt FoU-begrep sånn at vi har målsettinger om at vi skal bruke FoU-tiden effektivt. Vi skal dokumentere og formidle fra FoU-tiden. Det jeg kaller "Det lille tellekantsystemet" er viktig for oss. Det er at folk er ute og formidler og skriver populærvitenskaplig, og det skal være med når vi snakker om hvor flinke vi er ved AHS. Vi har og et mål om at flest mulig skal delta, alle skal publisere. Det er en kvalitet ved HiL, som vi har videreført i kriterier for HiL ved vurdering av bruk av FoU-tida. Vi har, i motsetning til andre høgskoler og universitet, lagt vekt på et vidt FoU-begrep. Vi skal ikke la ledelsen være i fred der. Det jobbes med å iverksette dette ved hele høgskolen, ved AHS har vi drevet systematisk arbeid for å følge opp, motivere og å legge til rette for at FoU-tiden blir brukt på fornuftig måte. (FOU-koordinator, AHS)

AHS disponerer egne midler til internasjonaliseringstiltak og har også andre ordninger for kompetanseheving. AHS disponerer imidlertid ikke egne midler til forskningsterminsordninger. Som vi har sett over forvaltes slike støtteordninger av høgskolens forskningsutvalg.

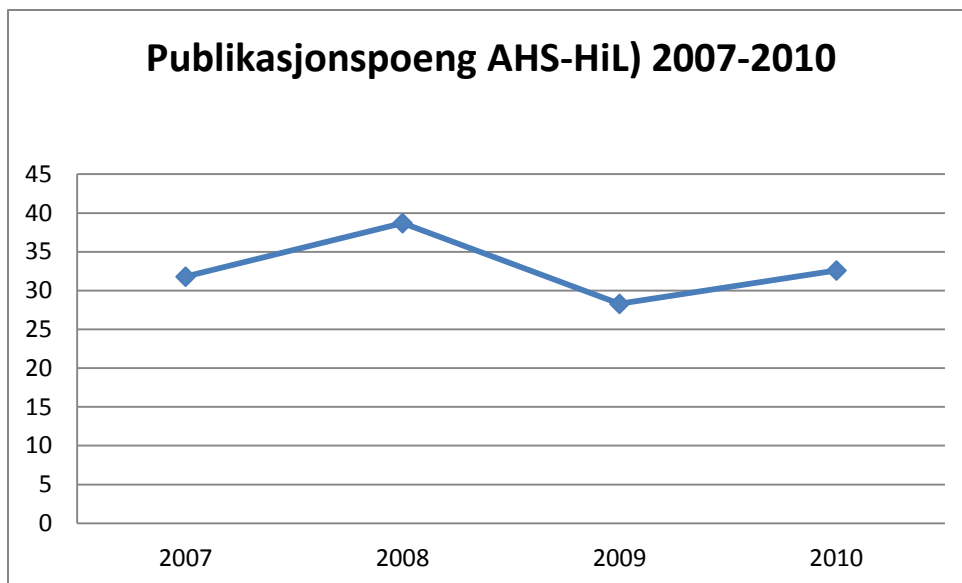
Forskningsprofilen ved AHS består av to hovedtemaer; velferdsforskning og barn og unges kompetanseutvikling, hvor sistnevnte er organisert i tilknytning til Phd-området. Velferdsforskning består av fire prioriterte områder, mens forskning knyttet til Phd-området Barn og unges deltagelse og kompetanseutvikling (BUK) består av ni prioriterte områder:

Velferdsforskning	Barn og unges deltagelse og kompetanseutvikling (Phd-området)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Empowerment, brukermedvirkning og deltagelse ✓ Organisering og omstilling av velferdstjenester ✓ Arbeid og velferd ✓ Profesjonell handlingskompetanse 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Barnehagens og skolens praksiser ✓ Digital kompetanse på tvers av fritid, barnehage og skole ✓ Helsepraksiser ✓ Sosial omsorgspraksiser ✓ Kulturområdets og idrettens praksiser ✓ Historisk og fremtidsrettet perspektiv ✓ Politiske, ideologiske, moralske og etiske aspekter ✓ Teoretisk grunnforskning ✓ Empirisk grunnforskning

Kilde: Dekan ved AHS.

AHS har prosjektansvar for to forskningsprosjekter som er finansiert gjennom EU og fem prosjekter som er eksternt finansiert. Det er videre flere FoU-prosjekter i samarbeid med andre høgskoler og institusjoner.

Rundt 10 % av publiseringene ved AHS i 2010 ble produsert på nivå 2, det vil si publikasjoner utgitt i kanaler med høyeste kvalitetsrangering. Diagrammet under viser publikasjonspoeng produsert ved AHS de fire siste årene.

Kilde: DBH

Diagrammet må leses med forbehold i og med at poengene er gjengitt på avdelingsnivå, og ikke på studienivå. Det er ikke mulig å skille ut publiseringspoeng produsert av fagmiljøer som ikke inngår i denne utredningen.

Fagmiljø og studier ved seksjon for idrett

Seksjon for Idrett er et relativt ungt fagmiljø ved HiL. I 2005 ble årstudium i idrett organisert som et prosjekt under SELL. Etableringen har en lokal og regional begrunnelse ved at HiL gjennom et slikt fagmiljø ønsket å tilby studier for toppidrettsutøvere som korresponderer med Lillehammers satsning på toppidrett innen vintersportsgrener.

I 2007 ble årstudiet utvidet til en bachelor i idrett. Våren 2011 søkte HiL NOKUT akkreditering av en master i idrett. Seksjonen er fra august 2011 organisert under Avdeling for samfunnsvitenskap.

I dialogmøter understreker studieleder at fagmiljøets profil er ulik de andre fagprofilene ved HiL, men at det er berøringspunkter særlig med veiledermiljøet ved AHS. Seksjonens faglige profil er naturvitenskapelig med vekt på prestasjonsfysiologi, toppidrett og biologisk og fysiologisk effekt av trening for menneskekroppen. Profilen er delt i to fagområder: Det ene omhandler idrettsfysiologi i forhold til idrettsprestasjon, det andre har fokus på aktivitet og helse innenfor en naturvitenskapelig vinkling. Fagmiljøet har en simuleringsenhet, fysiologisk testlaboratorium, som anvendes i forskning og i undervisning.

Fagpersonalet består av åtte ansatte fordelt på åtte årsverk. I registreringsskjema er ansatt fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	2	100
Førstelektor	4	100
Phd-stipendiat ved HiL	1	100
Andre stillingskategorier – Testleder	1	10

Kilde: HiL

Den naturvitenskapelige profilen gjenspeiles i de ansattes fagbakgrunn. Fem ansatte har bakgrunn fra matematikk/naturvitenskap, to har bakgrunn fra medisin og helsefag og en har bakgrunn fra

humanistiske fag. Vi vil gå nærmere inn på fagprofil, samarbeid og mulige samarbeidsområder under beskrivelsen av studietilbud.

Årsstudium idrett (60 sp)

HiL tilbyr årsstudium idrett som et heltidsstudium. Studiet gir kunnskap om idrettens rolle og funksjon i samfunnet, og betydningen av fysisk aktivitet og idrett for individet.⁹ Årsstudiet tilsvarer første studieår på bachelor idrett.

Bachelor idrett (180 sp)

HiL tilbyr bachelor idrett som et heltidsstudium. Studiet gir kunnskap om idrettsfysiologi som bakgrunn for å få forstå hvordan fysisk aktivitet og inaktivitet påvirker kroppen, samt hvordan man kan tilrettelegge fysiske aktiviteter for ulike målgrupper.

Det er knyttet 160 studenter til seksjonen. 80 av disse går på årsstudiet idrett, mens resten går andre og siste året på bachelorutdanningen. Ifølge HiL er det et godt og økende rekrutteringsgrunnlag til idrettsstudiet med godt kvalifiserte søkere.

FoU ved Seksjon for idrett

I dialogmøte forteller studieleder ved seksjonen at det er høy forskningsaktivitet ved seksjonen. De ansatte er relativt unge i høgskolesammenheng og det er stort fokus på kompetansebygging. Det er etablert et forskningsutvalg for idrett hvor man jobber med å sikre at undervisning og andre aktiviteter er underbygget av forskning, samt at forskningen skal støtte fagområdene.

Seksjonen har forskningssamarbeid med SI (Sykehuset Innlandet). I 2010 ble det inngått avtale med SI og Revmatismesykehuset hvor seksjonen skal være med å utvikle en proteinlab (ved SI). Gjennom avtalen med Revmatismesykehuset har miljøet vært i kontakt med fagansatte ved Seksjon for sykepleie og Seksjon ved helse, teknologi og samfunn ved HiG.¹⁰ Seksjonen har også FoU-samarbeid med Norges idrettshøgskole, Feiringklinikken og en rekke rehabiliteringsinstitusjoner i Mjøs-regionen (hvor fokus er på helsefeltet knyttet til sykdomslære).

Det er knyttet to eksternt finansierte prosjekter til fagmiljøet, *Muscular adaptations to ischemic strength training in women – individual and health* og *Mapping the connection between muscle phenotype and individual adaptations to exercise in women – a biotechnological study*.

⁹ <http://hil.no/hil/studiekatalog/idrett2>

¹⁰ HiG har inngått tilsvarende prosjektsamarbeid Revmatismesykehuset. Fra HiG og HiL's side vil dette bidra til å styrke et felles forskningsarbeid mellom HiL/HiG og Revmatismesykehuset.

Kapittel 4: Helse- og sosialfagene ved Høgskolen i Gjøvik

Høgskolen i Gjøvik (HiG) ble etablert 1. august 1994. Høgskolen er et produkt av høgskolereformen hvor Gjøvik Ingeniørhøgskole og Sykepleierhøgskolen i Oppland ble slått sammen. Høgskolen har ca. 2800 studenter og 300 ansatte.

Den faglige virksomheten er organisert i tre avdelinger med tilhørende seksjoner:

- Avdeling for helse, omsorg og sykepleie (HOS)
- Avdeling for informatikk og medieteknikk (IMT)
- Avdeling for teknologi, økonomi og ledelse (TØL)

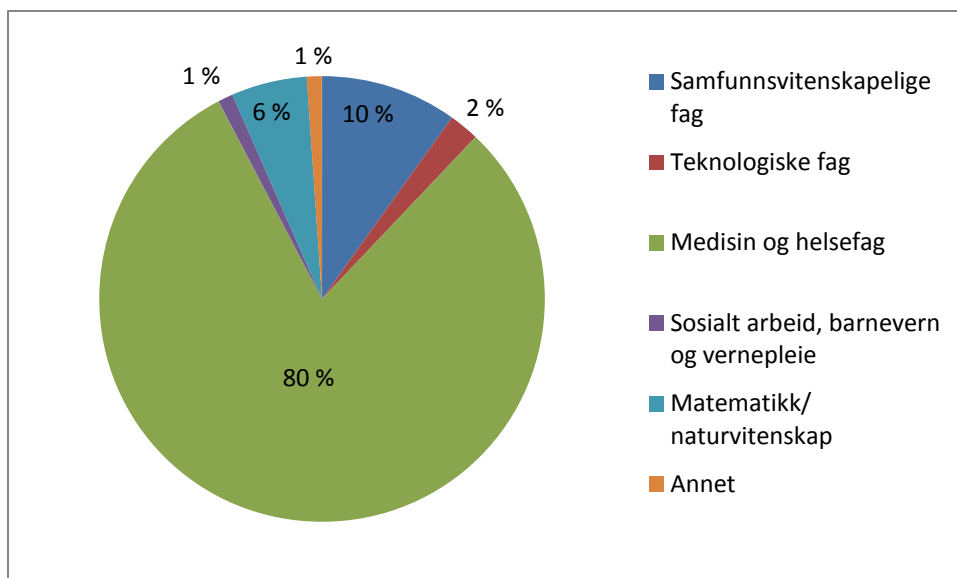
I tillegg til disse avdelingene er det knyttet flere forskningssentre til HiG. I denne utredningen er det fagmiljøet, studietilbudet og FoU-virksomheten ved Avdeling for helse, omsorg og sykepleie (HOS) som er i fokus. Vi har også rettet søkelyset mot de to sentrene som er knyttet til avdelingen, Simuleringscenteret og Senter for omsorgsforskning.

Avdeling for helse, omsorg og sykepleie (HOS)

Seksjonsinndeling ved Avdeling for helse, omsorg og sykepleie tar utgangspunkt i avgrensning av faglig interessefellesskap med tilhørende studieportefølje og FOU. Avdelingen er inndelt i tre seksjoner, Seksjon for sykepleie (SP), Seksjon for helse, teknologi og samfunn (HTS) og Senter for omsorgsforskning, Østlandet. Avdelingen har ytterligere integrert et Simuleringscenter som er infrastruktur for spesifikke forsknings- og utdanningsaktiviteter.

Avdeling for helse, omsorg og sykepleie består av 90 ansatte fordelt på 75 årsverk. Som diagrammet nedenfor viser har et stort flertall bakgrunn i medisin og helsefag.

Diagram: 1: Oversikt over ansattes fagbakgrunn ved HOS.

Kilde: HiG

HOS ønsker å utvikle et bredt tverrfaglig helse-, sosialfaglig og velferdsteknologisk miljø med en målrettet satsning rettet mot helsetjenestens behov. Tidlig på 1990-tallet definerte avdelingen sitt

satsningsområde innenfor aldring og eldreomsorg med særlig fokus på kommunale tjenester. De siste ti årene har det vært en parallell oppbygning av aktiviteter rettet mot spesialisthelsetjenesten. Avdelingen har klinisk sykepleie, prehospitalt arbeid, aldringskunnskap og velferdsteknologi som sine profilområder. Disse profilområdene settes i sammenheng med Samhandlingsreformen og utviklingen av sykehusstrukturen og oppavefordelingen i helsetjenestene i Norge.

Tabellen nedenfor gir oversikt over studietilbudet ved HOS.

Årsstudium	BA-studier	VU- over 30 studiepoeng	MA-studier
Påbygning BA sykepleie	Sykepleie	Anestesi-, intensiv og operasjonssykepleie (90 sp)	Klinisk sykepleie
	Radiografi	Nasjonalt paramedic (60 sp) / samarbeid med HiL	Gerontologi (fra høsten 2011)
		Nettverksmøter og relasjonskompetanse (60 sp desentralisert Valdres, 30 sp desentralisert Lillestrøm)	Helsefremmende lokalsamfunnsarbeid (MHPCC). / samarbeid med HiL og HH
		Veiledning (60 sp) / samarbeid med HiL	
		Palliativ omsorg (60 sp)	
		Aldring og eldreomsorg (60 sp) (fases ut i 2012)	
		Nettpedagogikk (30 sp)	
		Kroppskunnskap (30 sp)*	
		Ultralyd for radiografer (60 sp)**	

*Denne videreutdanningen er et betalingsstudium.

**Denne videreutdanningen er et oppdragsstudium hvor Divisjon Medisinsk Senter, Sykehuset Innlandet, er oppdragsgiver. Studiet er kun tilgjengelig for studenter fra Divisjon Medisinsk Senter, Sykehuset Innlandet, og Helse Øst. Studiet hadde første opptak i 2008. Tidspunkt for neste opptak er ikke avgjort.

Fagmiljø og studietilbud ved Seksjon for sykepleie (SP)

Seksjon for sykepleie har ansvar for utdanning, forskning og utvikling innen klinisk sykepleie og sykepleievitenskap. Medisin- og helsefagene er sterkt representert i den faglige bakgrunnen til de ansatte og i seksjonens profil. Seksjonen består av 60 medarbeidere. 10 ansatte har førstekompetanse (hvorav seks er professorer), fire er ansatt som førstelektor og fire er ansatt som doktorgradsstipendiater hvor de følger doktorgradsprogrammer ved andre institusjoner. Tre ansatte er i førstelektorqualifisering.

Fagmiljøet representerer en bred kompetanse innen generell sykepleie og kompetanse innen spesialområdene AIO (anestesi-, intensiv- og operasjonssykepleie), palliativ sykepleie, akuttmedisin, geriatrisk sykepleie og psykiatrisk sykepleie. Den faglige orienteringen er rettet mot klinisk sykepleie og klinisk kompetanse for bedre å kunne møte og påvirke endringer i helsetjenesten.

De ansatte beskriver fagmiljøet ved seksjonen som solid og knytter dette til en bevisst satsning på kompetanseheving de siste årene. Utfordringene fremover er å beholde det faglige nivået gjennom nyrekrutteringer.

Det er en avdeling med høy kompetanse og flest professorer. Det er også mange førsteamanuenser. Vi er uvanlig godt forsynt med kompetanse, sammenlignet med andre høgskoler. Vi har også tilvekst med egne stipendiater.

Nå er vi velforsørget med kompetanse, men må fortsette å jobbe strategisk med dette fremover. Det sårbare hos oss er at det er mange professorer i høy alder. Vi må derfor sikre at førsteamanuenser må få videreutvikle seg gjennom postdoc og veiledningsutvikling. Noen har gått kurs på veiledning av doktorgradsstipendiater, noe er i gang. Vi har noen som kan erstatte de professorene som går av etter hvert for å sikre nyrekruttering.

Fra fokusgruppeintervju, studieledere og ansatte ved SP).

I dialogmøtene og fokusgruppeintervjuer fremhever ansatte den tette sammenhengen mellom forskning og profil i utdanningene. Dette må blant annet ses i lys av at høgskolen har bygd opp en nasjonal simuleringsprofil gjennom et av landets største simuleringscenter innenfor sykepleierutdanningen (se under). De vektlegger at en nær sammenheng mellom forskning og profil i utdanningen. Dette gjenspeiles i produksjon av studenter som er etterspurt i helse- og omsorgssektoren. Avdelingen tilbyr utdanninger der det legges vekt på kvalitet i samhandling med praksisfeltet, høy relasjonskompetanse og gode kommunikative ferdigheter for å øke pasientsikkerheten.

Vi har fokus på det som er praksisnært og klinisk ut fra at vi har høy kvalitet og en god øvingsavdeling. Vi har studenter som er godt forberedt på praksis. Dette følger de tre årene.

Vi kan gjerne kalle det for klinisk sykepleie, men det jeg har opplevd viktig her er at jeg er på en arbeidsplass med gode relasjoner til praksis. Det hører inn under klinisk sykepleie, men det er veldig spesielt det vi har med relasjon til praksis.

I praksisnær klinisk sykepleie, slik vi har definert klinisk sykepleie, er relasjonskompetanse og samhandling mellom sykepleier og pasient det sentrale. Og det går også igjen i praktiske ferdigheter i simuleringspedagogikken. Og det er altfor smalt å si at det er medisinsk. Simuleringspedagogikken her har veldig mye fokus på samhandling og kommunikasjon. Om det skal være et begrep, så er det kanskje pasientsikkerhet som skal være det som er felles for simuleringspedagogikken vår. Dette er et begrep som går igjen i både studier og FoU.

Fra fokusgruppeintervju, studieledere og ansatte ved SP).

Studietilbud ved Seksjon for sykepleie

Bachelor sykepleie (180 sp)

Seksjon for sykepleie tilbyr bachelor i sykepleie, både som deltids og heltidsstudie. I tillegg tilbyr HiG bachelor i sykepleie som desentralisert studie i Gjøvik, Gudbrandsdalen, Hadeland og Valdres. Utdanningen er organisert i studieenheter og veksler mellom teoretiske, praksisrettede og praktiske studier.¹¹ Utdanningen er hjemlet i Rammeplan for sykepleieutdanningen av 25. januar 2008, fastsatt av Kunnskapsdepartementet.

¹¹ <http://hig.no/studietilbud/helse/bachelor/bspl>

Det er knyttet 57 ansatte fordelt på 45,45 årsverk. I registreringsskjema er ansatte fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Professor I	7	2,4
Professor II	1	0,2
Førsteamanuensis	7	5,15
Førstelektor	4	3,3
Høgskolelektor	23	21,8
Høgskolelærer	9	7,4
Høgskolelærer i mastergradsløp	1	1
Phd-stipendiat ved annen institusjon	3	2,5
Seniorkonsulent, seniorrådgiver	2	1,7

Kilde: HiG

I dialogmøter og fokusgruppeintervjuer blir det lagt vekt på at ansatte med førstekompetanse brukes aktivt inn i undervisning på alle nivåer i avdelingens utdanningsportefølje. Dette innebærer at de fleste medarbeidere ved seksjonen er knyttet til bachelorutdanningen både gjennom undervisnings- og/eller veilederansvar. Profilen i studiene er nært koblet til seksjonens forskningsprofil, så langt rammeplanen gir rom for det. Dette bidrar til å nå målet om en forskningsbasert undervisning.

Våren 2011 var det registrert 438 heltidsstudenter og 205 deltidsstudenter ved studiet. Det er god rekruttering til bachelorstudiet, og i 2010 ble det opprettet ventelister. Studielederne forteller at det er en jevn gjennomføring, noe som tilskrives kombinasjonen av heltids- og deltidsstudie. I dialogmøte med studieleder og seksjonsleder blir organisering av studentenes praksis løftet fram som en generell utfordring i sykepleierutdanningene. Måten Seksjon for sykepleie ved HiG kombinerer bachelorutdanningen som heltids og deltidsstudie bidrar ifølge de ansatte til gode løsninger på denne utfordringen:

Det som viser seg å være smart med kombinasjon og vi får gode og mange nok praksisplasser. Vi har et stort samarbeidsprosjekt i Helse Sørøst, Samordningsforum/ koordinatorutvalg som koordinerer alle praksisplasser. Får en god sammenheng mellom høgskolenes aktivitetskrav og det som kommunene har behov for. Det betyr at det skal være en praksiskoordinator ved alle høgskolene og ved alle foretakene. Har utviklet en database hvor dette legges inn.

I intervjuene peker ansatte på at deltidsutdanningene har betydd mye for oppbygging av sykepleiefaglig kompetanse i flere regioner i Oppland og i deler av Hallingdal.

Master i klinisk sykepleie (120 sp)

Som landets eneste utdanningsinstitusjon tilbyr HiG master i klinisk sykepleie. Studiet er et tilbud til sykepleiere som ønsker å videreutvikle sin kliniske kompetanse, for bedre å kunne møte og påvirke endringene i helsetjenesten til pasientens beste. Studiet gir en avansert klinisk sykepleiekompetanse og har fordypning i allmennsykepleie. Søkere med relevante videreutdanninger som gir grunnlag for innpassing tilbys fordypninger innen AIO, somatikk, geriatrisk sykepleie, palliativ sykepleie og psykiatrisk sykepleie.¹²

¹² <http://hig.no/studietilbud/helse/bachelor/bspl>

Master i klinisk sykepleie er organisert som et nett- og samlingsbasert deltidsstudium. Det er 8 ansatte knyttet til studiet fordelt på 2,7 årsverk. I registreringsskjema er ansatte fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Professor I	5	1,5
Førsteamanuensis	1	0,2
Førstelektor	2	0,65

Kilde: HiG

Som tabellen viser har de ansatte små stillingsbrøker på studiet. På dialogmøter ble det fremhevet at ansatte med førstekompetanse jobber aktivt i masteren både som emneansvarlige og som veiledere.

Våren 2011 var det registrert 59 studenter ved studiet. Man ønsker å rekruttere sykepleiere fra kommunehelsetjenesten til studiet. HiG opplever at kommunene i regionen i mindre grad enn tidligere gir fritak og dekker kostnadene ved studiet. Det er imidlertid god rekruttering til studiet og det største rekrutteringsgrunnlaget kommer fra AIO. Dette kan forklares både ut fra den klinisk orienterte profilen og inntakskriterium (gjennomført fordypningsemne i videreutdanningen). Studieleder forteller om god gjennomstrømming. Studiet har samarbeid med Institutt for sykepleie ved HH om sensur og organisering av undervisning i enkelte delemner.

Videreutdanninger ved Seksjon for sykepleie:

Videreutdanning i anesthesi- intensiv- og operasjonssykepleie (AIO) (90 sp)

Siden 2000 har Seksjon for sykepleie ved HiG tilbudt videreutdanning i AIO. Videreutdanningen skal gi en bred kompetansebasis for å møte akutte og kritisk syke pasienters behov for pleie og behandling, og kvalifiserer til jobb som operasjons-, intensiv- eller anesthesisykepleiere. Utdanningen tilbys som et heltidsstudium over 1,5 år. Målgruppen er offentlig godkjente/ autoriserte sykepleiere som ønsker spesialutdanning innenfor ett av disse yrkesområdene i spesialisthelsetjeneste.¹³

Våren 2011 var det registrert 24 studenter ved videreutdanningen. Det er knyttet 9 ansatte til utdanningen fordelt på 4,45 årsverk. I registreringsskjema er ansatte fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Professor I	1	0,1
Førsteamanuensis	1	0,15
Høgskolelektor	3	2
Høgskolelærer	1	1
Phd-stipendiat ved annen institusjon	1	1
Seniorrådgiver, seniorkonsulent	2	0,2

Kilde: HiG

Studieledere ved AIO forteller i dialogmøter at det ved flere semestre har vært samarbeid med tilsvarende studier ved HH. Begge studiestedene har fokus på pasientsikkerhet i sine AIO-utdanninger. I tillegg er det samarbeid med AIO-studiet ved HH om temadager, timeplanlegging og

¹³ <http://hig.no/helse/sykepleie/aio>

eksamensavvikling På grunn av økning i måltall for AIO ved HiG har samarbeidet vært noe mindre de siste årene. I intervjuer gir studielederne uttrykk for ønsker om å styrke samarbeidet rundt utdanningen, og vil fra neste år ha felles opptak til studiet. Studieledere legger vekt på at AIO er godt integrert i seksjonens masterstudium gjennom at det er tilpasset fagfordypningsemner i master i klinisk sykepleie.

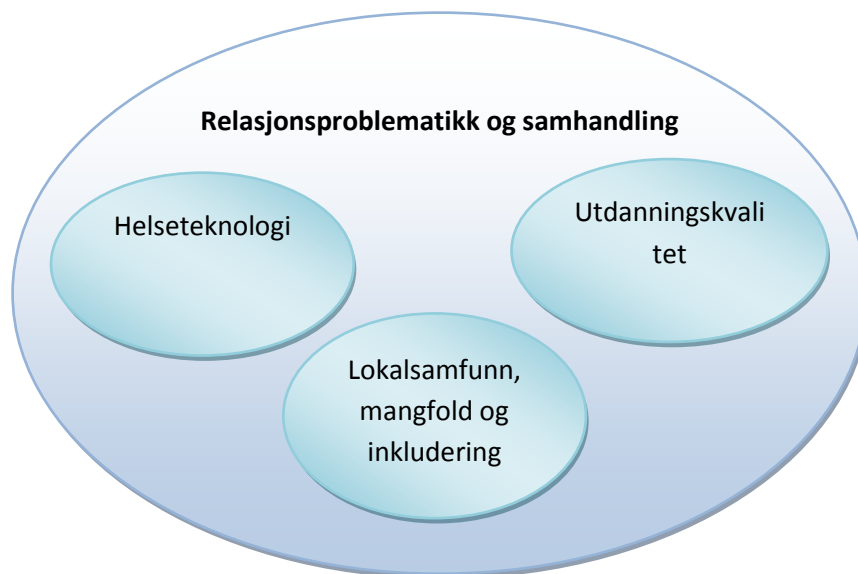
Seksjon for helse, teknologi og samfunn (HTS)

Seksjon for helse, teknologi og samfunn (HTS) er en relativt ny seksjon ved HOS. Seksjonen trådte i kraft 1. januar 2011 og er et produkt av at daværende Seksjon for helse og samfunn og Seksjon for radiografi og helseteknologi ble slått sammen. HTS består av ca. 20 ansatte, hvorav syv har førstekompetanse (to professorer). Én ansatt er i førstelektorkvalifisering og én er doktorgrads-stipendiat og følger doktorgradsprogram ved en annen institusjon.

Den faglige profilen ved HTS spenner over et bredt spekter av disipliner. Fagmiljøet representerer kompetanse innenfor samfunnsvitenskapelige kunnskapsområder, radiografi, helsefag, teknologi og medisinsk etikk. Videre inngår naturvitenskapelige og medisinske emner i seksjonens fagkompetanse.

I fokusgruppeintervju med ansatte ved seksjonen ble det vist til at den nyetablerte seksjonen var i gang med å utarbeide en egen profil. De ansatte ga uttrykk for at det var utfordrende å finne en fellesnevner mellom den mer samfunnsfaglig orienterte og den mer teknisk- og naturvitenskapelige orienterte profilen. I fokusgruppeintervjuene ga samfunnsviterne ved seksjonen uttrykk for interesse for mangfold, lokalsamfunn og inkludering for sårbare grupper og ønsket at dette skulle inngå i seksjonens samfunnsfaglige profil. På et avdelingsseminar forut for fokusgruppeintervjuet har de ansatte pekt ut *relasjonsproblematikk og samhandling* med tre tilhørende områder som de ser for seg at de kan utvikle en felles profil rundt:

Figur: Faglig fellesnevner ved HTS.

HTS leverer undervisningsbidrag inn mot bachelor sykepleie, og har ansvar for gjennomføring av master i helsefremmende lokalsamfunnsarbeid, MHPCC. I tillegg har HTS et formelt samarbeid med HH med Master i psykisk helsearbeid med (HH) og Master i helseledelse (HiL).¹⁴

Data indikerer at den horisontale integreringen på tvers av fagmiljøene er noe mindre ved HiG enn hva vi finner ved HH og HiL. I dialogmøter og fokusgrupper med ansatte gir samfunnsvitene ved seksjonen – på samme vis som ansatte ved seksjon ved sykepleie - uttrykk for at de opplever lite samarbeid mellom HTS og HOS og seksjon for sykepleie. De tilskriver mangel på samarbeid en historisk spenning mellom Seksjon for sykepleie og den tidligere Seksjon for helse og samfunn, hvor sykepleiemiljøet i liten grad er orientert mot samfunnsvitenskap. I tillegg har den organisatoriske plasseringen av samfunnsvitene i en annen seksjon ført til økt avstand mellom de to fagmiljøene.

Studier ved Seksjon for helse teknologi og samfunn

Bachelor i radiografi (180 sp)

Seksjon for helse, teknologi og samfunn har siden 2000 tilbudt en heltids grunntutdanning i radiografi som fører til graden bachelor i radiografi og kvalifiserer til autorisasjon som radiograf. Fagplanen er hjemlet i Rammeplan for radiografiutdanningen av 1. desember 2005, fastsatt av Kunnskapsdepartementet.

¹⁴ Masterstudium innen helseledelse ved HiL ble akkreditert våren 2010. Studiet er et samarbeid mellom HiL, HiG og HH. Studiet er per i dag ikke igangsatt.

Det er knyttet 16 ansatte til studieprogrammet fordelt på 9,12 årsverk. I registreringsskjema er ansatt fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Professor I	1	0,7
Førsteamanuensis	4	2
Førstelektor	1	0,2
Høgskolelektor	2	1,35
Høgskolelærer	6	3,77
Høgskolelærer i mastergradsløp	1	1
Seniorkonsulent	1	0,1

Kilde: HiG

Høsten 2010 var 65 studenter knyttet til studiet. Høgskolen oppgir at det er god rekruttering til studiet, men at det er en del frafall underveis. Ifølge høgskolen skyldes frafallet høye arbeidskrav og at studentene i liten grad var kjent med studiets innhold da de startet. Det er knyttet 16 ansatte til studieprogrammet fordelt på 9,12 årsverk. Fem ansatte har førstekompetanse.

I dialogmøter blir det pekt på at FoU-virksomheten i høy grad er knyttet til praksis, herunder digital bildebehandling. Per i dag finnes det ikke et eget masterstudium i radiografi i Norge. Til en viss grad forklarer dette den praktiske innretningen av FoU-virksomheten ved dette studietilbudet.

Master i helsefremmende lokalsamfunnsarbeid (Master of health promotion and community care - MHPCC) (120 sp)

Master i helsefremmende lokalsamfunnsarbeid (MHPCC) er et samarbeidsprosjekt mellom HiG, HiL og HH, hvor HiG har eksamensrett og hovedansvar for studietilbudet. HiG har gjennomføringsansvar for 60 av totalt 120 studiepoeng. Fagmiljøet består av ansatte ved alle tre Innlandshøgskoler.

Det tverrprofesjonelle og flervitenskapelige studiet skal bidra til at yrkesutøvere i helse-, sosial og utdanningssektoren oppnår bred spesialkompetanse innen helsefremmende arbeid, omsorg og utvikling i lokalsamfunnet. Fokus er rettet mot sosial rettferdighet, deltakelse og likeverd gjennom ressursmobiliserende arbeid for å skape bedre folkehelse og offentlig velferd i samarbeid med brukergrupper og lokalbefolkning.

Studiet er organisert som et deltidsstudium og våren 2011 var det registrert 36 studenter på studiet. Fra HiG er det ansatt fire fagpersoner, fordelt på 2,35 årsverk ved MHPCC. I registreringsskjema er disse fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Professor I	1	0,65
Førsteamanuensis	2	1,4
Høgskolelektor	1	0,3

Kilde: HiG

MHPCC er det eneste mastertilbudet hvor alle tre Innlandshøgskolene er involvert i organisering og gjennomføring av studiet. Det er derfor interessant å se hvordan de tre høgskolene organiserer studiet og fordeler ressursene i studiet mellom seg. Høsten 2010 ble studiet gjenstand for en syklisk evaluering foretatt av en internt nedsatt komité ved HiG. Komiteen gjorde sine vurderinger ut fra

NOKUT's akkrediteringsforskrift.¹⁵ Evalueringen viste at studiet hadde et godt omdømme i fagmiljøet og at studentene rapporterte høyt utbytte av studiet. Samtidig avdekket evalueringen at studiets organisasjonsmodell representerer en utfordring for de ansatte på grunn av en uoversiktlig ressursituasjon i forhold til å utvikle og koordinere utdanningen. Komiteen anbefalte blant annet at det ble etablert et fagmiljø ved HiG som "eier" utdanningen og fagområdet for å sikre en kontinuitet og forskningsbasert videreutvikling av studiet. Evalueringen pekte på behov for å styrke FoU-innsatsen som understøtter studieprogrammet.

I SAK-sammenheng er det interessant at studieprogrammet, som bygger på en studiemodell som involverer tre høyskoler, blir beskrevet som god, under forutsetning av at det består av en stabil kjernegruppe som kan "lime sammen" studiet. Ansatte på studiet består av en kjernegruppe på to-tre fagansatte ved hver høyskole som møtes ca to ganger per semester. Så langt det lar seg gjøre deltar de også på samlinger knyttet til studiet. I evalueringen fremkommer det at utskifting av personale, opplevelse av ressursmangel og at ansatte blir satt inn i andre adhoc- oppgaver ved avdelingen gjør det vanskelig å få til den stabiliteten som må til for å få til et godt fagmiljø. Evalueringskomiteen "opplever at det er en stor differens mellom fagmiljø og ledergruppe i det ansattegruppen ser på seg selv som svært sårbare, mens ledergruppen signaliserer det motsatte". Komiteen anbefaler derfor avdelingen å vurdere hvorvidt ressursdisponeringen er optimal og at dette er godt nok kommunisert med fagmiljøet. Ifølge ansatte ved HTS er det lite samarbeid med Seksjon for sykepleie i gjennomføringen av studietilbudet.

Master i gerontologi

Fra høsten 2011 tilbyr HiG Master i gerontologi som et studietilbud for profesjonsutøvere med treårig bachelor innen helse- og sosialfaglige utdanninger. Ifølge akkrediteringssøknaden til dette studiet vil HiL være inne i delemner som inngår i studiet. Masterstudiet bygger blant annet på erfaringene fra studieprogrammet Tverrfaglig videreutdanning i aldring og eldreomsorg som fram til våren 2011 ble tilbudt som et deltidsstudium og som ga 60 studiepoeng. Våren 2011 var det registrert 14 studenter på videreutdanningen. Ifølge høyskolen har det vært utfordringer knyttet til rekruttering til denne videreutdanningen, særlig på grunn av at arbeidsgivere ikke har lagt til rette for studietid gjennom permisjon.

Masterstudiet tar sikte på å integrere gerontologisk kunnskap med erfaringer og utfordringer innen helse- og omsorgstjenester for eldre og innen eldrepolitikk. Master i gerontologi er organisert under Seksjon for helse, teknologi og samfunn, men studiet vil være nært koblet til Senter for omsorgsforskning som skal ha faglig ledelse og undervisningsoppgaver ved studiet.

Videreutdanninger ved HTS

Videreutdanning i nettverkmøter og relasjonskompetanse (60 sykepleie / 30 sp)

I samarbeid med seks kommuner i Valdres og Distriktpsikiatrisk senter Gjøvik har HiG utviklet en videreutdanning i nettverksmøter og relasjonskompetanse. Studiet er dannet på grunnlag av erfaringer fra blant annet "Valdresprosjektet 1999-2001" hvor en prosjektgruppe brukte nettverksmøter som terapiform innenfor psykisk helsearbeid. Studiet tar sikte på å danne et felles kunnskapsgrunnlag og praksis innen nettverksarbeid med fokus på bedre samhandling, helhetlig

¹⁵ NOKUT's forskrift av 25. januar 2006: For 2006-01-25 nr 121: Forskrift om standarder og akkreditering av studier og kriterier for akkreditering av institusjoner i norsk høyere utdanning.

tenkning og brukermedvirkning. Studiet er desentralisert og tilbys i Lillestrøm (30 sp) og i Fagernes (60 sp).

Til videreutdanningen er det én ansatt i 0,7 stillingsbrøk i stilling som høgskolelektor. Våren 2011 var det registrert 35 deltidsstudenter ved studiet. Fra høgskolen oppgis det at det er god rekruttering av studenter fra Lillestrøm, mens det er noe mindre rekruttering fra kommunene i Valdres. I likhet med rekruttering til de fleste andre videreutdanninger innen helse- og sosialfeltet er man også her avhengig av at arbeidsgiver gir arbeidstaker lønnet permisjon til å gjennomføre utdanningen.

Videreutdanning i veiledning (60 sp)

Som vist under presentasjonen av studietilbudet ved HiL er videreutdanning i veiledning et samarbeid mellom HiL og HiG, hvor HiG har eksamensrett og hovedansvar for studietilbudet. Studiets faglige profil er knyttet mot praksisnær kunnskap og har som mål å skape kompetanseheving og utvikling i praksis (se en nærmere presentasjon av studiet under HiL).

Fra HiG er det knyttet 3 ansatte til veiledningsstudiet fordelt på 1,65 årsverk. I registreringsskjema er disse fordelt etter følgende stillingskategorier.

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	1	0,2
Høgskolelektor	2	1,45

Kilde: HiG

Våren 2011 var det registrert 45 deltidsstudenter ved studietilbudet. Ifølge HiG er det god rekruttering til studiet. Studiet er nærmere omtalt under presentasjonen av studietilbudet ved HiL.

Videreutdanning i palliativ omsorg (60 sp)

Høgskolen i Gjøvik tilbyr en tverrfaglig videreutdanning i palliasjon med utgangspunkt i hospice-filosofiens fokus på helhetlig lindring i livets slutfase. Studiet gir kunnskapsgrunnlag innen sykdomsutvikling og symptomlindring og vektlegger etisk refleksjon og kommunikasjons- og relasjonskompetanse.

Det er knyttet 2 ansatte til studieprogrammet fordelt på 0,9 årsverk. Begge er ansatt som høgskolelektorer. Studiet er organisert som et deltidsstudium over to år. Våren 2011 var det registrert 36 studenter ved studiet.

Forskning og utvikling ved HOS

Før vi går inn på hvordan forsknings- og utviklingsvirksomheten organiseres ved HOS, vil vi se nærmere på hvordan dette er organisert ved høgskolen under ett. FOU-virksomheten ved HiG forvaltes både gjennom høgskolens ledergruppe og det sentrale FoU-rådet. I tillegg til rektor og en doktorstipendiat består det sentrale FoU-rådet av 5 fagpersoner med erfaring fra forskning og forskningsledelse og/eller forskningspolitikk. Rådet utgjør høgskolens ekspertorgan når det gjelder FoU. Rådet har følgende mandat:

- gi ledelsen og dekaner råd på alle områder når det gjelder FoU og stipendiatprogram ved HiG
- være ledelsens ressursutvalg i forhold til høgskolens strategiske plan- og handlingsplan for FoU
- gi en årlig vurdering av høgskolens FoU-innsats.
- være høgskolens etikkråd

FOU-virksomheten ved Avdeling for helse- omsorg og sykepleie er forankret i seksjonenes fagmiljø hvor hver av seksjonene har sine FoU-ledere med tilhørende forskergrupper. Avdelingens strategiske forskningsarbeid er organisert gjennom et FoU-strategiråd med representanter for hver av seksjonene og Senter for omsorgsforskning. Strategirådet er avdelingsovergripende og stimulerer til prosjektutvikling og prosjektakkvisisjon under en felles profil. Det er to forskergrupper ved hver seksjon, mens det er én forskergruppe ved Senter for omsorgsforskning.

FoU-virksomheten ved HOS er nært knyttet til utdanningene som tilbys. Ansatte med første-kompetanse brukes inn i undervisningen i alle nivåer i utdanningen, og seksjonen har de siste årene hatt fokus på forskningsbasert kunnskap i utdanningen. Avdelingen er knyttet til den nasjonale ordningen Kvalitetsforbedringsprosjektene i praksis, som omfatter samarbeidsprosjekter med spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten om utvikling av studentenes praksismodeller. Denne tilknyttingen bidrar til at seksjonen har mange utviklingsprosjekter med krav til dokumentasjon.

Satsningsområdet for FoU ved avdelingen er praksisnær forskning. Dette innebærer å utvikle, vurdere og formidle kunnskap, ferdigheter og holdninger innenfor følgende spesifiserte områder:

- Profesjonsutvikling: Utdanningskvalitet og yrkesrolle
- Tjenesteytelse: Metode, teknologi, organisering og samhandling
- Individ, gruppe og samfunn: Brukerinnflytelse og tjenestemottakere¹⁶

I forskningsinnsatsen i klinisk sykepleie er forskningsområdene kvalitet i sykepleie, utdanningskvalitet og helse i dagliglivet. Ved HTS er avdelingen så ny at man ikke har utskilt egne forskningsområder på nåværende tidspunkt.

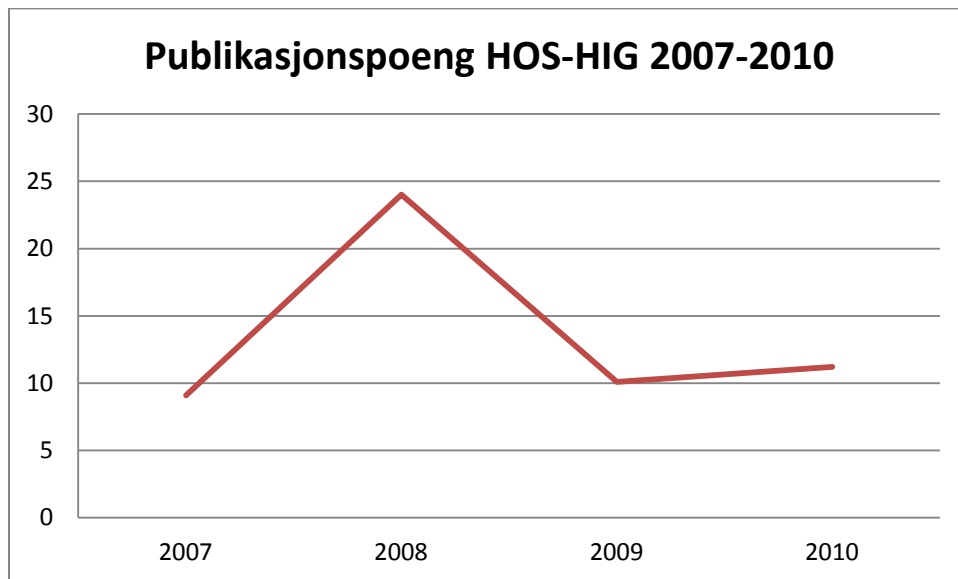
Arbeidstidsreglementet ved Høgskolen angir normer på hvor stor andel av årsverksressursen som bør omfattes av FOU-innsats ut fra stillingskategorier til vitenskapelige ansatte. Tid til FOU vurderes på gruppenivå, og måles for den enkelte ansatte over en periode på fire-fem år. Dekan ved HOS oppgir at ved HOS fordeles tid til FOU individuelt etter en samlet vurdering av arbeidsoppgaver ved hvert semester og at arbeidsplaner benyttes for regulering av FOU-tiden per semester. Dekanen understreker at FOU-tiden styres bevisst etter forskningskompetanse og vurdering av konkrete arbeidsoppgaver og aktiviteter ved avdelingen. Tildeling av FOU-tid foregår rent konkret gjennom dialog mellom dekan, seksjonsleder og den enkelte ansatte med utgangspunkt i beregninger av planlagte arbeidsoppgaver i arbeidsplan ved inngangen til hvert semester.

¹⁶ Kilde: <http://www.hig.no/helse/forskning>

HOS disponerer innefor dekanens budsjetttramme egne midler til internasjonalisering, forsknings-terminordning, kompetansheving og kurs. I tillegg har høgskolen et eget kompetanseutviklingsfond i forbindelse med førstelektorkvalifisering. I 2010 hadde HOS seks forskningsprosjekter som var finansiert gjennom NFR og seks forskningsprosjekter som hadde annen ekstern finansiering.

Rundt 12,7 % av publiseringene ved HOS 2010 ble produsert på nivå 2, det vil si publikasjoner utgitt i kanaler med høyeste kvalitetsrangering.

Diagrammet under viser publikasjonspoeng produsert ved HOS de fire siste årene.

Kilde: DBH

Simuleringscenteret

Simuleringscenteret er administrert under HOS og utgjør en integrert enhet ved avdelingen. Senterets primæroppgave er å tilby studentene ved høgskolen et godt tilbud i praktisk undervisning. Høgskolen legger vekt på at senteret understøtter effektivitet og relevante læringssituasjoner for å møte kompetansebehovene både i kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten. I tillegg tilbyr senteret tilpassede kurs til sykepleiere, leger og ambulans- og redningspersonell. Senteret har status som ett av Nordens fremste stimuleringsmiljø med relevans for helsetjenesten gjennom utvikling og anvendelse av stimulering som pedagogisk metode og forskningsaktiviteter på stimulering og pasientsikkerhet.

Simuleringscenteret består av en klinikkklubb med 24 senger hvor det er tilknyttet en ferdighetsklubb og et auditorium. I senteret finner vi også en simuleringsklubb som blant annet kan innredes til en fullt utstyrt operasjonsstue. Ved utgangen av 2010 ble landets første prehospitale lab åpnet, og det er også en røntgenklubb ved Simuleringsenheten. Fagansatte ved Seksjon for sykepleie ga i dialogmøtene uttrykk for at senteret fyller en viktig rolle i å sikre en god og robust sykepleierutdanning ved HiG.

Senter for omsorgsforskning

Senter for omsorgsforskning er en integrert del av HOS og er en viktig del av avdelingens FoU-virksomhet. Senteret ble opprettet som et forsøksprosjekt i 2005, og ble fast etablert fra 2006. Senteret har koordineringsansvar for alle fem regionale sentre for omsorgsforskning som Helse- og

omsorgsdepartementet har utnevnt i hver av de gamle helseregionene. I en utredning om innovative løsninger for å møte fremtidens omsorgsutfordringer er senteret foreslått å ha et nasjonalt koordineringsansvar for nettverk for kunnskapsutvikling og innovasjon innen omsorgsfeltet (NOU 2011:11). Koordineringsansvaret skal fungere som et integrerende element som bidrar til at nettverkene finner sammen og utvikler en felles agenda for omsorgstjenestene.

Sentrene skal være et forsknings- og kompetansesenter som skal samle, produsere og formidle kunnskap om omsorg og omsorgsarbeid (<http://www.omsorgsforskning.no/>). Senteret har basisfinansiering gjennom tilskudd fra Norges forskningsråd i tillegg til å være oppdragsfinansiert. Senteret, som har en praksisnær tilnærming, er orientert mot problemstillinger som omhandler utforming av omsorgstjenester i første- og andrelinjetjenesten. I fokusgruppeintervjuet understreker faglig ansvarlig at man tenker bredt rundt begrepet omsorg. Forskingen ved senteret er orientert mot hele spekteret av mennesker som trenger omsorgstjenester, men hovedtyngden er lagt på eldre mennesker. På utredningstidspunktet inngikk følgende prosjektet i senterets prosjektportefølje:

- Kvalitetsarbeid i kommunal pleie- og omsorgstjeneste
- Ledelse i sykehjem
- Kontinuitet i hjemmetjenesten
- Intermediæravdelinger
- Pasienter på flyttefot

De fleste prosjektene skjer i samarbeid med eksterne samarbeidspartnere, slik som Universitetet i Oslo og NOVA.

Senteret består av syv ansatte fordelt på 5,65 årsverk. Tre ansatte har førstekompetanse (hvorav en er professor), en er ansatt som førstelektor og det er knyttet tre stipendiater til senteret. Det er også knyttet en referansegruppe til senteret bestående av fagpersoner, representanter fra pensjonistforbundet, RO, KS og kommunale representanter.

I tillegg til forskning og oppdrag, inngår formidling og nettverksbygging i senterets aktiviteter. I tillegg til koordineringsansvaret for landets øvrige omsorgsentra skal senteret ivareta regionsfunksjonen for Østlandet og forpliktende samarbeid mot Undervisningssykehjemmene og Undervisningshjemmetjenesten i Østlandsregionen.

Senteret skal levere bidrag til studieprogrammer ved de øvrige seksjonene ved HOS, og gjennom etableringen av master i gerontologi har senteret fått økte undervisningsoppgaver ved AHS.

I dialogmøte peker senterets faglig ansvarlig og leder på at ansatte med kompetanse, bredt nettverk mot andre forskningsmiljøer i Norge, god akkvisisjon og god gjennomføring av prosjekter utgjør styrken ved senteret. Etableringen av mastertilbud i gerontologi bidrar ifølge faglig ansvarlig til å styrke senterets samarbeid med ansatte ved seksjonene ved HOS. Samtidig er det en viss spenning mellom å ivareta eksterne senteroppgaver og internt samarbeid og arbeidsoppgaver ved avdelingen innenfor dagens bemanningssituasjon. Hovedutfordringen er knyttet til bemanningssituasjonen, og man ønsker å øke bemanningen og opprettholde den gode kompetansen hos staben. Ansatte både ved HOS og ved omsorgssenteret ga i dialogmøtene uttrykk for at senteret er lite synlig i avdelingens daglige drift fordi flere av de ansatte ikke har fast arbeidssted ved HiG.

Kapittel 5: Helse- og sosialfagene ved Høgskolen i Hedmark (HH)

Høgskolen i Hedmark (HH) ble etablert 1. august 1994 og er et resultat av at fire statlige høgskoler i Hamar, Elverum, Åmot og Stor-Elvdal ble slått sammen. HH er organisert som en campushøgskole med forsknings- og undervisningstilbud fordelt på fire steder:

- Campus Evenstad: Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag
- Campus Rena: Avdeling for økonomi- og ledelsesfag
- Campus Elverum: Avdeling for helse- og idrettsfag
- Campus Hamar: Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap

I tillegg har HH desentraliserte studiesteder ved Tynset og Kongsvinger. Høgskolen har ca 5000 studenter og 450 ansatte.

Campus Elverum- Avdeling for Helse- og idrettsfag (HI)

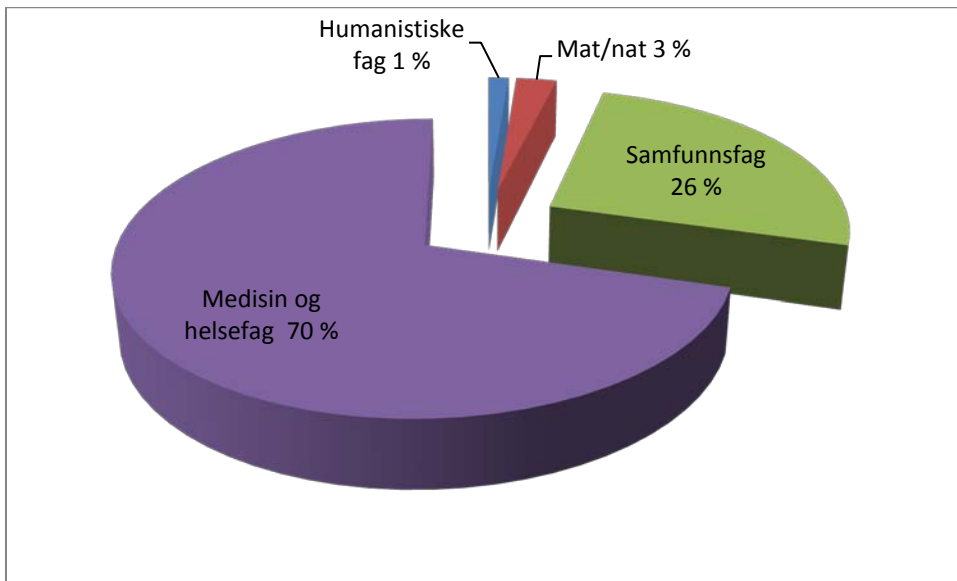
I denne utredningen er det fagmiljø og studietilbud ved Campus Elverum, Avdeling for helse- og idrettsfag, som er i fokus. I juni 2011 vedtok høgskolestyret en ny organisering ved HI med virkning fra 1. august 2011. I den nye organisasjonsstrukturen har Avdeling for helse- og idrettsfag endret navn til Avdeling for folkehelsefag med Institutt for sykepleie og psykisk helse og Institutt for idrett og aktiv livsstil. I den nye organisasjonsstrukturen er det etablert instituttovergripende forskningsområder og forskningsgrupper, samt faglig tema og emnegrupper som går på tvers av instituttene.

Datamaterialet som utredningen bygger på ble innhentet før den nye avdelingsorganiseringen trådte i kraft. I vår presentasjon har vi derfor valgt å ta utgangspunkt i den tidligere avdelingsstrukturen, det vil si at vi har fokus på fagmiljø og studietilbud ved Avdeling for helse- og idrettsfag (HI). Avdeling for helse- og idrettsfag er organisert rundt tre institutter:

- Institutt for sykepleiefag (ISF)
- Institutt for idrettsfag (IIF)
- Institutt for psykisk helse, oppvekst og samfunn (POS).

Det er ca. 1200 studenter som er knyttet til avdelingen. Avdelingen har 77 ansatte fordelt på 69 årsverk. 16 ansatte har førstekompetanse hvorav to av førsteamanuensene er i professor-kvalifiseringsløp. Syv er ansatt som doktorgradsstipendiater hvor de følger doktorgradprogrammet ved annen institusjon. Ti er ansatt som høgskolelærere hvorav tre er i mastergradsløp. Ved avdelingen er det ansatt 47 høgskolelektorer. Diagrammet under viser ansattes fagprofil.

Diagram: 1: Oversikt over ansattes fagbakgrunn.

Kilde: HH

Avdeling for helse- og idrettsfag har følgende studieportefølje:

Årsstudium*	BA- studier	VU- over 30 studiepoeng	MA- studier
Idrett	Folkehelse	Anestesi-, intensiv og operasjonssykepleie (90 sp)	Psykisk helsearbeid
Friluftsliv	Sykepleie	Kreftsykepleie (60 sp)	Folkehelsevitenskap med vekt på endring av livsstilsvaner
Mat, ernæring og helse	Tannpleie	Eldreomsorg med vekt på psykisk helse (60 sp)	Helsefremmende lokalsamfunnsarbeid (MHPCC). I samarbeid med HiG og HiL
Sosialpedagogikk		Psykisk helsearbeid (60 sp)	
	Idrett – Spesialisering i trenerrollen	Rus og psykiske lidelser (60 sp)	
	Faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag	Psykososialt arbeid med barn og unge (60 sp)***	
	Oppvekst, skapende aktivitet og helse**	Barneveileder i skolefritidsordningen (60 sp)***	
		Fysisk aktivitet som integrert behandling innen psykisk helsearbeid (30 sp)	

* Alle årsstudiene kan inngå i bachelor folkehelse. Årsstudium idrett kan også inngå i henholdsvis bachelor faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag og bachelor idrett – spesialisering i trenerrollen.

** På grunn av dårlig rekruttering har avdelingen vedtatt å legge ned BA i oppvekst, skapende aktivitet og helse. Siste kull avsluttet studien våren 2011. Studieprogrammet inngår derfor ikke i denne utredningen.

*** Dette er oppdragsstudier som ikke ble innlemmet i registreringen ved HH, men ble presentert i dialogmøtene.

Faglig bredde og folkehelseperspektivet inngår i hele avdelingens studieportefølje og øvrige virksomhet. Folkehelse, herunder en praksisnær, tverrfaglig og helsefremmende tenkning, er definert som en felles profil for Avdeling for helse og idrettsfag. Folkehelseprofilen er beskrevet i et profildokument vedtatt høsten 2010. For å få en bedre forståelse av den faglige profilen ved Campus Elverum er det nødvendig å peke på hvordan profilen er forankret ut over høgskolens rammer. Den regionale forankringen til Campus Elverum kommer særlig til uttrykk ved at både kommuner og store deler av Østerdalen også har et stort fokus på folkehelse. I 2006 vedtok kommunen en strategisk plan for folkehelsearbeid i Elverum 2006-2012.¹⁷ Elverum kommune har vært en sentral pådriver for etableringen av Terningen Arena innenfor rammen av dette folkehelseperspektivet. I januar 2011 ble HI samlokalisert ved Terningen Arena. Terningen Arena er en arena for kultur, læring og idrett og har som mål å åpne for utvikling og tverrfaglig samarbeid mellom de som bruker anlegget. I tillegg til Campus Elverum, huser Terningen Arena flere offentlige og private virksomheter som har folkehelse og helsefremmende livsstil som felles interesseområder. Dette gjelder blant annet NAV Hjelpemiddelsentral Hedmark, Hernes Institutt og Fylkestannlegen i Hedmark.

Leietakerne ved Terningen Arena er organisert i et faglig samarbeidsforum, Terningen Nettverk som eies av HH og Elverum kommune.¹⁸ Målet med Terningen Nettverk er å stimulere til fagutvikling og innovasjon, gjennom felles ressursutnyttelse og kunnskapsdeling, i en kompetanseklynge med folkehelse som felles overbyggende profil. Ved å utnytte den samlede FoU-kompetansen i de private og offentlige virksomhetene i nettverket ønsker HH å styrke Campus Elverum som utdanningssted i Innlandsuniversitetet, og bidra til vekst og næringsutvikling gjennom etablering av et sterkt og profilert kompetansemiljø.

I fokusgruppeintervjuer og dialogmøter med ansatte ble det pekt på at man forventer at samlokaliseringen vil gi positive synergieffekter i forhold til utdanning, forskning og fagutvikling og å styrke samarbeidet faglig og praktisk. Det er tilknyttet en større øvingsavdeling ved Terningen Arena som rommer operasjonsstue, intensivavdeling, øvingsleilighet og testlab. Øvingsavdelingen gir muligheter til å trene ferdigheter, samhandling og simulering i vid forstand. Den nye øvingsavdelingen gir også muligheter til å utvikle humanteknologi; det vil si moderne teknologi utviklet i lys av samhandling og sosial innovasjon. Ved HH ser man utvikling av humanteknologi som et viktig bidrag til at mennesker fungerer trygt hjemme.

Avdeling for helse- og idrettsfag åpner for tverrfaglig samarbeid, samhandling og tilrettelegging mellom ulike aktører i helse- og sosialsektoren. Kompetansen går på tvers av instituttene og fagmiljøene. I dialogmøter og fokusgruppeintervju understreker ledelsen og ansatte også at Terningen Arena gjennom en slik tilnærming vil være viktig for å løse fremtidens utfordringer i helse- og sosialsektoren, blant annet utfordringer som er beskrevet i Samhandlingsreformen (St.meld. nr. 47 (2008-2009)).

¹⁷ <https://www.elverum.kommune.no/Filnedlasting.aspx?MId1=338&FilId=608>

¹⁸ Deltakerne i nettverket er Høgskolen i Hedmark, NAV hjelpemiddelsentralen Hedmark, Fylkestannlegen i Hedmark, Flerbruksanlegget Terningen Arena, Family Sport Club, Oppfølgingsenheten Frisk Elverum, Hernes Institutt, Studentsamskipnaden i Hedmark, Elverumsregionen Næringsutvikling, Elverum idrettsråd og Elverum kommune.

Fagmiljø og studietilbud ved institutt for sykepleiefag (ISF)

Institutt for sykepleiefag (ISF) har 60 medarbeidere og ca 700 studenter. Instituttets overordnede målsetting er å utdanne yrkesutøvere som er kvalifisert til sykepleiefaglig arbeid i alle ledd av helsetjenesten, i og utenfor institusjonen. Med flytting til Terningen Arena i 2011 fikk instituttet tilgang til en ny og moderne øvingsavdeling.

Instituttets profil bygger på klinisk sykepleie med vekt på helse i dagliglivet, kvalitet i sykepleie og utdanningskvalitet. I tillegg gjenspeiles avdelingens folkehelseprofil i fagplan for bachelor sykepleie fra 2009. Fagplanen bygger på en gjennomgang av hva folkehelse betyr for sykepleie i forhold til vektlegging av helsefremming, medvirkning og involvering. Det legges vekt på at folkehelseperspektivet skal gjenspeiles i utdanningen. Denne brede sykepleiefaglige profilen ved bachelor-utdanningen inkluderer faglig samarbeid på tvers av instituttene.

Ansatte ved ISF fortelles at instituttet har godt samarbeid med praksis; i betydning av gode praksisplasser og at det er god kvalitetssikring i forhold til oppfølgingen i praksis. Instituttet har blant annet opplæring av veiledere i praksis og har en hovedveiledermodell som er en kvalitetssikring for at studenter får den veiledningen de har krav på. Det er også hyppige nettverksmøter med praksisfeltet samt dialogmøter og store årlige dialogkonferanser.

Instituttet har samarbeidsavtaler om studentutveksling med andre universiteter og høyskoler både i Europa, USA, Namibia og Indonesia. Som vi kommer tilbake til i neste kapittel uttrykker ansatte ønsker om økt samarbeid med det sykepleiefaglige miljøet på Gjøvik, på ulike studienivå og i tilknytning til FoU.

Bachelor i sykepleie (180 sp)

Institutt for sykepleiefag tilbyr bachelor i sykepleie, både som deltids- og heltidsstudie. Fagplanen, som gjenspeiler avdelingens folkehelseprofil, tar utgangspunkt i rammeplan for sykepleierutdanningen, fastsatt 25. januar 2008 av Kunnskapsdepartementet.

Til heltidsstudiet ved Elverum er det knyttet 46 ansatte fordelt på 42 årsverk. Til deltidsstudiet er det knyttet 10 ansatte fordelt på 3,1 årsverk. I registreringskjema er ansatte fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Bachelor sykepleie- heltid*		Bachelor sykepleie- deltid	
	Antall	Stillingsbrøk	Antall	Stillingsbrøk
Professor II	2	20		20
Førsteamanuensis	5	200	2	100
Amanuensis				
Førstelektor	2	100		
Høgskolelektor	26	2450	2	150
Høgskolelærer	2	170	3	Ca. 60
Høgskolelærer i mastergradsløp	3	150	2	Ca. 30
Phd-stipendiat ved HH	1	100		
Phd-stipendiat ved annen institusjon	2	100		

Kilde: HH

* I tillegg tilbyr HH bachelor sykepleie som heltidsstudium i Kongsvinger. Til dette studiet er det knyttet 6 ansatte fordelt på 5,2 årsverk. Fire av disse ansatte er høgskolelektor (360 % stillingsbrøk) og 2 er ansatt som høgskolelærer (160 % stillingsbrøk)

Høsten 2010 var det registrert 503 studenter ved heltidsutdanningen ved Elverum. Høgskolen karakteriserer rekrutteringen som svært god, og i de siste årene har det vært ventelister for å komme inn på studiet. Studiet rekrutterer hovedsakelig studenter fra egen region, Hedmark og tilgrensende strøk. HH beskriver gjennomføringsgraden som middels, men at den ligger over landsgjennomsnittet. Ved bachelor sykepleie Kongsvinger blir det hvert år tatt opp 40 studenter. Disse har studiested og praksis i Kongsvinger, men undervisningen er samkjørt med bachelor ved hovedcampus på Elverum. Våren 2011 var det registrert 106 studenter ved bachelor sykepleie, Kongsvinger. Rekruttering og studieprogresjon blir av høgskolen beskrevet som god.

Behov for sykepleiere i Nord-Østerdal førte til at det i 2009 ble etablert et samlings- og delvis nettbasert deltidsstudium med opptak av 26 studenter. Disse studentene har i hovedsak praksis i Nord-Østerdal. Også til deltidsstudiet blir rekrutteringen beskrevet som svært god. Ved begge opptakene, som har vært siden oppstart i 2009, har man hatt ventelister. Til deltidsstudiet er det knyttet 10 ansatte, fordelt på 3,1 årsverk. 2 ansatte har førstekompetanse.

Bachelor i tannpleie (180 sp)

Den nyopprettede bachelor i tannpleie ved HH er den eneste tannpleierutdanningen som ligger utenfor landets odontologiske læresteder. Våren 2011 ble de første studentene (i alt 27 studenter) tatt opp på studiet. Til studiet er det knyttet 2 personer fordelt på 1,7 årsverk. Én er ansatt i stilling som høgskolelektor (70 % stillingsbrøk) og én er ansatt i stilling som høgskolelærer (100 % stillingsbrøk). Studiet er under oppbygging og det vil bli knyttet flere fagansatte til studietilbudet. Ansatte samarbeider mye med fagmiljøet innenfor sykepleie.

Siden studiet er nytt, er det ikke etablert FoU-virksomhet i særlig stor grad. I dialogmøte legger ansatte vekt på at man ser store muligheter for videre FOU-arbeid gjennom et tett samarbeid mellom ulike fagmiljøer i avdelingen i tiden fremover.

Videreutdanning i anesthesi-, intensiv- og operasjonssykepleie (AIO) (90 sp)

AIO-utdanningen skal gi en bred kompetansebasis for å møte akutte og kritisk syke pasienters behov for pleie og behandling, og kvalifiserer til jobb som operasjons-, intensiv- eller anesthesisykepleier. Utdanningen tilbys som et heltidsstudium over 1,5 år. Målgruppen er offentlig godkjente/autoriserte sykepleiere som ønsker spesialutdanning innenfor ett av disse yrkesområdene i spesialisthelsetjeneste.

Våren 2011 var det registrert 24 studenter ved videreutdanningen. Det er knyttet 5 ansatte til utdanningen fordelt på to årsverk. I registreringsskjema er disse fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	2	15 %
Høgskolelektor	3	170 %

Kilde: HH

Ansatte forteller at fagmiljøet ved studiet har en praksisnær profil og initierer samarbeid med praksis. De er også involvert i noe undervisning ved bachelorutdanningen. Som vist i forrige kapittel har det tidligere vært samarbeid med tilsvarende studier ved HiG. Begge studiestedene har fokus på pasientsikkerhet og medisinsk kompetanse i sine AIO-utdanninger. I tillegg er det samarbeid med

AIO-studiet ved HiG om temadager, timeplanlegging og eksamensavvikling. I intervjuer gir studielederne ved AIO-utdanningen ved HiG og HH uttrykk for ønsker om å styrke samarbeidet rundt utdanningen. Fra neste år vil begge studiestedene ha felles opptak til studiet.

Videreutdanning i kreftsykepleie (60 sp)

Institutt for sykepleiefag tilbyr videreutdanning i kreftsykepleie som et deltidsstudium på to år. Studiet kvalifiserer til å utøve kreftsykepleie til pasienter i og utenfor institusjon, samt bistå pårørende. Fokus er rettet mot helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende arbeid i tverrfaglige miljøer. Det er knyttet tre ansatte til videreutdanningen, fordelt på 1,6 årsverk. I registreringsskjema er disse fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	1	40 %
Førstelektor	1	40 %
Høgskolelektor	1	80 %

Kilde: HH

I 2011 var det 24 studenter ved studiet. Rekrutteringen til og gjennomføringen av studiet blir beskrevet som god. Det er studenter både fra kommunehelsetjenesten og sykehus.

Fagmiljøet samarbeider med flere andre fagmiljøer på nasjonalt nivå. I fokusgruppeintervju ble det vist til at man tidligere jobbet med å etablere et samarbeid med fagmiljøet i palliasjon ved HiG. Dette initiativet er ikke blitt videreført, noe som fra HH's side tilskrives de ulike fagprofilene ved de to videreutdanningene.

Fagmiljø og studietilbud ved Institutt for psykisk helse, oppvekst og samfunn (POS)

Videreutdanning i psykisk helsearbeid har lange tradisjoner ved høgskolen. Psykisk helsearbeid står dermed sentralt, og herunder arbeidet med forebygging, rehabilitering og behandling. Gjennom kunnskapsdannelse i praksis legger POS vekt på flerfaglig og tverrvitenskapelig kunnskapstilfang, tverrfaglig praksis og tverretattlig samarbeid – og samarbeid med brukergrupper og frivillige organisasjoner. Ansatte ved POS ser for seg at den nye simuleringsavdelingen kan benyttes for å trene kommunikasjon og samhandling, kollegaer imellom og med pasienten.

POS har folkehelse som sin overordnede profil. I tillegg vektlegges en humanistisk fagprofil samt psykisk helse og samfunn, hvor studiene har særlig fokus på de som bor hjemme.

Ansatte legger vekt på at avdelingen har et godt samarbeid med Karlstad universitet (KaU) og HiG. I fokusgruppeintervjuer blir det pekt at det er noe begrenset samarbeid på tvers av studienivåene.

Fagmiljøet ved psykisk helse har samarbeid med KaU, og er involvert i internasjonalt samarbeid med land som Malawi og Litauen.

Instituttet har 16 ansatte og ca 150 studenter

Studietilbud ved POS

Årsstudium i sosialpedagogikk

Årsstudium i sosialpedagogikk gir kunnskap om individets og grupperes særegenhet, pedagogisk arbeid og rammebetingelser for dette. Studiet kan inngå som et valgemne i en fri bachelorgrad, eller det kan tas som videreutdanning av lærer i grunn- og videregående skole. Fullført studie gir innpass i andre året ved bachelor folkehelse.

Studieprogrammet har to ansatte fordelt på 1,13 årsverk. Begge er ansatt i stilling som høgskolelektor. Våren 2011 var det 43 heltidsstudenter og 16 deltidsstudenter ved studiet. Ifølge høgskolen er det god rekruttering, og gjennomsnittlig gjennomføringsgrad ved studiet.

Instituttet har samarbeidsavtaler om studentutveksling (bachelor- og videreutdanninger) med andre universiteter og høgskoler i Norge og i Norden.

Master i psykisk helsearbeid

Master i psykisk helsearbeid gir teoretisk og klinisk ferdighetskompetanse i psykisk helsearbeid, med spesialisering innen psykososialt arbeid eller psykiatrisk sykepleie. Studiet, som er et heltidsstudium over to år, har en erfaringsbasert profil og en praktisk og klinisk tilnærming.

Fire personer, fordelt på 3,6 årsverk, er ansatt ved studien. Alle ansatte har førstekompetanse. Våren 2011 var det 49 studenter ved studieprogrammet. De fleste er psykiatriske sykepleiere. Det har vært stigende rekruttering både fra regionen og nasjonalt, noe som høgskolen ser i sammenheng med at første året ved masterstudiet kjøres sammen med videreutdanning i psykisk helsearbeid. Studieprogresjonen blir beskrevet som lav og høgskolen tilskriver dette generelle utfordringer på masterstudiet hvor mange studenter bruker for lang tid på å gjøre seg ferdig med masteroppgaven.

Det er også samarbeid om praksis (2'er stilling ved SI) der man arbeider med forskningsbasert undervisning. Ifølge ansatte ved studiet er det mindre samarbeid med de andre høgskolene ved Innlandet nå enn tidligere.

Videreutdanning i psykisk helsearbeid (60 sp)

Videreutdanning i psykisk helsearbeid gir kunnskap om helsefremmende og forebyggende utvikling av psykososiale lidelser i befolkningen. Avhengig av fagbakgrunn og fordypning kvalifiserer studiet til å arbeide som psykiatrisk sykepleier eller psykisk helsearbeider. Dette er et heltidsstudium som går over ett år.

Det er én ansatt i ett årsverk til studieprogrammet som har stilling som høgskolelektor. Våren 2011 var det 16 studenter ved studieprogrammet. Ifølge høgskolen har antall søkere og studenter gått ned de siste årene. Ifølge høgskolen skyldes nedgangen at flertallet i målgruppen ønsker et deltidsstudium, og ikke et heltidsstudium. I tillegg ble Opptrappingsplanen for psykisk helse avsluttet i 2010, noe som medførte at den økonomiske støtten til søkere til studiet ble redusert. Høgskolen rapporterer om høy gjennomføringsgrad ved studiet.

Videreutdanning i rus, avhengighet og psykiske lidelser (60 sp)

Videreutdanning i rus, avhengighet og psykiske lidelser kvalifiserer til å arbeide med mennesker med dobbeltdiagnoser i helsevesenet, skole, politi, fengsel eller barnevern og gir kompetanse i koordinering og samhandling mellom tjenester. Dette er et tverrfaglig deltidsstudium som går over to år.

Det er knyttet to ansatte fordelt på 1,7 årsverk til studieprogrammet. Høsten 2010 var det 49 studenter ved studieprogrammet. Det er god rekruttering til studieprogrammet og det er god gjennomføring. Høgskolen forklarer den gode rekrutteringen med stipendieordninger i kommunene som studentene kommer fra.

Videreutdanning i eldreomsorg med vekt på psykisk helse (60 sp)

Eldreomsorg med vekt på psykisk helse er en relativt ny videreutdanning. Studiet ble etablert på bakgrunn av en markedsundersøkelse for tre år siden som viste at studentene ønsket et studie som vektla psykisk helse som profil i forhold til demens og depresjonsproblematikk hos eldre. Det er to øvingssykehjem som benyttes som del av studiet.

Studiet legger vekt på helsetjenester og omsorgstilbud og kvalifiserer til å arbeide med eldre mennesker med psykiske problemer. Dette er et deltidsstudie som går over to år.

Til studiet er det én ansatt i 0,8 årsverk i stilling som høgskolelektor. Høsten 2010 var det 25 studenter ved studieprogrammet. Ifølge høgskolen har man strevd med rekrutteringen, og årsaken til dette er at studiet er lite kjent i markedet.

Videreutdanning i rehabilitering (60 sp)

Studiet kvalifiserer for arbeid med utikling og oppfølging av individuelle planer for personer med nedsatt funksjonsevne, samt arbeid med utvikling av mer overordnede planer innen spesialisthelsetjenesten. Studiet er et deltidsstudium som går over to år. Det første året har vekt på brukerperspektivet, og det andre er helhetlig rehabilitering. Det er stor vekt på tverrfaglighet i innhold og undervisning.

Til studiet er det én ansatt i 0,6 årsverk i stilling som høgskolelektor. Høsten 2010 var det 12 studenter ved studieprogrammet. Rekrutteringsgrunnlaget blir av høgskolen beskrevet som godt. De rekrutterer tverrfaglig fra begge fylker. Ifølge høgskolen er det stor søknad til studiet, men det er vanskelig å fylle studieplassene, blant annet fordi de økonomiske rammebetingelsene for studentene er for dårlige. Høgskolen rapporterer om god gjennomføringsgrad ved studiet.

Videreutdanningen benytter gjesteforelesere ved HiL. Mens man fra HiLs side har fokus på rehabilitering særlig i forhold til psykisk utviklingshemmede, legger man fra HHs side i større grad vekt på overføring og rehabilitering for mange grupper. Dette knyttes til tema som brukermedvirkning, erfaringskunnskap, coaching og veiledning. Dette er temaer som gjør at samarbeid med veiledningsmiljøet ved HiL og HiG er aktuelt i tiden fremover.

Psykososialt arbeid med barn og unge (60 sp)

Dette er et oppdragstudium fra Helsedirektoratet under BOA, men det ligger faglig under POS.¹⁹ Studiet rekrutterer tverrfaglig fra barnevern, helsestasjon, politi mv. Ifølge ansatte er studiets fagprofil noe annerledes enn hva man finner ved tilsvarende studie ved HiL. HH vektlegger folkehelseprofilen og psykisk helse i noe større grad.

Det var god søkning til studiet det første året, men har i ettertid vært litt dalende. HH regner med bedre søknad til høsten. Det er uteksaminert 70 studenter.

Det er skrevet samarbeidsavtaler med en del kommuner som sender grupper av studenter til studiet, i tillegg til at det er inngått samarbeid med blant andre KS, Fylkesmannen og Mental Helse Ungdom. Det er samarbeid med andre studier ved POS om undervisning.

Fagmiljø og studietilbud ved Institutt for idrettsfag (IIF)

Institutt for idrettsfag har 20 medarbeidere og ca. 350 studenter. Den faglige profilen er knyttet til folkehelse og herunder en regional orientert praksisnær profil. Instituttet har hatt, og har fortsatt, nære bånd til praksis, og har særlig fokus på å forbedre og forsterke praksisfeltet. Videre har instituttet vært en aktiv bidragsyter til at Elverum kommune har valgt folkehelse som sin profil, og har prosjekter knyttet til folkehelse i flere av kommunene i Østerdalen.

Ansatte og ledelse ved IIF legger vekt på at samlokaliseringen med de to øvrige instituttene har åpnet opp for et tettere faglig samarbeid med helsefagene ved høgskolen. Det er mange ringvirkninger, eksempelvis en forelesningsrekke for sykepleie, "Ta vare på egen helse". Videre har instituttet noe samarbeid med videreutdanningen i rehabilitering.

Instituttet har for øvrig samarbeidsavtaler om studentutveksling (bachelor- og videreutdanninger) med andre universiteter og høgskoler både i Skandinavia, Norden, Europa og USA. Det er samarbeid med det miljøet ved lærerutdanningen, Campus Hamar. Nasjonalt er det samarbeid med Folkehelseinstituttet og Universitetet i Agder som har en lignende mastergradsutdanning. Avdelingen har også samarbeid med Norges idrettsforbund, ulike særforbund i idrett og Idrettens kompetansesenter Innlandet.

Instituttet har de senere årene arbeidet med å styrke sin faglige robusthet gjennom samordning av årsstudiene og bachelorutdanningene, og på denne måten legge grunnlag for masterløp. Videre har man arbeidet for å finne en felles faglig plattform for idrettsfagene og definert kjernen i de enkelte studiene. Etableringen av bachelor i folkehelse har vært viktig i samordningen av studiene og har lagt grunnlag for videre utvikling av fagmiljøet.

På Terningen Arena er det etablert en type testlab som også er forankret i folkehelseprofilen. I tillegg til å være et fysiologisk testsenter inngår testlaben i folkehelseprofilens fokus på atferd og motivasjon.

¹⁹ På grunn av status som oppdragsstudie har vi ikke fått inn registreringskjema for dette studiet.

Årsstudium i idrett (60 sp)

Årsstudium i idrett gir grunnleggende trenerkompetanse i idrett. Studiet kan inngå som første år i bachelorutdanning i idrett, i faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag, og bachelor i folkehelse eller som valgemne i en fri bachelorgrad.

Studieprogrammet har fire ansatte fordelt på to årsverk. To er ansatt i stilling som høyskolelektor og to er ansatt i stilling som høyskolelærer. Høsten 2010 var det 51 studenter ved studiet. Studiet rekrutterer svært godt, mens gjennomføringen har vært noe varierende.

I tillegg til i Elverum blir årsstudiet tilbudt som desentralisert studium i Kongsvinger. Til det desentraliserte studiet er det knyttet fire ansatte fordelt på ett årsverk. Alle fire har stilling som høyskolelærer. Høsten 2010 var det 21 studenter ved studiet. Alle førsteprioriterte søkere ble tilbudt studieplass, og ifølge høyskolen er det middels god gjennomføringsgrad ved studiet.

Årsstudium i friluftsliv (60 sp)

Årsstudiet ble etablert i 2006. Studiet gir kunnskap og ferdigheter i et bredt utvalg av friluftaktiviteter i forskjellige naturmiljø. Studiet kan inngå i en fri bachelorgrad.

Studieprogrammet har fire ansatte fordelt på ett årsverk. Én er ansatt i stilling som førstelektor og tre er ansatt i stilling som høyskolelektor. Høsten 2010 var det 20 studenter ved studiet. Det er god rekruttering til studiet, og høyskolen rapporterer om god gjennomføring.

Årsstudium i mat, ernæring og helse (60 sp)

Studiet gir kunnskap om teoretiske og praktiske problemstillinger knyttet til helse, ernæring, matvarer og måltid, produksjon, foredling og fremstilling av mat, matkultur og forbruk. Studieprogrammet har to ansatte med ett halvt årsverk hver. Én er ansatt i stilling som høyskolelektor og én er ansatt i stilling som høyskolelærer. Høsten 2010 var det 17 studenter ved studiet. Studiet har god rekruttering, blant annet fra lærerutdanningen og utdanningen knyttet til folkehelse. Disse kommer i tillegg til de 17 nevnt over.

Bachelor – Faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag (180)

Utdanningen gir kompetanse til å jobbe som faglærer i kroppsøving og idrettsfag på alle nivåer i grunnskolen og i videregående skole.

Det er 14 ansatte fordelt på 4,5 årsverk ved utdanningen. I registreringsskjema er disse fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	1	70 %
Førstelektor	1	30 %
Høyskolelektor	12	350 %

Kilde: HH

Høsten 2010 er det 142 studenter ved utdanningen. Høyskolen rapporterer om god rekruttering, men noe varierende gjennomføring.

Bachelor i idrett – spesialisering i trenerrollen

Studiet gir bred kompetanse med fokus på trenerrollen både innen topp- og breddeidrett. Det er 16 ansatte ved studiet fordelt på 4,5 årsverk. I registreringsskjema er ansatte fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	1	70 %
Førstelektor	1	30 %
Høgskolelektor	12	250 %
Høgskolelærer	2	100 %

Kilde: HH

Høsten 2010 var det 64 studenter ved studiet. Studiet har hatt god økning i rekrutteringen de siste årene. Ifølge høgskolen har gjennomføringen vært dårlig tidligere, men den er noe bedre etter at studiet ble mer rettet mot trenerrollen.

Den frivillige sektoren er et viktig praksisområde, og det er etablert samarbeid med mange nasjonale forbund og lokale lag og foreninger.

Bachelor i folkehelse

Bachelor i folkehelse gir grunnleggende kompetanse i fysisk aktivitet i et folkehelseperspektiv. Studiet legger vekt på helsefremmende og praktisk folkehelsearbeid i privat og offentlig sektor. Studentene lærer å bruke fysisk aktivitet som virkemiddel i helsefremmende, habiliterende og rehabiliterende sammenheng og tilpasse den til ulike målgrupper.

Det er 14 ansatte ved studiet fordelt på 4,5 årsverk. I registreringsskjema er ansatte fordelt etter følgende stillingskategorier:

Stillingskategori	Antall	Stillingsbrøk
Førsteamanuensis	1	70 %
Førstelektor	1	30 %
Høgskolelektor	12	350 %

Kilde: HH

Høsten 2010 var det registrert 75 studenter ved studiet. Høgskolen rapporterer om økt søkning til studiet de siste årene og det har vært god gjennomføring ved studiet.

Master i folkehelsevitenskap med vekt på endringer av livsstilsvaner.

Våren 2011 fikk HH akkreditert masterstudium i folkehelsevitenskap med vekt på endring av livsstilsvaner. Det tverrfaglige masterstudiet gir kunnskap om ulike teoretiske perspektiver som kan anvendes for å analysere menneskers livsstil, helse og helsefremmende tiltak. Masteren er forankret i institutt for idrettsfag, og vil gjennomføres i samarbeid med Institutt for sykepleiefag.

Masterstudiet har 20 studieplasser og har oppstart høsten 2011. Det vil være knyttet fire ansatte til masterstudiet hvorav en er ansatt i stilling som professor. Fagmiljøet har en samfunnsfaglig profil og er opptatt av sosial ulikhet og helse.

FOU ved Avdeling for helse og idrettsfag

Folkehelse er avdelingens overordnede studie- og forskningsprofil. Den nye organisasjonsstrukturen som ble innført fra 1. august omfattet også en ny modell for FoU-ledelse ved avdelingen. I den nye modellen har avdelingen en instituttovergripende FoU-lederfunksjon, *prodekan forskning*, som utgjør det strategiske ledelseelementet i modellen for FoU-ledelse. Formålet med funksjonen prodekan forskning er å bidra til å fremme en aktiv forskningskultur, styrke avdelingens helhetlige tilnærming til og prioritering av forskning, og prosesser knyttet til forskningsstrategi, koordinering og -formidling. Gjennomgående ledelse ivaretas ved at prodekan forskning er avdelingens representant i HH sitt sentrale FoU-utvalg.

Avdelingens totale forskningsvirksomhet er samlet i tre instituttovergripende *forskningsområder* med forankring i avdelingens folkehelseprofil, fortrinnsvis med professor på masterprogram som øverste faglige ansvarlige. De tre hovedområdene er:

- Forskningsområde for aktiv livsstil og helse
- Forskningsområde for sykepleievitenskap
- Forskningsområde for psykisk helse og samfunn (forskningsforum: forum for praksisnær forskning)

Forskningsområdene består av en stabil (*forskningsforum*) og en fleksibel (*forskningsgrupper*) struktur. Ansatte med FoU-tid går sammen i forskningsgrupper etter felles interesser og komplementær kompetanse, uavhengig av instituttilhørighet. Modellen åpner opp for at det kan skapes synergier på tvers av instituttgrensene. Forskningsgruppene har hovedtilknytning til et forskningsområde. Avdelingen har som mål at masterstudentprosjekter skal knyttes opp mot pågående forskningsprosjekter, som både vil gi en effektiv bruk av veiledningsressurser og kvalitetssikring av prosjekter, i tillegg til en økt forskningsaktivitet på interne forskningsprosjekter. Hvert enkelt forskningsområde er i ferd med å utvikle sitt forskningsforum, en arena for formidling og idéutveksling for interne og eksterne samarbeidspartnere, som Terningen nettverk, praksisfeltet, forskere fra andre institusjoner. Prodekan for forskning skal stimulere til at det arrangeres felles forskningsforumforum, der de tre forskningsområdene møtes.

Linjen mellom operativt (forskningsgrupper) og strategisk nivå ivaretas ved at de faglig ansvarlige for forskningsområdene er medlemmer i *FoU-utvalget*, som utgjør prodekan for forskning sitt rådgivende utvalg.

Høgskolen har i sin strategiske plan for FoU i perioden 2009-2011 hatt flere innsatsområder. Avdeling for helse- og idrettsfag har "Psykisk helse og samfunn: Kunnskapsdannelse i praksis" som sitt innsatsområde i perioden 2007- 2011. Forskningsvirksomheten knyttet til dette innsatsområdet er handlingsorientert forskningssamarbeid i psykisk helsearbeid som fremmer "faglig kompetanse hos ansatte gjennom systematisk refleksjon over praksiserfaringer og medskapning av relevant kunnskap. Den lokalt utviklede kunnskapen kan, når den er medreflektert av brukeren, bidra til sentral kunnskap om psykisk helsearbeid og lokalsamfunn.²⁰ Innsatsområdet har sitt tyngdepunkt i POS og er særlig knyttet til fagfellesskapet psykisk helsearbeid. *Forum for praksisnær forskning* er en innarbeidet del av avdelingens forskningsveiledning, metodeskolering og informasjon om oppstart og

²⁰ <http://www.hihm.no/Prosjektsider/PHS>

gjennomføring av forsknings- og utviklingsprosjekter. Avdelingen har også en brukerrepresentant som er involvert i FoU-virksomheten.

Institutt for sykepleiefag (ISF) legger vekt på praksisnær forskning. Det er flere samarbeidsprosjekter mellom høgskole og praksis, og instituttet har en del praksisprosjekter ved SI (Sykehuset Innlandet) og i kommunehelsetjenesten. Satsingsområder har vært pasientsikkerhet og palliativ omsorg og det prioriteres stipendiater innenfor satsingsområdene. Fagmiljøet er opptatt av å få integrert prosjektene inn i undervisningen. Videre har ISF etablert et større samarbeid med UiO i forhold til slagpasienter hvor folkehelseprofilen og helsefremming er sterkt til stede. Det er to stipendiater knyttet til institutt for sykepleievitenskap ved UiO.

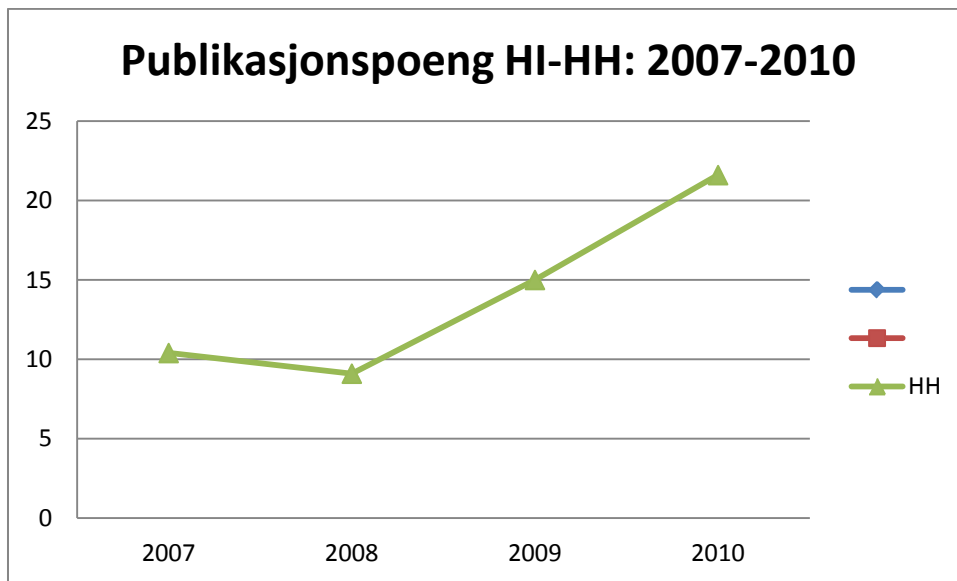
Institutt for psykisk helse, oppvekst og samfunn (OS) er kjennetegnet ved en tydelig FoU-profil som også har vært hovedfokus for avdelingens FoU-satsing. I nærheten til praksis inngår forsknings-samarbeid med Sykehuset innlandet. Forskningsinnretningen har i hovedsak vært kvalitativ, men de arbeider nå med å styrke sin kvantitative kompetanse. Videre har POS samarbeid med Linné-universitetet om en master som heter "Rus og beroande vård". POS har på dette tidspunktet stipendiater tilknyttet KAU. Videre er POS i ferd med å inngå en ny avtale med KaU som retter seg mot sosialt arbeid.

Ved Institutt for idrettsfag (ISF) er forskningen samfunnsvitenskapelig forankret. Det er i den senere tiden arbeidet med en mer samlet og målrettet FoU-strategi for å øke den faglige robustheten. Denne satsingen er forsterket gjennom økt rekruttering av fagansatte med førstekompetanse, og flere i doktorgradløp.

Ved HH har ansatte i professorstillinger 50 % fast til FoU, mens øvrige ansatte med førstekompetanse har 40 % tid. Øvrige ansatte i vitenskapelige stillinger tildeles FOU-tid av det lokale FOU-rådet etter individuell søknad. Avdelingen disponerer egne midler til internasjonaliseringstiltak, kompetanseheving og kurs, men disponerer ikke egne midler til forskningsterminordninger.

Rundt 12,8 % av publiseringene ved HI 2010 ble produsert på nivå 2, det vil si publikasjoner utgitt i kanaler med høyeste kvalitetsrangering.

Diagrammet under viser publikasjonspoeng produsert ved HI de fire siste årene.

Kilde: DBH

BOA (Bidrags- og oppdragsvirksomheten)

Oppdrag (forskning, utdanning, kurs med mer) innenfor helse- og sosialfagene som er 100 % eksternt finansiert) er per i dag organisert under høgskolens bidrags- og oppdragsaktivitet (BOA). Dette innebærer at BOA har ansvar for alle videreutdanninger som ikke er statsfinansierte, det samme gjelder betalingsstudier som også er lagt under BOA. Fra januar 2009 ble BOA ved avdelingen for Helse- og idrettsfag og Avdeling for økonomi og ledelse (ØLR) organisert under felles administrativ ledelse. Ved HI har instituttlederne og dekan ved HI det faglige ansvaret for BOA i samarbeid med den administrative lederen av BOA.

Avdelingen har flere ulike utviklingsprosjekter med forskningsmessige elementer. Blant annet er avdelingen med i flere tiltak i tilknytning til Elverum kommunes folkehelsesatsning. I dialogmøtene har vi blant andre blitt kjent med prosjektet *Sør-Østerdal – en region i bevegelse*, som er et samarbeidsprosjekt mellom Idrettens kompetansesenter Innlandet, Elverum kommune, regionrådet i Sør-Østerdal og HH, hvor HH er prosjektansvarlig. Prosjektet må ses i lys av Norges idrettsforbunds satsning på breddeidrett og kommunene i Sør-Østerdal og HH's satsning på folkehelse.

Prosjekter i Terningen Nettverk, hvor HH v/BOA er prosjektansvarlig, er *Aktiv fritid for barn og unge med funksjonsnedsettelse* og fire igangsatte delprosjekter. Disse omhandler kartlegging av aktiviteter som fins for barn og unge med funksjonsnedsettelse i Hedmark og oppfølging av mennesker som har vært utsatt for traumatiske kriser. Sistnevnte prosjekt er i samarbeid med Forsvaret. Videre arbeider Terningen Nettverk med et folkehelseprosjekt i Namibia og et delprosjekt om E-helse med en bred og sammensatt prosjektgruppe.

Kapittel: 6: Samarbeid og muligheter på tvers av høgskolene – Ansattes vurdering

I dette kapitlet vil vi presentere etablert samarbeid på tvers av høgskolene, og hvordan ansatte vurderer faglig synergi gjennom SAK, og satsning mellom utdanningsinstitusjonene.

Etablerte samarbeid mellom Innlandshøgskolene

Som vist i rapportens første kapittel ønsket ansatte at utredningen skulle gi en deskriptiv beskrivelse av hver av høgskoles fagmiljø og studietilbud ved hver høgskole for at de selv kunne få et godt grunnlag for å vurdere muligheter for SAK. Måten ansatte vurderte muligheter for faglig synergi på tvers av høgskolene må ses i lys av deres opplevelse av mangel på tilstrekkelig kunnskap om de andre høgskolene. Rent konkret ga det seg utslag i at i den grad SAK ble diskutert, så ble vekten lagt mer på S'en (Samarbeid) enn på A (arbeidsdeling) og K (konsentrasjon).

I dialogmøtene ble det vist til mange aspekter ved samarbeid på tvers av høgskolene. I diskusjonene ble det både vist til områder på tvers av høgskolene som det i dag fins samarbeid om, og pekt på områder for fremtidig samarbeid. På et mer overordnet plan ble det naturligvis vist til PIU-prosjektet og arbeidet som ble gjort i den sammenhengen. Ifølge de ansatte har man i PIU-prosessen hatt svært lite fokus på fag og fagmiljø.

Alle tre høgskolene er involvert i prosjektet *Utvikling og omstilling i Indre Skandinavia*.²¹ HH og HiG har i som følge av dette prosjektet et samarbeid med Karlstad universitet om gjennomføring av Phd i sykepleie. Enkelte fagmiljøer viste til at det allerede var etablert samarbeid på tvers av høgskolenes helse- og sosialfagmiljø. Alle tre høgskolene er involvert i masterprogrammet helsefremmende lokalsamfunnsarbeid (MHPCC). Det fins flere studietilbud som bygger på samarbeid mellom to av høgskolene, slik som veiledningsstudiet hvor både HiL og HiG er involvert.

I utredningen har det vært særlig fokus på fagmiljøene knyttet til sykepleierutdanningene ved HiG og HH. Dette utgjør tunge og sterke miljøer ved Innlandshøgskolene i betydning mange ansatte og mange studenter og en tett og nær relasjon til praksis blant annet gjennom FoU-prosjekter. Det er god rekruttering til sykepleierstudiet ved begge høgskolene. Begge fagmiljøene legger vekt på at de får til en god sammenheng mellom høgskolenes aktivitetskrav og det som kommunene har behov for.

Samtidig har vi sett at fagmiljøene er noe ulike ved HH og HiG. Sykepleiermiljøet ved HH legger vekt bredde og tverrfaglig folkehelseprofil, mens fagmiljøet ved HiG fremstår som mer klinisk orientert. I dialogmøtene har ansatte ved studiet vist til at de ulike profilene mellom HiG og HH har gitt noen opptartsproblemer knyttet til utviklingen av en felles Phd i helse- og omsorgsvitenskap.²² Selv om profilene er forskjellige, har ansatte ved sykepleiermiljøet ved HH og HiG gitt uttrykk for en positiv

²¹ Utvikling og omstilling i Indre Skandinavia er et samarbeidsprosjekt mellom Østlandsforskning, HH, HiL og Karlstad Universitet som skal fremskaffe ny anvendbar kunnskap om sentrale utviklings- og omstillingsprosesser i Indre Skandinavia. (<http://www.observe.net/indre-skandinavia/>).

²² Samarbeidet skal lede frem til en søknad ovenfor NOKUT i september 2012. I utredningen har vi ikke gått nærmere inn på prosessen med denne akkrediteringen.

holdning til samarbeid på tvers av høgskolene. De ser at begge profilene bidrar til å skape et komplementært fagmiljø ved Innlandet. Den positive holdningen til samarbeid må ses i lys av at dette er fagmiljøer som allerede har etablert samarbeid på flere områder. Begge høgskolene har noe samarbeid om praksis. Begge har samarbeidsavtaler med Sykehuset Innlandet og Karlstad Universitet. Som vist i forrige kapittel er det etablert felles opptak til AIO-utdanningen, i tillegg til at høgskolene er inne i gjennomføringen av hverandres utdanninger (sensur osv). For noen år siden tok HH og HiG felles initiativ til å etablere Nettverk for klinisk sykepleieforskning innen Helse Sørøst. Nettverket ble etablert i 2008 og skal medvirke til at sykepleieforskningen hever kvaliteten på den praktiske sykepleien og å styrke samarbeid mellom forskere og klinikere. Siden etablering har nettverket arrangert to konferanser for forskere og klinikere fra Helse Sørøst.

Det fins med andre ord mange arenaer som sykepleiermiljøene ved HiG og HH samarbeider om. I dialogmøtene med miljøene pekte de på flere områder hvor disse miljøene så for seg muligheter for faglig synergi på tvers av høgskolene. Dette gjaldt blant annet

- Organisering av bachelorutdanningen
- Faste samarbeidsmøter ved Sykehuset Innlandet
- Videreføre og styrke Nettverk for klinisk sykepleieforskning
- Videreføre samarbeid med Karlstad Universitetet
- Økt samordning av AIO-utdanningene

Dialogkonferanse – diskusjon om SAK på tvers av høgskolene

Vi vil også trekke vekslers på områder for SAK som kom fram under de én-dags dialogkonferansen som ble arrangert i mai 2011. Hensikten med dialogkonferansen var å integrere SAK-prosessene ved de tre høgskolene og finne frem til overordnede utviklingsmønstre og muligheter for høgskolene sett under ett. Konferansen var en anledning hvor fagmiljøene kunne møtes på tvers av høgskolene og hvor fokus var satt på samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon. Konferansen ble arrangert ved Terningen Arena og besto av ca 20 deltakere fra helse- og sosialavdelingene ved hver høgskole. Flertallet av disse var fagansatte, mens noen representerte administrasjon og ledelse.

Konferansen hadde form som både plenumssamling og som gruppearbeid. Gruppene ble satt sammen på bakgrunn av mulige SAK-områder som hadde fremkommet i de foregående rundene med dialogmøter, fokusgruppeintervju og informasjonsmøter ved hver høgskole. I sammensetning av gruppene tok vi særlig hensyn til uttrykte ønsker om samarbeid slik det hadde fremkommet i tidligere intervjuer og i registreringsskjema.

I samråd med styringsgruppa ble følgende 6 grupper satt sammen:

- Idrett ved HH og HiL (1 gruppe)
- Folkehelse, sosial og velferd (2 grupper)
- Psykisk helse, rus og samfunn (1 gruppe)
- Sykepleie (2 grupper)

Bortsett fra idrett og sykepleie var ansatte ved alle tre høgskolene representert i gruppene.

Gruppene skulle jobbe med følgende oppgaver:

- Utveksle faginteresser og diskutere mulige områder med faglige interesser.
- Se på muligheter for SAK: FoU og samarbeid/samordning studieprogrammer på ulike nivå.
- Peke på tre temaer en spesielt kan jobbe videre med i en SAK-sammenheng og hvordan man skal jobbe videre med dette.
- Oppsummere diskusjonen i plenum

Vi vil her presentere oppsummeringen fra hver gruppe:

Idrett

Idrettsgruppen bestod av fagansatte ved idrettsmiljøene ved HH og HiL. I sin presentasjon tok gruppen utgangspunkt i profilene til de to fagmiljøene. HH's profil er bygd på samfunnsvitenskap, folkehelse og en bred tilnærming til idrett, mens HiL har en naturvitenskapelig profil med fokus på fysisk aktivitet og helse, prestasjonsfysiologi og toppidrett.

Idrettsgruppen la vekt på at de ulike profilene gir svært gode muligheter for synergi og til å utvikle et komplementært fagmiljø. Til sammen er det 640 studenter knyttet til idrettstudiene ved begge høyskolene. Det er en god og økende rekruttering til begge høyskolene fra hele regionen. Idrettsgruppen la særlig vekt på det positive ved at fagmiljøene rekrutterer fra ulike grupper studenter. Til sammen vil HH og HiL representere et stort og sterkt fagmiljø innen idrett i nasjonal sammenheng og vil også utgjøre et stort og robust studie i en fremtidig Innlandshøgskole/ Innlandsuniversitet. Idrettsgruppen la med andre ord vekt på at den ulike profilen ved fagmiljøene er et godt utgangspunkt for samarbeid, arbeidsdeling og konsentrasjon.

Idrettsgruppa skisserte blant annet utvikling av forskningsprogrammer, tverrfaglige prosjekter, internasjonalisering, undervisning og praksis som temaer og områder som de kunne jobbe videre med i en SAK-sammenheng fremover. Samtidig var de opptatt av at det måtte bli satt av tid og ressurser for at fagmiljøene kunne diskutere og utvikle disse områdene.

Folkehelse, sosial og velferd

Folkehelse, sosial og velferd ble organisert som to grupper med fagansatt fra alle høyskolene. Gruppene hadde 8 medlemmer hver, og de brukte derfor en del tid på å presentere seg selv og å beskrive fagmiljøene de tilhørte for å skape en felles plattform for å utveksle faginteresser og å diskutere mulige områder for SAK.

I sin plenumspresentasjon la begge gruppene vekt på behovet for å skape felles møteplasser for fagmiljøene på tvers av høyskolene. Den ene gruppen pekte på at Innlandshøgskolene måtte legge til rette for å utvikle samarbeidsarenaer fra folk fra fagmiljøene. I sitt forslag til temaer og områder til videre arbeid i SAK-sammenheng ble det vist til mer samkjørte studieløp, herunder masterprogram og videreutdanninger, for å få til en helhetlig studieportefølje på tvers av høyskolene. Gruppen ga også uttrykk for at høyskolene bør styrke FoU-samarbeidet innen helse- og sosialfeltet, og fremmet Samhandlingsreformen som et område som det er mulig å utvikle FoU-prosjekter på.

I sin presentasjon pekte den andre gruppen på behovet for å etablere felles møtepunkter for fagmiljøene på tvers av høyskolene. Det ble lagt vekt på at en viktig betingelse for videre arbeid med SAK er at fagmiljøene ikke er i konkurranse med hverandre.

Psykisk helse, rus og samfunn

Psykisk helse, rus og samfunn ble organisert som to grupper med fagansatt fra alle høgskolene. I likhet med folkehelse og sosial- og velferdsgruppene brukte også denne gruppen tid på å presentere seg selv og å beskrive fagmiljøene de tilhørte for å skape en felles plattform for å utveksle faginteresser og å diskutere mulige SAK-områder i fremtiden. I plenumspresentasjon ga gruppen uttrykk for stor interesse for videre samarbeid i tiden fremover. De problematiserte særlig de små fagmiljøene knyttet til videreutdanningsporteføljen. Gruppen mente at høgskolene må samarbeide på tvers for å styrke disse fagmiljøene. I det videre arbeidet med SAK la også denne gruppen vekt på at ledelsen ved hver høgskole bør legge til rette for å skape gode og fruktbare møteplasser for fagmiljøene. Gruppen var særlig opptatt at man må kunne samles innenfor faglige interesseområder og at man definerer disse områdene i en PIU-kontekst.

Sykepleie

Sykepleie ble organisert som to grupper med fagansatte fra HiG og HH. Medlemmene i gruppen ga uttrykk for at de hadde god kjennskap til hverandres fagmiljøer gjennom allerede eksisterende arenaer for samarbeid. I sine presentasjoner var begge gruppene opptatt av virkemidler for å styrke sykepleie som fagmiljø på tvers av studiestedene. Den ene gruppen pekte på behovet for en tydelig mål- og fremdriftsplan for videre samarbeid. De mente at det første skrittet i den retning er å gå gjennom fagplanene ved hvert studiested.

Den andre gruppen pekte på muligheter for faglig synergi gjennom å øke samarbeidet rundt studietilbudene i de ulike syklusene og FoU-virksomheten. Også denne gruppen pekte på behovet for samordning av studieporteføljen. Drivkraften i en slik samordning må være faglig robusthet, og ikke mulige effektiviseringsgevinster. Rent konkret ble det foreslått at fagmiljøene sammen undersøker hvorvidt rammeplanen for sykepleierutdanningen gir rom for å utvikle en felles profil. Det ble også foreslått en samordning mellom de ulike videreutdanningene.

Under dialogkonferansen ble det pekt på følgende konkrete temaer som kan utvikles i SAK-sammenheng:

- Etablere felles faglige møteplasser på tvers av høgskolene.
- Samarbeid for å styrke fagmiljøer. Det er særlig behov for å styrke små og sårbare fagmiljøer knyttet til flere av videreutdanningene.
- Felles FoU-områder.
- Felles fokus på praksis.
- Felles arbeid med utdanningskvalitet.
- Tekniske løsninger for å sikre felles og god infrastruktur.

Oppsummering

I dette kapitlet har vi presentert ansattes refleksjoner omkring mulighetene for økt faglig robusthet gjennom SAK. Her har vi særlig tatt utgangspunkt i ansattes vurderinger av faglig synergi slik de framkom under dialogkonferansen som samlet ansatte fra helse- og sosialavdelingene ved alle tre høgskolene. Dialogkonferansen hadde til hensikt å integrere SAK-prosessene ved de tre høgskolene og finne frem til overordnede utviklingsmønstre og muligheter for høgskolene sett under ett. Under dialogkonferansen la ansatte fra ulike fagmiljøer stor vekt på behovet for å bli enda mer kjent med hver av høgskolenes fagmiljø for å kunne stake ut en felles kurs i forhold til SAK-prosessen. Ledelsens

rolle i den videre SAK-prosessen ble særlig fremhevet. Tilbakemeldingene fra ansatte var entydige på at ledelsen ved alle Innlandshøgskolene må legge til rette, både ressursmessig og tidsmessig, for at ansatte kan gå videre i arbeidet med SAK.

Kapittel 7: Avslutning og anbefalinger – Fremtidige muligheter for å øke faglig synergi gjennom SAK

Med utgangspunkt i en vurdering av fagmiljøene innen helse- og sosialutdanningene ved Innlandshøgskolene vil vi i dette avsluttende kapitlet diskutere fremtidige muligheter for å øke faglig synergi gjennom SAK.

Vår vurdering er gitt på grunnlag av kartleggingen av fagmiljø og studietilbud og ansattes egne vurderinger av fagmiljø og studietilbud slik de har fremkommet i dialogmøter og fokusgruppeintervjuer. I tillegg har vi tatt utgangspunkt i SAK- debatten og dimensjonene for faglig robusthet som ble beskrevet i kapittel 2.

Som nevnt innledningsvis i rapporten vil vi igjen presisere at prosjektets rammer ikke gir mulighet for å gå i dybden på alle fagområder. Det er heller ikke mulig å analysere alle aspekter og muligheter for faglig synergi gjennom SAK til det fulle. Dette skyldes at høgskolenes helse- og sosialfaglige avdelinger er store virksomhetsområder. I tillegg er de overordnede institusjonelle rammene for fagområdene gjennom fusjon av de tre høgskolene enda ikke avklart på rapportens tidspunkt.

Avslutningskapitlet er dermed konsentrert rundt de SAK-områder som ble mest sentrale gjennom prosjektprosessen, og som utkrystalliserte seg som de mest aktuelle områdene å ta fatt i. Etter vårt syn vil også flere SAK-områder, spesielt samordning og integrering av videreutdanninger, master -, og Phd – utdanninger internt og på tvers av høgskolene, kreve mer grundige vurderinger i høgskolene selv. I likhet med Havnes (2011) mener vi at det må gjøres konkrete vurderinger av de enkelte fagmiljøene og studiene fordi disse har ulike faghistorie, tradisjoner og utfordringer. Denne avsluttende drøftingen har dermed først og fremst som siktemål å *identifisere* områder som kan være aktuelle for videre SAK-arbeid. I tillegg vil vi gi noen vurderinger og forslag på bakgrunn av datamaterialet. Våre vurderinger må betraktes som innspill til høgskolenes egne vurderinger og diskusjoner i tiden fremover innenfor en PiU-kontekst.

Vurderinger av faglig robusthet som grunnlag for SAK

Til sammen tilbyr Innlandshøgskolene utdanninger som dekker et bredt spekter innenfor helse- og sosialfeltet både på bachelor- og masternivå.

Høgskolene fremstår som institusjoner med store og sterke bachelorutdanninger. De tilbyr også mange videreutdanninger, både som en del av sin oppdragsvirksomhet og som poengfinansierte utdanninger. I tråd med utviklingen innen høgskolesektoren har Innlandshøgskolene hatt en aktiv utvidelse av studietilbudet på master og Phd-nivå.

Den faglige robustheten kommer til synet i studieporteføljen ved at det er gjennomgående god rekruttering og gjennomføring ved alle bachelorstudiene i helse- og sosialfag, selv om dette kan variere noe mellom studiene (se neste punkt). Alle tre høgskolene har et høyt fokus på sammenhengende og integrerte studietilbud. De har gode simuleringsenheter og testlaboratorier som understøtter undervisningen og fremmer kvalitet i utdanningene. Til tross for noen begrensninger og noe intern konkurranse om praksisplasser, har de tre høgskolene gjennomgående god tilgang til praksisfeltet og et godt og nært samarbeid med de aktuelle tjenestene i regionene. Dette er et stort

fortrinn som sikrer utdanningenes mulighet for å utdanne gode yrkesutøvere. Den gode tilgangen til praksisfeltet kan også åpne for et enda sterkere og godt FoU-arbeid i tiden fremover.

De siste års reformer innen universitets- og høgskolesektoren har satt søkelys på fagmiljø og kompetanse i sektoren. Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiene og samtidig være tilstrekkelig for å ivareta forskning og utviklingsarbeid som skal utføres (jf Tilsynsforskriften §1). I likhet med landets øvrige høgskoler har de tre Innlandshøgskolene hatt sterkt fokus på økning av fagansattes kompetanse de siste årene, blant annet ved å øke andelen ansatte som har lektorkompetanse og førstestillingskompetanse. I noen miljøer arbeider man aktivt med kvalifiseringsløp til professor. Dette fokuset kan særlig knyttes til etablering av mastertilbud og Phd-program som forutsetter en viss andel ansatte med førstekompetanse. Det er imidlertid fortsatt noe variasjon i kompetansesammensetningen ved studiene.

De tre høgskolene har på samme vis hatt en økende satsing på FoU de senere årene. I visse fagmiljøer, som eksempelvis sykepleiermiljøet ved HiG, har det vært en markant styrking av denne kjerneoppgaven. FoU-innsatsen omhandler både forsknings- og utviklingsprosjekter. FoU-innsatsen er likevel noe varierende i de enkelte fagmiljøer og mellom ansatte. Dette gjør at man må vurdere de ulike fagmiljøenes FoU-muligheter og utfordringer mer konkret.

Gjennom prosjektet har det utkrystallisert seg flere områder med felles FoU-interesser, innen den enkelte høgskole og mellom høgskolene. Dette er beskrevet tidligere i rapporten og utdypes senere i dette kapitlet. De sammenfallende faglige interessene peker på en rekke områder som kan danne grunnlag for faglig synergi i tiden fremover.

Høgskolene har mange samarbeidspartnere nasjonalt. Internasjonalt er samarbeidet med svenske universiteter, spesielt KaU, av stor viktighet for alle tre høgskolene. Det beskrives noe øvrig nordisk og internasjonalt FoU-samarbeid og studentutveksling. Den internasjonale satsingen synes å variere noe mellom høgskolene og fagmiljøene, samtidig som vi i liten grad har hatt anledning til å kartlegge den internasjonale samarbeidet på en detaljert og systematisk måte i dette prosjektet.

Helse- og sosialavdelingene ved de tre høgskolene er opptatt av regionene, og spesielt Høgskolen i Hedmark har en profilert regional forankring. Gjennom sitt bredspekkete tilbud av profesjonsutdanninger leverer høgskolene kompetent arbeidskraft inn i Innlandsregionens helse og sosialfelt. Den regionale forankringen kjennetegner alle studietilbudene, og er særlig synlig i sykepleierutdanningen som både tilbys som heltids- og deltidsstudium og som desentralisert studium flere steder som svar på regionale behov. I tillegg til at sykepleierutdanningen både ved HiG og HH i dag er en sentral regional aktør, vil en fremtidig sammenslåing av disse utdanningene kunne bidra til å gjøre fagmiljøet til et av landets største fagmiljø innen sykepleie. Innlandshøgskolene (-universitet) har dermed potensiale til å bli en sterk nasjonal aktør på mange fagområder. Disse ambisjonene er viktig å ta med seg inn i det fremtidige SAK-arbeidet.

Oppsummerende finner vi at de tre høgskolene har mange ressurser som kan utnyttes separat eller hver for seg. De står sterkt på egne ben, samtidig som vi også ser at økt samordning eller samarbeid på tvers kan bidra til å styrke den faglige robustheten og gi et mer ressursrikt og potensielt mer faglig givende fagmiljø for mange ansatte. Gjennom prosjektet er det blitt tydelig at hver høgskole har sine styrker og svakheter i forhold til dimensjonene for faglig robusthet. Disse forskjellene kan benyttes komplementært gjennom arbeidsdeling og konsentrasjon. I tillegg kan en felles innstilling om å lære

av og/eller benytte seg av disse fortrinnene på en strategisk måte der man selv ikke er like sterk, være en viktig hovedstrategi for å øke den faglige robustheten fremover.

I det neste punktet vil vi så se på noen utfordrende områder internt og på tvers av høgskolene som utkrystalliserte seg gjennom prosjektet, og hvor et strategisk SAK-arbeid internt eller på tvers av høgskolene kan bidra til å styrke den faglige robustheten. I tråd med rapportens fokus vil vi her være konkrete for å øke nytteverdien av prosjektet internt.

Utfordringer i forhold til faglig robusthet internt og generelt ved høgskolene

Utredningen viser at det er utfordringer ved noen fagmiljøer og studietilbud som bør gjøres til gjenstand for særlig vurdering og ressursallokering.

Ansatte forteller om noen utfordringer ved rekruttering og gjennomføringsgrad i bachelorstudiene i sosialfagene, særlig innenfor sosialt arbeid og vernepleie. Den tradisjonelle sosionomprofesjonen synes å ha særlige utfordringer på grunn av endringer nasjonalt hvor man i dag på politisk nivå ofte lager et todelt skille mellom helse og NAV. Dette skillet bidrar til å gjøre sosialfeltet mer usynlig. Disse forvaltningsmessige og organisatoriske endringene påvirker både profesjonens innhold, yrkesrolle og arbeidsmarked. Vi vurderer det dermed slik at dette fagområdet og studietilbudet trenger spesiell oppfølging og ressursallokering fremover.

HIL peker på ønsket om en videre FoU-satsing rundt feltet barn og unge. Vi finner det også viktig med en satsing på velferdsfeltet i samarbeid med naboavdelingen (ØK.ORG) for å bidra inn mot de sosialfaglige utdanningene. Dette kan styrke koblingen mellom velferdsfagene og høgskolens satsning på innovasjon og tjenesteyting i offentlig sektor.

De tre høgskolene hatt en styrking av fagansattes kompetanse de senere årene. Som det fremgår av presentasjonen av studietilbudene er det likevel flere fagområder og studietilbud hvor kompetansen bør styrkes ytterligere. En særlig utfordring er – gitt den høye alderssammensetningen av professorer – er å sikre god rekruttering av professorer i tiden fremover. Ved noen fagmiljø synes det som at professorstillingene er små og at det vil kunne være viktig å sikre at ansatte med førstekompetanse er mer fysisk tilstede og engasjerte i studiene for sikre et levende fagmiljø.

Alle tre høgskolene tilbyr et bredt spekter av videreutdanninger innen helse og sosialfag. I porteføljen over videreutdanninger inngår både studiepoengfinansierte studier og studier etablert på oppdrag, som oftest etter forespørsel fra en regional aktør, men også som svar på nasjonale satsingsområder. Videreutdanningene er med andre ord svar på etterspurte områder innenfor praksisfelt og et redskap for å imøtekomme regionale og/eller nasjonale behov innen helse- og sosialsektoren. Med få unntak er disse tilbudene integrert i høgskolenes øvrige studieportefølje og fagprofil. Eksempel på slike integrerte videreutdanninger er AIO, både ved HiG og HH. Flere av studentene ved masterstudiet i klinisk sykepleie har bakgrunn fra AIO-utdanningen.

De fleste av videre- og masterutdanningene blir tilbudt som deltidsstudier, og målgruppen er gjerne ansatte i helse- og sosialsektoren. Både i dialogmøter og i registreringsskjema har det blitt pekt på at rekruttering og gjennomføring er avhengig av at arbeidsgiver legger til rette for at arbeidstakere kan kombinere deltidsstudiet med jobb. I dialogmøte med ansatte ved HiG ble det for eksempel vist til at

det er frafall i det første studieåret ved master i MHPCC fordi flere arbeidsgivere ikke gir studiepermisjon, og det er vanskelig å kombinere studiet med full jobb.

Vi ser også at andre eksterne rammevilkår påvirker rekrutteringen til enkelte av videreutdanningene. Et eksempel på dette er videreutdanning i psykisk helsearbeid som hadde økonomisk støtte fra Opptrappingsplanen for psykisk helse. Nedgangen i antall søkere til videreutdanningen blir av høgskolen satt i sammenheng med at Opptrappingsplanen ble avsluttet i 2010 og at den økonomiske støtten dermed falt bort.

Utredningen viser at enkelte studietilbud og fagmiljøer synes å være sårbare med tanke på hvordan fagressurser brukes inn i studiene. I utredningen har vi særlig identifisert hvordan disse utfordringene er knyttet til videreutdanningene. Et gjennomgående trekk ved videreutdanningene som inngår i denne utredningen er at det er få fagpersoner knyttet til dem. Noen av videreutdanningene driftes kun av en person og har preg av å være et enmannsforetak. Eksempler på dette er videreutdanning i nettverksmøter (HiG), videreutdanning i eldreomsorg med vekt på psykisk helse (HH) og videreutdanning i rehabilitering (HH). Vi har også sett at de videreutdanningene hvor det er knyttet flere fagansatte til studietilbudet, har hver enkelt ansatt liten stillingsbrøk til studiet. Dette gjelder særlig ansatte med førstekompetanse. Et eksempel på dette er AIO-utdanningen ved både HiG og HH hvor ingen ansatte med førstekompetanse har stillingsbrøk over 15 %. Små lærerressurser gjør videreutdanningene sårbare ved sykdom. Videre gir de små studiene dårligere grunnlag for å bygge sterke FoU-miljøer. Noen videreutdanningstilbud som eksempelvis tverrfaglig videreutdanning i psykososialt arbeid for barn- og unge og AIO er også delvis overlappende mellom høgskolene.

I likhet med det som er påpekt nasjonalt bla av Stjernø-utvalget, fremstår flere videreutdanninger og delvis masterutdanninger ved Innlandshøgskolene som for små og sårbare, og som et særskilt viktig område for SAK i tiden fremover. Flere fremhevet også utfordringer i forhold til å bygge tilstrekkelige robuste Phd-tilbud ut fra akkrediteringskriteriene til NOKUT. En spesiell utfordring er å utvikle Phd-tilbud som sikrer tilstrekkelig stipendiatrekruttering og gode stipendiat- og forskningsmiljø.

I tillegg til disse mer overordnede tema, er det også andre fagområder som peker seg ut som mulige SAK-områder hvor samordning og bedre ressursallokering internt og på tvers av høgskolene kan bidra til å styrke den faglige robustheten. Som det fremgår av beskrivelsen peker HTS ved HiG seg ut som en avdeling med et heterogent fagmiljø. En slik heterogen avdelings sammensetning finner man også ved de andre høgskolene, men da innen andre fagområder. Det heterogene fagmiljøet gjør at de enkelte fagområdene i seg selv er relativt små. Et sterkere samarbeid på tvers av høgskolene nedfelt i en strategisk plan kan være en løsning for å styrke de enkelte fagområdene-/miljøene og FoU-arbeidet i seksjonen, og derigjennom styrke rollen som regional og nasjonal aktør.

Et eksempel på et område som kan styrkes organisatorisk og personellmessig er det samfunnsvitenskapelige fagområdet-/miljøet ved HiG og HH. Samfunnsvitenskapelige tema inngår som del av bachelor sykepleier og ved flere helsefaglige videreutdanninger på ulike nivå, selv om det naturvitenskapelige perspektivet i sykepleien har vært sterkt de senere årene. Samfunnsvitenskapenskap kan gi verdifulle kunnskapsbidrag til utfordringene i relasjon til helse og helsetjenester i dagens samfunn. Som beskrevet tidligere opplever ansatte ved begge institutter ved HiG at samarbeidet med sykepleiermiljøet er for dårlig. Dette gjør at MHPCC-studiet blir viktig for å samle det samfunnsvitenskapelige feltet ved høgskolen, samtidig som samfunnsviterne kun i begrenset grad er engasjerte i sykepleierutdanningen. Ved HH var det også lite fokus på samfunnsfaget ved ISF,

tross folkehelseperspektivet. En styrking av det samfunnsvitenskapelige perspektivet i sykepleie gjennom økte ansattressurser og bedre organisering av fagressursene internt og på tvers kan bidra til å styrke fagmiljøene og studietilbudet på dette området. HiL har en stor andel samfunnsvitere som kan være en ressurs for de to øvrige høgskolene i denne sammenheng.

Etableringen av master i gerontologi i samarbeid med Senter for omsorgsforskning er en styrking av fagområdet gerontologi ved høgskolen. Det synes samtidig som at dette studiet vil trenge målrettet satsingsarbeid og mer forpliktende avtaler med andre fagmiljøer ved HIL og HH i tiden fremover for å realisere ambisjonene og potensialet ved studietilbudet gitt senterets mangfoldige funksjon og oppgaver lokalt og nasjonalt.

I gjennomgangen at utdanningene ser vi også noen utfordringer knyttet til helsefagenes orientering mot helse- og velferdsteknologi. Både HiG og HH fremmer velferds- og helseteknologi som en del av profilen og som et viktig satsningsområde. Ambisjonene om et velferdsteknologisk miljø er naturlig nok – gitt høgskolens faglige forankring, tradisjon og historie - mest eksplisitt uttalt ved HiG. HiG legger vekt på at utviklingen av fagmiljøet knyttet til helseteknologi skjer i samarbeid med de øvrige avdelingene ved høgskolen, og det er per i dag enkelte prosjekter med andre avdelinger. Videre er andelen ansatte med teknologibakgrunn ved HTS noe styrket. Om vi ser bort fra disse forholdene ser vi likevel at velferds- og helseteknologi kun i begrenset grad inngår som en del av studieporteføljen eller i nåværende undervisning ved høgskolene. Det er også per i dag relativt få aktiviteter og lærerressurser på dette området, forstått som et satsningsområde. Høgskolene har flere gode rammebetingelser for å være en nasjonal velferdsteknologisk aktør. Det synes likevel viktig å vurdere mulighetene for å styrke dette fagområdet gjennom SAK-arbeid internt og på tvers av høgskolene fremover for å kunne virkeliggjøre de nasjonale ambisjonene på en målrettet strategisk måte.

Et annet område som har utkrystallisert seg ved alle høgskolene og fagmiljøene – om enn i ulik grad – er behovet for å styrke FoU-virksomheten. Ved flere fagmiljøer står noen få personer for publisering, og særlig i flere av bachelorutdanningene strever ansatte med å finne sammenhengende tid til FoU.

FoU er kjerneoppgaven som dermed peker seg ut som et viktig SAK-område i tiden fremover. Dette omhandler flere tema; hvordan bruke FoU-ressurser på en god måte overfor de ansatte? hvordan håndtere spenninger i de brede arbeidsoppgavene? Hvordan styrke antall FoU- prosjekter, publisering og prosjektsøknader, særlig mot NFR og EU? De forskningspolitiske ambisjonene om internasjonalisering er store, og i praksis er dette svært ressurs- og arbeidskrevende. Dette er derfor et område hvor SAK kan være til hjelp i tiden fremover.

Hvordan styrke faglig robusthet gjennom SAK?

Det er flere måter høgskolene kan styrke sin faglige robusthet rundt kjerneoppgavene undervisning og FoU gjennom SAK internt i hver høgskole og på tvers av høgskolene.

I denne forbindelse er det viktig å se at spørsmålet om SAK omhandler flere faglige nivåer, fra inndelingen i fakultet-, institutt- og seksjoner til etablering av faglige kjernegrupper. På overordnet fagnivå vil SAK- arbeidet ha sammenheng med spørsmål om hvordan man tenker fag og fagområder samt hvordan helse- og sosial avdelingene på best mulig måte skal organiseres for å ha faglig robusthet. Hvilke fagområder skal ligge til grunn for organiseringen? Som påpekt nasjonalt, og av ansatte i intervjuene, står man her også overfor viktige vurderinger rundt faglige satsingsområder i tiden fremover. Det er vanskelig å etablere fagmiljøer som ligger i spissen nasjonalt og internasjonalt

på alle fagfeltene som de tre høgskolene dekker. Hva skal dermed være høgskolenes spesifikke profilerte satsingsområder og hvilke skal inngå i studieporteføljen til en breddehøgskole (-universitet) mer generelt?

I fusjonen av HiO og HiA (HiOA), har man valgt å opprettholde et skille mellom helse- og sosialfaglige institutter ut fra en profesjonsprofil der fagmiljøene skal bygge opp under profesjonsutdanningene (se høringsuttalelsene i forbindelse med fusjonen på høgskolens nettsider). I sykepleiemiljøets høringsuttalelse pekes det på ulike oppfatninger internt i forhold til om sykepleiefaget skal utgjøre en egen avdeling eller om den i større grad skal integreres i helsefagene mer generelt. Denne spenningen i synspunkter på sykepleiefaget gjenfinnes også på Innlandet selv om man fremhever prinsippet om et helsefaglig perspektiv. Hva som er formålstjenelig må trolig gjøres til konkret vurdering i forhold til ulike aspekter. Organiseringen av HiOA opprettholder det tradisjonelle skillet mellom helse- og sosialfagene sammen med tverrfaglige forskningsprogrammer- og studietilbud. I diskusjonen om utfordringene innen helse- og sosialtjenestene understrekes et behov for en styrking av det tverrfaglige feltet. Dette reiser overordnede spørsmål om hvordan Innlandshøgskolene skal tenke om grunnlagsposisjonene i helse- og sosialfeltet, og hvordan man skal organisere de helse- og sosialfaglige avdelingene ut fra vurderinger på dette området. Her vil det være nødvendig med noen overordnede strategivalg for å bygge strukturer som både skaper faglig robusthet og som kan bidra til å utforme Innlandshøgskolenes (eller universets) faglige profil i nasjonal sammenheng i tiden fremover.

I tillegg til de etablerte fagområdene innenfor høgskolene per i dag omhandler spørsmålet om SAK også hvilke fagområder som kan utgjøre nye satsingsområder i fremtiden. I tillegg til innovasjons- og teknologiområdet hvor bla HIG tiltenkes en nasjonal rolle (jf NOU 2011:11), synes det å være muligheter i spirende fagmiljøer som tannpleie, paramedic/ambulansesfag, veiledning- og utdanningskvalitet og ved å kombinere de helse- og sosialfaglige tradisjonene ved de tre høgskolene på nye måter. Eksempler på muligheter som er fremkommet gjennom prosjektet er en utvidelse av det psykiske helsefeltet til "psykisk helse, rus og samfunn", en integrering av idrettsmiljøenes ulike fagprofil og en felles helse- og sosialfaglig tilnærming til lokalsamfunnsarbeid. Andre områder som har vært diskutert er videreutvikling av fagområdene brukermedvirkning, sosial deltakelse og inkludering i et lokalsamfunnsperspektiv og et sosialt nettverksperspektiv. En videreutvikling av det folkehelsefaglige perspektivet ved å inkludere det samfunnsvitenskapelige fagmiljøet ved HiL, peker på spennende muligheter. Erfaringene fra dialogkonferansen er midlertidig at en faglig synergi av disse fagfeltene vil trenge mer grunnleggende fagutvikling enn de andre fagområdene som er nevnt.

Av mer konkrete muligheter for SAK vurderer vi følgende områder som aktuelle for videre vurdering internt:

Mer samarbeid /samordning av bachelorstudier og noen videreutdanninger: Her peker fagområdene sykepleie og AIO seg ut som viktige områder for økt samordning. Ansatte ved begge høgskoler er positive til dette og en begynnende samordning er allerede begynt. De ulike faglige profilene ved to høgskoler kan berike hverandre, og det strategiske arbeidet med FoU ved HiG kan være verdifullt for HH. Videre åpner dette for et styrket samarbeid rundt FoU, studietilbud, praksis og simuleringsenheter.

Andre områder som har fremkommet gjennom prosjektet, og som er nevnt tidligere, er; samordning av feltet psykisk helse og rus ved å utvide den samfunnsfaglige profilen, økt samarbeid og sam-

ordning av bachelor og eventuelt master i idrett for å utnytte miljøenes komplementaritet som nasjonal aktør. Videre er økt samarbeid rundt eller samordning av fagområdene eldre, samfunnsvitenskapelige perspektiver på helse/helsetjenester og teknologi mulig. Fagområdet rundt vernepleie ved HiL både ønsker og kan øke sin faglige robusthet gjennom samarbeid med det sykepleiefaglige miljøet ved HiG og HH gitt sin helse- og sosialfaglige fagprofil.

Spørsmålet om å styrke fagområdet sosialt arbeid omfatter spørsmålet om bruk av lærerressurser hvor ansatte med førstekompetanse som er tilknyttet masterstudiene brukes mer inn mot bachelorutdanningen enn hva de gjør i dag. Videre bør FoU-satsingen ved HiL ha særskilt fokus på denne profesjonen. Her vil både velferdsforskningen og innovasjonsforskningsmiljøet kunne være viktige ressurser i SAK- sammenheng ved å samarbeide tettere med fagansatte ved bachelorutdanningen. Helsegjøringen av sosialfeltet, eksempelvis ved at flere sosialarbeidere arbeider innenfor de psykiske helsetjenestene, innebærer også at utdanningen vil kunne ha nytte av de øvrige helsefagene på Innlandet i profesjonsutviklingen uten å gå bekostning av å ivareta den sosialfaglige forankringen.

Et større arbeid er knyttet til en vurdering av mulighetene for å sammenslå og integrere (vertikalt og horisontalt) videre- og masterutdanninger til større og mer robuste enheter. Dette må kobles til meningsfylte fagområder.

Samarbeid om forskningsbasert undervisning kan styrkes gjennom praktisk undervisning, økt samarbeid om fagplan, praksis og FoU, og gjennom å etablere større fagområde-kategorier: for eksempel idrett i nasjonal sammenheng, psykisk helse rus og samfunn, MHPCC for helse og sosialfagene. Det er også viktig å konkretisere fagområdene (eksempelvis folkehelse- og samfunnsvitenskapelig kompetanse) slik at faglige synergimuligheter blir tydeligere.

Et sterkere samarbeid om FoU internt og særlig på tvers av fagmiljøene gir mange og nye muligheter. Dette omhandler kulturbygging samt organisatoriske grep og tiltak som å utvikle eksplisitte og felles FoU-strategier, skape bevissthet og samling om målsetninger, gjøre avveininger i forhold til bredde og dybde, synliggjøre FoU i samarbeid ved å skape bedre infrastruktur, organisering av tid og møteplasser på tvers av institutter, tilby felles søknadsseminar samt å etablere tverrgående interne forskningsprogrammer og forskerskoler som kan stimulere til flere FoU- søknader, publisering og internasjonalisering.

De gode simuleringsenhetene og testlaboratoriene åpner for et felles FoU-arbeid, eksempelvis innen utdanningskvalitet, som kan være av nasjonal betydning dersom man etablerer et sterkere fokus på faglig synergimuligheter.

Per i dag har de tre høgskolene ulik organisering av bidrags- og oppdragsvirksomheten. Vi har i begrenset grad hatt mulighet for å utdype denne virksomheten i prosjektet. En bedre samkjøring av denne virksomheten ved de tre høgskolene vil likevel kunne bidra til å øke faglig synergi, faglig robusthet og å styrke høgskolenes regionale profil.

De tre høgskolene har allerede en naturlig arbeidsdeling gitt sin vekt på helsefag eller sosialfag. Disse fagene synes velfunderte ved høgskolene og naturlige å videreføre i det videre fusjonsarbeidet, samtidig som disse miljøene bør og kanskje må videreutvikle seg gjennom økt samarbeid internt, med grenseflateavdelinger og eksterne fagmiljøer.

En videre arbeidsdeling og konsentrasjon av studietilbudene og tilhørende fagmiljøer bør som nevnt utredes mer grundig i tiden fremover. Et studie som peker seg ut i denne forbindelse er paramedic-utdanningen ved HiL. Det er pekt på flere historiske forhold som gjør at videreutdanningen i paramedic er plassert ved HiL. En arbeidsdeling mellom helse og sosialfag ved høgskolene kan – ut fra rent faglige argumenter - tale for å konsentrere dette fagmiljøet og tilhørende studietilbud rundt HiG. Dette gjelder også en mulig fremtidig bachelor i ambulansefag, siden HiG har simuleringsenhet knyttet til dette området

Avslutningsvis ser vi for oss noen mer overordnede virkemidler i tiden fremover

De ansatte har pekt på viktigheten av å etablere flere møteplasser mellom høgskolene. Dette kan bidra til kulturbygging som felles høgskole/universitet og øke kunnskapen om mulige faglige samarbeidsmuligheter formelt og uformelt.

På dialogkonferansen pekte også noen hovedgrep seg ut i det fremtidige SAK-arbeidet:

- a. Fagteoretisk grep: Å utvide fagkategorier og begreper slik at flere studietilbud og fagområder kan innlemmes i større helheter
- b. Samordningen: Jobbe konkret og systematisk i praksis (eksempelvis gjennom fagplanarbeid og FoU- programmer)
- c. Konkurrans Overskridende grep: Gjennom å tenke seg at Innlandshøgskolene utgjør en sterk og nasjonal aktør unngår man at høgskolene står i et uheldig konkurranseforhold til hverandre. Måten fagmiljøene idrett ved HH og HiL vurderer muligheter for faglig synergi er et eksempel på et slik konkurranseoverskridende grep. Dette bidrar også til å styrke komplementariteten og den faglige integriteten.

Videre vil en vurdering av ytterligere bruk av fagkompetanse på tvers av høgskolene kunne åpne for nye muligheter enn tidligere.

Som nevnt i kapittel 2 pågår det for tiden en sterk nasjonal posisjonering i høgskolesektoren. Høgskolene på Innlandet har i mange sammenhenger hatt en nasjonal betydning. Det vil imidlertid være viktig å se på muligheter for nasjonalt, ikke bare regionalt, samarbeid for å øke den faglige robustheten og styrke sin konkurransemessige posisjon nasjonalt i tiden fremover.

Referanser

Anderssen, Jorid (2010) "Forebygging, hverdagslig og samfunnsendring. Hvordan forebyggende medisin blir en del av folks hverdagsliv." I *Tidsskrift for Samfunnsforskning*, 2:282-310.

Bergum, S. (2005) Evaluering av Nasjonal Paramedic Utdanning. Erfaring fra studenter og deres ledere i pilotstudiet. Rapport 9/2005. Lillehammer: Østlandsforskning.

Brøgger, Benedicte og Olav Eikeland (2009) "Research and change – a comparison of action research and conventional social science research methods." In Brøgger, B. and Eikeland, O. (eds): *Turning to Practice with Action Research*. Labour, Education & Society, vol. 15, pp 95-119. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Conrad, Peter (1992) "Medicalization and Social Control." In *Annual Review of Sociology*, 18:209–232.

Conrad, Peter (2005) "The Shifting Engines of Medicalization." In *Journal of Health and Social Behaviour*, 46:3–14.

Ebeltoft, Arne (1991) Dialogkonferanser. AFI-Rapport 1991:1. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet.

Finsrud, Henrik Dons og Olav Eikeland (1995) "Research in action." AFI-skriftserie 1995:1. Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet.

Forskerforum (2009) "Skjerper kravet til doktorgradsutdanning." (<http://www.forskerforum.no/articles.asp?frm=nyhet&aid=1283&Mon=11-2009>)

Havnes, Anton (2011) "Fra høgskole til universitet. utfordringer knyttet til profesjonsrettet profil". HiO-rapport 2011 nr 18. Oslo, Høgskolen i Oslo, Senter for profesjonsstudier.

Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Akershus (2009) Én region - to høgskoler? Utredning fra prosjektgruppe nedsatt høsten 2008. Hovedrapport.

Kyvik, Svein og Bjørn Stensaker (2011) Høgskolen Stord/ Haugesund – fusjon, fisjon eller status quo? NIFU-rapport 12/2011.

Kyvik, Svein (red.) (1999) Evaluering av høgskolereformen. Norges forskningsråd.

Larsen, Ingvild Marheim og Svein Kyvik (2006) Tolv år etter høgskolereformen – en status om FoU i statlige høgskoler. Oslo, NIFU STEP-rapport 7/2006.

Larsen, Ingvild Marheim og Bjørn Stenaker (2002) Om å foregripe forandringer – faglige og organisatoriske utviklingsprosesser i et framtidig "Innlandsuniversitet." NIFU skriftserie 19/2002.

NOU (2008:3) *Sett under ett*, Kunnskapsdepartementet

NOU 2009: 08 *Kompetanseutvikling i barnevernet. Kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning*, Barne- og likestillingsdepartementet.

NOU (2011:6) *Et åpnere forskningssystem*, Kunnskapsdepartementet.

NOU (2011:11) *Innovasjon i omsorg*, Helse- og omsorgsdepartementet.

Røsdal, Trude m.fl (2009) Konturene av et Innlandsuniversitet. Vurdering av organisasjons- styring og ledelsesmodeller. Rapport 26/2009. Bergen: Rokkansenteret.

Stensaker, Bjørn og Agnete Vabø (2009) "Fusjonsiver i høyere utdanning." *Forskningspolitik* 2009: 3: 22-23.

Stensaker, Bjørn og Svein Kyvik (2010). *Visjoner, virkemidler og virkelighet. En drøfting av premissene for fusjons- og universitetsambisjonene til Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Akershus. Rapport 22/2010*, Oslo: NIFU STEP.

St.meld. nr. 30 (2008-2009) *Klima for forskning*, Kunnskapsdepartementet.

St.meld. nr. 27 (2000-2001) *Gjør din plikt – Krev din rett*. Kirke-, utdannings-, og forskningsdepartementet.

Arbeidsforskningsinstituttet

AFI er et tverrfaglig arbeidslivsforskningsinstitutt. Sentrale forskningstema er:

- Inkluderende arbeidsliv
- Utsatte grupper i arbeidslivet
- Konflikthåndtering og medvirkning
- Sykefravær og helse
- Innovasjon
- Organisasjonsutvikling
- Velferdsforskning
- Bedriftsutvikling
- Arbeidsmiljø

Publikasjoner kan lastes ned fra AFIs hjemmeside eller bestilles direkte fra instituttet.

Abonnement på nyheter kan bestilles via hjemmesiden: www.afi.no

Pt 6954 St. Olavs plass
NO-0130 OSLO
Besøksadresse:
Stensberggt. 25

Telefon: 23 36 92 00
Fax: 22 56 89 18
E-post: afi@afi-wri.no
www.afi.no

